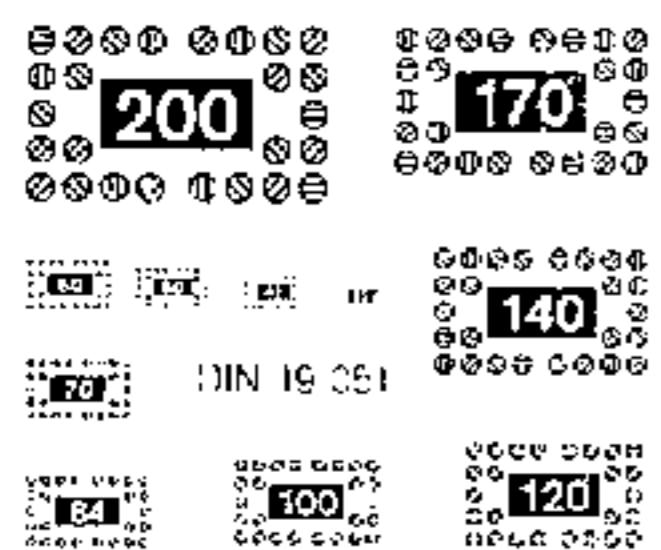

**Πρόγραμμα αρχών
του
Σοσιαλδημοκρατικού
Κόμματος Γερμανίας**

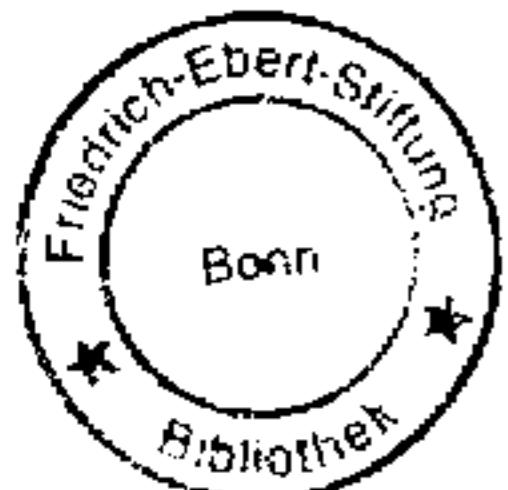

**Πρόγραμμα αρχών
του
Σοσιαλδημοκρατικού
Κόμματος Γερμανίας
(SPD)**

Ψηφίστηκε από το Συνέδριο του SPD
στις 20 Δεκεμβρίου 1989 στο Βερολίνο

Περιεχόμενα

I.	Τι Θέλουμε	7
II.	Οι Θεμελιώδεις αρχές της πολιτικής μας	9
1.	Θεμελιώδεις εμπειρίες και θεμελιώδεις αξίες	9
	Οι ιστορικές μας ρίζες	10
	Η εικόνα μας για τον ανθρώπο	10
	Ανθρώπινα δικαιώματα	11
	Η αντίληψή μας για την πολιτική	11
	Θεμελιώδεις αξίες του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού	12
2.	Ο κύριος, στον οποίο ζούμε	13
III.	Ειρήνη σε αμοιβαία ασφάλεια	16
	Καθήκον η ειρήνη	16
	Αμοιβαία ασφάλεια	16
	Ευρωπαϊκή Κοινότητα και ευρωπαϊκή ειρηνική τάξη προγμάτων	17
	Γερμανία	19
	Πολιτική Βορρά-Νότου	19
	Διεθνής Κοινότητα	20
IV.	Η ελεύθερη, δίκαιη και αλληλέγγυα κοινωνία: Μια νέα κουλτούρα συμβίωσης και σύμπραξης	22
	Μια νέα κουλτούρα συμβίωσης	22
1.	Η εξομοίωση όλων των ανθρώπων σε μια αλληλέγγυα κοινωνία	22
	Κοινωνική ιστοτητα γυναικας και άνδρα	22
	Η συνύπαρξη των γενεών	24
	Οικογένειες και σχέσεις συμβίωσης	24
	Παιδιά	25
	Μέλλον για νέες και νέους	25
	Οι ηλικιωμένοι	26
	Αλληλεγγύη μεταξύ πολιτισμικών ομάδων	27
	Ξεπέρασμα της ταξικής κοινωνίας	27
2.	Το μέλλον της εργασίας και του ελεύθερου χρόνου	27
	Η σημασία της εργασίας	27
	Διαρθρωτική μεταβολή της βιοποριστικής εργασίας	29
	Κίνδυνοι για τους εργαζόμενους	29
	Για μια νέα πολιτική της εργασίας	29
	Μείωση των ωρών εργασίας - Συμβολή στην πλήρη απασχόληση και κυριαρχία στον χρόνο	30
	Για μια διαμόρφωση του κόσμου της δουλειάς στα μέτρα του ανθρώπου	31
	Οικογενειακή εργασία	33
	Ελεύθερες δραστηριότητες και ανάπτυξη	33

Α91-672

Εκδότης: Προεδρείο του SPD, Τμήμα δημασίων σχέσεων, 5300 Bonn 1
Μετάφραση και έκδοση στα ελληνικά από το Ίδρυμα Friedrich Ebert

Η πολιτιστική ζωή	33
Στόχοι της παιδείας	33
Αναμόρφωση, επέκταση και τελειοποίηση του τομέα της παιδείας	34
Ειαγγελματική εκπαίδευση και μετεκπαίδευση	35
Ιριτοβάθμια εκπαίδευση, επιστήμη και έρευνα	35
Η πολιτιστική εργασία στη δημοκρατία	36
Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης στην ευθύνη	37
Αθλητισμός	38
3. Με κοινωνική δικαιοσύνη προς την αλληλέγγυα κοινωνία	38
Η κοινωνική πολιτική στην υλοποιημένη αλληλεγγύη	38
Δικαίωμα κοινωνικής ασφάλισης	38
Αναδόμηση αντί αποδόμηση	39
Αναμόρφωση του τομέα της υγείας	40
Βοήθεια στην αυτοβοήθεια	41
4. Οικολογικά και κοινωνικά υπεύθυνη οικονομική διαχείριση	41
To διεθνές πλαίσιο	42
Διεθνής αλληλεξάρτηση	42
Δίκαιη και αποδοτική παγκόσμια οικονομική τάξη πραγμάτων	42
Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα σαν περιφερειακή συγένωση	44
Εθνική ευθύνη	44
Οικολογική ανανέωση	44
Πρόδοσ, Ανάπτυξη και Δομή	47
Η Διαμόρφωση της τεχνολογίας σαν πολιτικό καθήκον	48
Οικονομική Δημοκρατία	49
Δημοκρατική παγκοινωνική διοίκηση	50
Άγορά και κατεύθυνση	51
Συμμετοχή των εργαζομένων στη λήψη αποφάσεων	52
Συμμετοχή των εργαζομένων στα παραγωγικά μέσα	53
Δίκαιο του εδάφους	53
Συμμετοχή των καταναλωτών	53
Δημοσιονομία	53
5. Δημοκρατία στο κράτος και στην κοινωνία	54
Η δημοκρατία σαν μορφή ζωής	54
Το δημοκρατικό κράτος	55
Δίκαιο και Πολιτική	55
Δημοκρατία και δημοσιότητα	55
Αρθρωτή συγκρότηση του κράτους	56
Κοινοβουλευτική δημοκρατία και αρχή της πλειοψηφίας	57
Συνδικάτα	57
Εκκλησίες και θρησκευτικές κοινότητες	58
Διοίκηση κοντά στον πολίτη	58
Δίκαιο και δικαιοσύνη	59
Η πολιτική μεταρρυθμίσεων στην ΟΔΓ	59
Πολιτική κουλτούρα	59
V. Ο δρόμος μας για το μέλλον	61

I. Τι Θέλουμε

Εμείς οι σοσιαλδημοκράτες, γυναίκες και άνδρες, αγωνιζόμαστε για έναν ειρηνικό κόσμο και μια βιώσιμη φύση, για μια κοινωνία αντάξια του ανθρώπου, με κοινωνική δικαιοσύνη. Θέλουμε να σώσουμε όσα αξίζουν να διατηρηθούν, να αποτρέψουμε κινδύνους που απειλούν τη ζωή και να ενθαρρύνουμε την πάλη για την πρόοδο.

Θέλουμε ειρήνη.

Εργαζόμαστε για έναν κόσμο,

όπου όλοι οι λαοί να ζουν με αμοιβαία ασφάλεια, να λύνουν τις διαφορές τους όχι με πόλεμο ή ανταγωνισμούς εξοπλισμών, αλλά σε φιλικό συναγωνισμό για μια ζωή αντάξια του ανθρώπου.

όπου μια πολιτική με συντροφικότητα και μια κουλτούρα στη φιλονικία να επερνούν τη διαμάχη μεταξύ Ανατολής και Δύσης,

όπου όλοι οι λαοί της Ευρώπης να συνεργάζονται σε μια δημοκρατική και κοινωνική τάξη ειρήνης, από την οποία να εκπορεύεται ελπίδα και ειρήνη για τους λαούς του Νότου,

όπου οι λαοί της Ασίας, της Αφρικής και της Λατινικής Αμερικής χάρις σε μια δικαιηπαγκόσμια οικονομική τάξη πραγμάτων να έχουν τίμιες συκαιρίσεις για ανεξάρτητη ανάπτυξη.

Θέλουμε μια παγκόσμια κοινωνία, που χάρις σε μια νέα μορφή οικονομικής εκμετάλλευσης να διαφυλάσσει μόνιμα τη ζωή του ανθρώπου και της φύσης στον πλανήτη μας.

Θέλουμε την κοινωνική ισότητα γυναικας και άνδρα, μια κοινωνία χωρίς τάξεις, προνόμια, διακρίσεις και στεγανά.

Θέλουμε μια κοινωνία, όπου όλες οι γυναίκες και οι άνδρες να έχουν το δικαίωμα ανθρώπινου βιοπορισμού και όλες οι μορφές εργασίας να αντιμετωπίζονται ίσοτιμα.

Θέλουμε με αλληλέγγυες προσπάθειες

να πετύχουμε την ευημερία για όλους και να την κατανείμουμε δίκαια.

Θέλουμε ο πολιτισμός με τις πολυσχετικές του μορφές που εμφανίζεται να πλουτίσει τη ζωή όλων των ανθρώπων

Θέλουμε υλοποίηση της δημοκρατίας σ' ολόκληρη την κοινωνία, και στην οικονομία, στα εργοστάσια και στον τόπο δουλειάς, περιορισμό και δημοκρατικό ελεγχό της οικονομικής δύναμης.

Θέλουμε οι οικονομικές θεμελιώδεις αποφάσεις, προ πάντων γύρω από το τι πρόκειται να αυξηθεί και τι να συρρικυθεί, να λαμβάνονται δημοκρατικά.

Θέλουμε οι πολίτες να συναποφασίζουν για τη διαμόρφωση της τεχνολογίας, για να βελτιώνεται η ποιότητα της εργασίας και της ζωής και να ελλατώνται οι κίνδυνοι της τεχνολογίας.

Θέλουμε ένα σύγχρονο δημοκρατικό κράτος, στηριζόμενο στην πολιτική συμμετοχή των πολιτών γυναικών και ανδρών, που να είναι ικανό να επιβάλλει κοινωνικούς στόχους και να απρέφεται συνεχώς σε νέα καθήκοντα και να τα πετυχαίνει.

Η απλή συνέχιση των ως τώρα εξελίξεων δεν έχει μέλλον πια.

Θέλουμε πρόοδο που να στοχεύει όχι στην ποσότητα, αλλά στην ποιότητα, σε μια ανώτερη ποιότητα ανθρώπινης ζωής. Η ποιότητα αυτή απαιτεί αλλαγή στον τρόπο σκέψης, αλλαγή πορείας, εκλεκτικότητα και διάπλαση, προ πάντων στην τεχνολογία και την οικονομία.

Όσο περισσότερο κινδυνεύει ο κόσμος, τόσο περισσότερο είναι αναγκαία η πρόοδος. Οποιος θέλει να περισώσει αυτά που οξίζουν να διατηρηθούν, είναι υποχρεωμένος να προβεί σε αλλαγές: Χρειαζόμαστε μια πρόοδο που να εξασφαλίζει την ειρήνη προς τα μέσα και προς τα έων, να διαφυλάσσει τη ζωή ανθρώπου και φύσης, να υπερνικά το φόβο και να ξυπνά την ελπίδα. Χρειαζόμαστε μια πρόοδο που να κάνει την κοινωνία μας πιο ελεύθερη, πιο δίκαια και πιο αλληλέγγυα. Χωρίς αυτή την πρόοδο η οπισθοδρόμηση

Θα είχε ελευθερο πεδίο δρασης. Γιαυτό εμείς οι σοσιαλδημοκράτες θέλουμε να εργαστούμε γι' αυτήν μαζί με τους δημοκρατικούς σοσιαλιστές όλων των χωρών.

II. Οι Θεμελιώδεις αρχές της πολιτικής μας

1. Θεμελιώδεις εμπειρίες και Θεμελιώδεις αξίες

Οι αστικές επαναστάσεις της σύγχρονης εποχής περισσότερο επικαλέσθηκαν πάρα πραγματοποίησαν την ελευθερία, την ισότητα και την αδελφοσύνη.

Γι' αυτό το εργατικό κίνημα διεκδίκησε τα ιδεώδη αυτών των επαναστάσεων: Μια αλληλέγγυα κοινωνία με ίση ελευθερία για όλους τους ανθρώπους. Αποτελεί θεμελιώδη ιστορική εμπειρία του, ότι δεν αρκούν τα μπαλώματα στον καπιταλισμό. Χρειάζεται μια νέα τάξη πραγμάτων στην οικονομία και την κοινωνία.

Η σοσιαλδημοκρατία συνεχίζει την παράδοση των δημοκρατικών λαϊκών κινημάτων του δέκατου έννατου αιώνα και γι' αυτό θέλει και τα δυο: Δημοκρατία και Σοσιαλισμό, αυτοδιάθεση του ανθρώπου στην πολιτική και στον κόσμο της δουλειάς.

Παρ'όλα αυτά δεν λείπουν από την ιστορία της τα λάθη και τα σφάλματα: Κατά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο το σοσιαλδημοκρατικό εργατικό κίνημα της Ευρώπης απογοήτευσε την ελπίδα πολλών, ότι μπορεί να επιβάλλει την ειρήνη. Διχάστηκε γύρω από τη σχέση των εθνικών προς τα διεθνή καθήκοντα της εργατικής τάξης.

Αργότερα χωρίστηκαν οι κομμουνιστές, οι οποίοι εν ονόματι τάχα της εργατικής τάξης εγκαθίδρυσαν τη δικτατορία του κόμματός τους, από τους δημοκρατικούς σοσιαλιστές, οι οποίοι με μεταρρυθμίσεις στις κοινοβουλευτικές δημοκρατίες επιδίωκαν μια καλύτερη τάξη στην κοινωνία. Τα καθεστώτα που προκύψανε σαν δήθεν σοσιαλιστική εναλλακτική λύση απέναντι στον καπιταλισμό, απογοήτευσαν οικτρά την ελπίδα που είχαν δη-

μισυργήσει. Αντι για μια κοινωνία ωπου οι άνθρωποι να ζουν μαζί αδελφικά, εγκαθίδρυσαν την κυριαρχία μιας προνομιούχας γραφειοκρατίας, η οποία ούτε πολιτική ελευθερία ούτε πολιτιστική αναπτύξη κατόρθωσε να εξασφαλίσει.

Το Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα ανελαβε στο τέλος του Πρώτου Παγκόσμιου Πόλεμου για πρώτη φορά κυβερνητικές ευθύνες σε εθνική κλίμακα. Αποδείχθηκε το πιο αξιόπιστο στήριγμα της πρώτης γερμανικής δημοκρατίας και ξεκίνησε την οικοδόμηση του δημοκρατικού κράτους πρόνοιας. Η σοσιαλδημοκρατία αντιτάχθηκε στην εθνικοσοσιαλιστική τυραννία, δεν κατόρθωσε όμως να την παρεμποδίσει. Η πλούσια σε θυσίες αντίστασή της στο τρίτο ράιχ νομιμοποίησε την ιδιαίτερη αξίωση των σοσιαλδημοκρατών να συμπράξουν αιτοφασιστικά κατά την ανοικοδόμηση της δεύτερης γερμανικής δημοκρατίας. Σι εμπειρίες με τη δικτατορία και την τρομοκρατία μάς έκαναν να επαγρυπνούμε ιδιαίτερα ενάντια στην υποβάθμιση των ναζιστικών εγκλημάτων και την αναβίωση φασιστικής ιδεολογίας. Η αντίσταση εμβάθυνε την εμπειρία, διτι και άνθρωποι με διαφορετικά πιστεύω και πολιτικές βασικές πεποιθήσεις μπορούν να εργασθούν μαζί για ίδιους πολιτικούς στόχους.

Οι πολιτικές αναλογίες δυνάμεων, η υποτιμημένη δυναμική του καπιταλισμού, αλλά και η έλλειψη ικανότητας των σοσιαλδημοκρατών να κινητοποιήσουν πλειοψηφίες, εμπόδισαν τη σοσιαλδημοκρατική πολιτική των μεταρρυθμίσεων από του να μπορέσει να μεταβάλλει ριζικά τις μη δημοκρατικές θεμελιώδεις δομές του κληροδοτημένου οικονομικού και κοινωνικού συστήματος. Η δύναμη των μεγάλων οικονομικών συγκροτημάτων, η υπεροχή των κεφαλαιοκρατών και των διευθυντών των επιχειρήσεων κατέστη δυνατόν να περιοριστούν, αλλά όχι και να υπερνικηθούν. Η κατανομή εισαδήματος και περιουσίας παρέμεινε άδικη.

Το πρόγραμμα του Γκόντεμπεργκ (Σημ.τ.Μετ.: το πρόγραμμα που εξαγγέλ-

Θηκε στο συνέδριο του κόμιματος στο Bad Godesberg το έτος 1959) έβγαλε από τις ιστορικές εμπειρίες και νούργια συμπεράσματα. Αντιλήφθηκε τον δημοκρατικό σοσιαλισμό σαν καθήκον να υλοποιηθεί η ελευθερία, η δικαιοσύνη και η αλληλεγγύη με τον εκδημοκρατισμό της κοινωνίας, με κοινωνική και οικονομική μεταρρύθμιση. Το Σοσιαλδημοκρατικό Κόμιμα εμφανίστηκε στο Γκόντεομπεργκ σαν αυτό που ήταν από καιρό: το αριστερό λαϊκό κόμιμα. Αυτό και θα μείνει.

Σαν κυβερνητικό κόμιμα η σοσιαλδημοκρατία μπόρεσε να σημειώσει αξιόλογες επιτυχίες: Επέκταση των δικαιωμάτων στον τόπο δουλειάς για εργαζόμενους και εργαζόμενες και των δικαιωμάτων συμμετοχής για άνδρες και γυναίκες πολίτες, τελειοποίηση του κράτους πρόνοιας και κατάργηση της νομικής μεροληφίας ενάντια σε αλόκληρες ομάδες του πληθυσμού. Άλλα και σ' αυτή την περίοδο οι σοσιαλδημοκράτες έκαναν εσφαλμένες εκτιμήσεις ή έπαιρναν λάθος αποφάσεις: Η εξασφάλιση των φυσικών θεμελίων για τη ζωή δεν είχε ακόμη την αναγκαία σπουδαιότητα, ο γόμος για την πάταδη της τρομοκρατίας περισσότερο συνέβαλε στη δημιουργία αντιπάλων της δημοκρατίας μας παρά τους καταπολέμησε. Εξέχον επίτευγμα αυτής της εποχής παραμένει η συμφιλίωση με τα κράτη της Ανατολικής Ευρώπης και η εξασφάλιση της ειρήνης.

Είμαστε περήφανοι που συνεχίζουμε την παράδοση ενός κινήματος που ποτέ δεν επεφύλαξε στο λαό μας πόλεμο, καταπίσημή τυραννία, παρά μετέτρεψε το στερημένο από δικαιώματα προλεταριάτο σε συνειδητοποιημένους πολίτες.

Το Σοσιαλδημοκρατικό Κόμιμα από την αρχή της ύπαρξής του υποστηρίζει την ειρήνη και τη διεθνή συνεργασία. Στο μεταξύ ο διεθνισμός της σοσιαλδημοκρατικής παράδοσης έγινε η μοναδική υπεύθυνη ρεαλιστική πολιτική.

Στην ιστορία μας ρίζώνουν οι θεμελιώδεις αξίες του Δημοκρατικού Σοσιαλ-

ισμού. Αποτελούν και μελλοντικά τα θεμέλια της μεταρρυθμιστικής μας πολιτικής.

Οι ιστορικές μας ρίζες

Στο Σοσιαλδημοκρατικό Κόμιμα της Γερμανίας συνεργάζονται άνθρωποι με διαφορετικές θεμελιώδεις πεποιθήσεις και πιστεύω. Η συμφωνία τους στηρίζεται σε κοινές θεμελιώδεις αξίες και όμοιους πολιτικούς στόχους. Ο Δημοκρατικός Σοσιαλισμός στην Ευρώπη έχει τις πνευματικές του ρίζες στο χριστιανισμό και τον ουμανισμό, στο διαφωτισμό, στη μαρξιστική ιστοριολογία και κοινωνιολογία και στις εμπειρίες του εργατικού κινήματος. Οι ίδεες της απελευθέρωσης των γυναικών αναλήφθηκαν από το εργατικό κίνημα ήδη κατά το δέκατο έννατο αιώνα και εξελίχθηκαν. Χρειαστήκαμε πάνω από εκατό χρόνια για να καταφέρουμε να τελεσφορήσουμε αυτές οι ίδεες. Χαιρετίζουμε και σεβόμαστε ατομικές θεμελιώδεις πεποιθήσεις και πιστεύω. Δεν μπορούν ποτέ να υποταχθούν σε κομματικές αποφάσεις.

Η εικόνα μας για τον άνθρωπο

Οπως και να αιτιολογούμε την αξιοπρέπεια του ανθρώπου, αποτελεί το άλφα και το ωμέγα της πρακτικής μας. Για δλούς εμάς ισχύει η φράση, με την οποία τα Ηνωμένα Έθνη προλογίζουν τη Διακήρυξη των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων: «Οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι σε αξιοπρέπεια και δικαιώματα. Είναι προκισμένοι με λογική και συνείδηση και πρέπει να αλληλοσυναντώνται με πνεύμα αδελφοσύνης.» Από κοινού αντιλαμβανόμαστε τον άνθρωπο σαν λογικό και φυσικό, σαν ατομικό και κοινωνικό δύναμη. Σαν τημήμα της φύσης μπορεί να ζήσει μόνο μέσα και με τη φύση. Την ατομικότητά του την αναπτύσσει μόνο σε μια κοινωνία με τους συνανθρώπους του.

Ο άνθρωπος, χωρίς καταβολές για το καλό ή το κακό, είναι ικανός για μάθηση και ικανός για λογική. Γι' αυτό το λόγο είναι δυνατή η δημοκρατία. Ο άνθρωπος μπο-

ρεί να κάνει λάθη και να οπισθιστούμε σε απάνθρωπες καταστάσεις. Γι' αυτό το λόγο είναι αναγκαία η δημοκρατία. Επειδή ο άνθρωπος είναι ανοικτός και φέρνει μέσα του διάφορες δυνατότητες, εξαρτώνται πολλά από τις συνθήκες στις οποίες ζει. Μια νέα και καλύτερη τάξη, αφοσιωμένη στην αξιοπρέπεια του ανθρώπου, είναι συνεπώς δυνατή και αναγκαία συγχρόνως.

Η αξιοπρέπεια του ανθρώπου απαιτεί να μπαρεί αυτός να ορίζει τη ζωή του σε μια κοινωνία με άλλους. Συναίκες και άνδρες πρέπει να συμπράττουν με ισότητα δικαιωμάτων και αλληλεγγύη. Όλοι είναι υπεύθυνοι για βιοτικές συνθήκες άξεις του ανθρώπου. Η αξιοπρέπεια του ανθρώπου είναι ανεξάρτητη από την απόδοση και τη χρησιμότητά του.

Ανθρώπινα δικαιώματα

Είμαστε αφοσιωμένοι στα ανθρώπινα δικαιώματα. Το κράτος και η οικονομία υπάρχουν για τους ανθρώπους και τα δικαιώματά τους, όχι αντιστρόφως.

Για να έχουν πλήρες κύρος τα ανθρώπινα δικαιώματα απαιτείται σμοιόβαθμη εξασφάλιση των δικαιωμάτων στην ελευθερία, των δικαιωμάτων συμμετοχής στην πολιτική και των κοινωνικών θεμελιώδων δικαιωμάτων. Δεν μπορούν να αλληλοαυτικασταθούν και δεν επιτρέπεται να αλληλοαναιρούνται. Ακόμα και τα συλλογικά δικαιώματα υπηρετούν την ανάπτυξη του ατόμου.

Μόνο εκεί που είναι εγγυημένα και χρησιμοποιούνται τα δικαιώματα στην ελευθερία, μπορούν οι άνθρωποι να ζουν ελεύθεροι και ίσοι και να εφαρμόζουν τη δημοκρατία. Μόνο εκεί που είναι πραγματοποιημένα τα θεμελιώδη κοινωνικό δικαιώματα, μπορούν να επωφεληθούν δλοι από τα δικαιώματα στην ελευθερία και τα δικαιώματα συμμετοχής στην πολιτική. Μόνο εκεί που ο σεβασμός των δικαιωμάτων στην ελευθερία και των δικαιωμάτων συμμετοχής στην πολιτική επιτρέπει την ελεύθερη ιδεολογική πάλη

και τη συμμετοχή στην πολιτική, μπορούν οι άνθρωποι να διεκδικήσουν τα δικαιώματα τους για επαρκή τροφή, κατοικία, εργασία και μόρφωση. Μόνο μιαζί αυτά τα ανθρώπινα δικαιώματα καθιστάνε δυνατή μια αξιοπρεπή ζωή.

Όλοι οι άνθρωποι έχουν δικαιώματα στην πατρίδα τους, την εθνότητά τους, τη γλώσσα και τον πολιτισμό τους. Είναι εντελώς απαραίτητο ένα δικαίο εθνικών κοινοτήτων που να εναρμονίζεται με τα ανθρώπινα δικαιώματα των Ηνωμένων Εθνών.

Η αντίληψή μας για την πολιτική

Η πολιτική είναι μια αναγκαία διάσταση της ανθρώπινης συμβίωσης. Δεν περιορίζεται στους θεσμούς του κράτους. Όπου διαδίδονται ή λογοκρίνονται πληραφορίες, μεταβάλλονται συνεδριακές θετήσεις, σχηματίζονται γνώμες, εκφράζονται θετήσεις, ασκείται εξουσία ή εκπροσωπούνται συμφέροντα, εκεί εκτελείται πολιτική.

Στην πολιτική δράση τίθενται όρια. Η παράθασή τους έχει συνέπειες για το άτομο και την κοινωνία. Σφάλμα και ενοχή, αρρώστια και δυστυχία, πάνος και απόγνωση, αστοχία και απατούσα ανήκουν στη ζωή του ανθρώπου ακόμη και σε μια κοινωνία ελεύθερων και ίσων.

Η πολιτική μπορεί μόνο να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για μια ζωή γεμάτη νόημα. Οταν θέλει να προκαλέσει η ίδια την ευτυχία και την ολοκλήρωση, διατρέχει τον κίνδυνο να ολισθήσει σε ολοκληρωτικές διατάξεις.

Η πολιτική δράση πρέπει να είναι κάτι περισσότερο και διαφορετικό από τη διαχείριση αυτού που κατέστη αναπόφευκτο. Για να είναι και να μπαρεί να παραμείνει αξιόπιστη, πρέπει να εξασφαλίζει νέα περιθώρια δράσης και να θέτει σταν εαυτό της νέα καθήκοντα. Αν παραχωρήσει στα οικονομικά συμφέροντα τη θέσπιση κατευθυντηρίων γραμμών για την τεχνολογία και την ανάπτυξη, τότε εκ των

πραγμάτων εκβιάζεται σε μονόδρομους, τους οποίους μετά απλώς μπορεί να ολοκληρώσει.

Το δημοκρατικό κράτος αποκτά τα νοήματά του από τις κοινωνικές δυνάμεις. Δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά δργανό για τη διάπλαση της κοινωνίας. Τα πολιτικά κόμματα είναι ταυτόχρονα ερεθιστές και μεσολαβητές. Μεσολαβούν μεταξύ κοινωνίας και κράτους, συλλαμβάνοντας τις κοινωνικές παρορμήσεις και απαιτήσεις και μετατρέποντάς τις σε νομοθεσία και κυβερνητική δράση. Πρέπει αυτά τα ίδια να υποκινούν σε οκέψη και να θέτουν προς συζήτηση προτάσεις αποφάσεων.

Η πολιτική που θέλει να είναι κάτι περισσότερο από τη διεκπεραίωση προγραμμάτων ή δήθεν εκβιαστικών λύσεων, πρέπει να στηρίζεται και να διακατέχεται από τη συνείδηση και τη συμμετοχή των πολιτών, γυναικών και ανδρών. Καθίσταται δυνατή σαν αποτέλεσμα ελεύθερου, ανοικτού ως προς την έκβαση διαλόγου των πολιτών που προκαλεί και συμπεριλαμβάνει τις δυνάμεις της κοινωνίας, μεταδίδει πληροφορίες, δημιουργεί συνεδρητοποίηση των προβλημάτων, προσωθεί την ικανότητα κοινωνίας και τέλος οδηγεί σε συναίνεση ή σαφείς πλειοψηφίες.

Ο διάλογος των πολιτών είναι έκφραση δημοκρατικής κουλτούρας. Καθίσταται επίκεντρο της πολιτικής, εκεί όπου - διπλά στη διαμόρφωση της τεχνολογίας - πρέπει να ληφθούν αποφάσεις, που αφορούν δλους και αργότερα μόνο δύσκολα μπορούν να μεταβληθούν.

Για το διάλογο των πολιτών είναι εντελώς απαραίτητες η ελευθερία έκφρασης γνώμης και η ελευθερία στα μαζικά μέσα ενημέρωσης. Όλοι οι πολίτες, γυναίκες και άνδρες, πρέπει να έχουν το δικαίωμα και τη δυνατότητα να προγραμματεύονται και να διαδίδουν τη γνώμη τους πάνω σε θέματα που θίγουν τις ευκαιρίες για ζωή των ιδίων και των απογόνων τους. Κράτος, επιστήμη και μέσα μαζικής ενημέρωσης πρέπει να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για μια τεκμηριωμένη ανταλλα-

γή απόφευν και έτσι για μια δημοκρατική κουλτούρα (ιδεολογικής) πάλης.

Ο διάλογος των πολιτών σημαίνει περισσότερη δημοκρατία, όχι περισσότερο κράτος.

Θεμελιώδεις αξίες του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού

Η ελευθερία, η δικαιοσύνη και η αλληλεγγύη είναι οι θεμελιώδεις αξίες του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού. Είναι το κριτήριο μας για την αξιολόγηση της πολιτικής πραγματικότητας, μέτρα και σταθμά για μια νέα και καλύτερη τάξη της κοινωνίας και ταυτόχρονα σημείο αναφοράς για τη δράση κάθε σοσιαλδημοκράτισας και σοσιαλδημοκράτη.

Η σοσιαλδημοκρατία στοχεύει με μια κοινωνία, όπου κάθε άνθρωπος μπορεί να αναπτύξει την προσωπικότητά του σε καθεστώς ελευθερίας και να συμπράξει υπεύθυνα στην πολιτική, οικονομική και πολιτιστική ζωή.

Ο άνθρωπος σαν ατομικό ον έχει κλίση και ικανότητα για την ελευθερία. Η ευκαιρία για την ανάπτυξη της ελευθερίας του είναι όμως πάντοτε έργο της κοινωνίας. Η ελευθερία είναι για μας η ελευθερία του καθένα, ακόμη και ιδίως αυτού που σκέπτεται διαφορετικά. Ελευθερία για λίγους θα ήταν προνόμιο.

Η ελευθερία του άλλου είναι δριο και ορος της ελευθερίας του καθενός. Η ελευθερία απαιτεί ανεξαρτησία από εξευτελιστικές εξαρτήσεις, από την ανάγκη και το φόβο, αλλά απαιτεί και την ευκαιρία ανάπτυξης ατομικών ικανοτήτων και υπεύθυνης σύμπραξης στην κοινωνία και την πολιτική.

Μόνο όποιος ξέρει ότι είναι κοινωνικά αρκετά ασφαλισμένος, μπορεί να χρησιμοποιήσει την ευκαιρία του για ελευθερία. Και για χάρη της ελευθερίας θέλουμε ίσες βιοτικές ευκαιρίες και τ' απειά κοινωνική ασφάλεια.

Η δικαιοσύνη βασίζεται στην ίση αξία όλων των ανθρώπων. Απαιτεί ίση ελευθερία, ισότητα ενώπιον του νόμου, ίσες ευκαιρίες πολιτικής και κοινωνικής συμμετοχής και κοινωνικής ασφάλειας. Απαιτεί κοινωνική ισότητα άνδρα και γυναίκας.

Η δικαιοσύνη χρειάζεται περισσότερη ισότητα στην κατανομή εισοδήματος, περιουσίας και δύναμης (εξουσίας) αλλά και στην πρόσβαση στη μάρφωση, την εκπαίδευση και την κουλτούρα.

Ίσες ευκαιρίες στη ζωή δεν σημαίνουν ομοιομορφία, αλλά περιθώριο ανάπτυξης για ατομικές κλίσεις και ικανότητες δλων.

Η δικαιοσύνη, το δικαίωμα σε ίσες ευκαιρίες στη ζωή, πρέπει να επιδιώκεται με τα μέσα της κρατικής εξουσίας.

Η αλληλεγγύη με τη μορφή της προθυμίας για αλληλούποστήριξη πέρα από δσα προβλέπει ο νόμος, δεν μπορεί να επιβληθεί καταναγκαστικά. Η αλληλεγγύη χαρακτηρίσει και ενθάρρυνε το εργατικό κίνημα στον αγώνα για ελευθερία και ισότητα. Χωρίς αλληλεγγύη δεν υπάρχει καμμία ανθρώπινη κοινωνία.

Η αλληλεγγύη είναι ταυτόχρονα όπλο των αδύνατων στο αγώνα για το δίκιο τους και συνέπεια της συνείδητοποίησης, διότι ο άνθρωπος χρειάζεται τους συνανθρώπους του. Μπορούμε σαν ελεύθεροι και ίσοι να ζήσουμε μεταξύ μας ανθρώπινα τότε μόνο, όταν υποστηρίζουμε ο ένας τον άλλο και θέλουμε την ελευθερία του άλλου. Οποιος βρίσκεται σε ανάγκη πρέπει να μπορεί να βασίζεται στην αλληλεγγύη της κοινωνίας.

Η αλληλεγγύη ακόμη επιτάσσει να αποκτήσουν οι άνθρωποι στον τρίτο κόσμο μια ευκαιρία για μια πιο αξιοπρεπή ζωή. Οι ερχόμενες γενιές, για τις ευκαιρίες στη ζωή των οποίων αποφασίζουμε σήμερα, απαιτούν την αλληλεγγύη μας.

Η αλληλεγγύη χρειάζεται ακόμη για την επέκταση των ατομικών ευκαιριών ανά-

πτυξης. Μόνο η κοινή δράση, όχι ο εγωιστικός ατομικισμός δημιουργεί και εξασφαλίζει τις προϋποθέσεις ατομικής αυτοδιάθεσης.

Η ελευθερία, η δικαιοσύνη και η αλληλεγγύη είναι προϋπόθεση η μια της άλλης και αλληλοστηρίζονται. Ιστότιμα, εμβαθύνοντας, συμπληρώνοντας και θέτοντας άριστη μια στην άλλη εκπληρώνουν το νόημά τους.

Η υλοποίηση αυτών των θεμελιωδών αξιών και η ολοκλήρωση της δημοκρατίας είναι το πάγιο καθήκον του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού.

2. Ο κόσμος, στον οποίο ζεύμε

Η βιομηχανική επανάσταση και η σύγχρονη τεχνολογία δημιούργησαν σε τμήματα της γης μια ιστορικά ίννευ προηγουμένου ευημερία, η οποία με την οικοδόμηση του κράτους προνοιάσει και την πολιτική των εργατικών συνδικάτων έχει οφελήσει τους πάντες.

Η υπερνίκηση της ανέχειας σ' εμάς πληρώθηκε παγκόσμια με νέους κινδύνους για τον άνθρωπο και τη φύση. Η δυναμική του βιομηχανικού πολιτισμού αφήνει ανέπαφες τις παλιές αδικίες και δημιουργεί πέρα απ' αυτές νέες απειλές για την ελευθερία και τη δικαιοσύνη, την υγεία και τη ζωή.

Ποτέ πριν δεν διέθεταν οι άνθρωποι τόσο πελώρια ιαχύ. Με τη γενετική τεχνολογία μπορούν να πάρουν στα χέρια τους την εξέλιξη των ειδών. Η απελευθέρωση του ατόμου μπορεί να οδηγήσει στην εξολόθρευση του ανθρώπινου γένους.

Αλλά η συνείδηση αυξημένης ευθύνης μεγαλώνει διαρκώς.

Δεν έχει απομακρυνθεί ο κίνδυνος να καταστραφεί η ανθρωπότητα με πυρηνικά, χημικά ή βιολογικά μέσα μαζικής καταστροφής. Αλλά η αντίσταση κατά της πραφροσύνης των εξοπλισμών γίνεται ε-

οχυρότερη. Ο αφοτιλισμός έχει πλησιάσει σε απόσταση αναπνοής. Η νοοτροπία εχθρός-φίλος φθίνει.

Με το δηλητηριασμό του εδάφους, του νερού και του αέρα πεθαίνουν τα δάση και οι θάλασσες, τα φυτά και τα ζώα. Εμείς οι ίδιοι υποσκάπτουμε τα θεμέλια της ζωής μας. Άλλα τα οικολογική σκέψη κερδίζει συνεχώς σε δύναμη. Νέες, αλλά και τεχνικές και διεργασίες που είχαν επιπόλαια και εσπευσμένα χαρακτηρισθεί πεπολαιωμένες, καθιστούν δυνατή μια σωστή διαχείριση των φυσικών πόρων.

Καμιά χώρα δεν είναι βιώσιμη από μόνη της. Οι κλιματικές μεταβολές ή η καταστροφή του προστατευτικού στρώματος του δύσοντος δεν νοιάζουνται για τα εθνικά σύνορα. Οι πόλεμοι έχουν συνέπειες και για τα αμέτοχα έθνη. Οικονομικές κρίσεις ή επιτυχίες σ'ένα μέρος της γης επιδραύν σ'όλους τους άλλους. Η παγκόσμια κοινωνία είναι πραγματικότητα, μια δίκαια ειρηνική τάξη απέχει όμως πολύ ακόμη.

Άλλα αυξάνεται η συνειδητοποίηση, ότι είναι απαραίτητη. Τα κοινά καθήκοντα πιέζουν για την ειρήνη και τη διεθνή συνεργασία.

Η συγκέντρωση οικονομικής ισχύος σε όλο και λιγότερα χέρια φαίνεται απαρεμπόδιστη, ο παγκόσμιος ανταγωνισμός για αγορές και σπάνιες πρώτες ύλες, αναπόφευκτος. Όλο και γρηγορώτερα κινούνται τα ρεύματα κεφαλαίου απ'άκρη σ'άκρη του πλανήτη. Γιγαντιαία πολυεθνικά συγκροτήματα σχεδιάζουν τις κερδοφόρες στρατηγικές τους σε παγκόσμια κλίμακα. Ξεφύγουν υποχθόνια από τους δημοκρατικούς ελέγχους και εκβιάζουν πολιτικές αποφάσεις. Η δύναμη της ανάπτυξης και η επιδίωξη του κέρδους δημιουργούν πελώρια πλούτη, αλλά ταυτόχρονα εξευτελίζουν αμέτρητους ανθρώπους και ολόκληρα έθνη. Περιορίζουν το εθνικό περιθώριο χειρισμών μας. Παγκόσμιες οικυπειακές και διαρθρωτικές κρίσεις προκαλούν την κατάρρευση οικονομικών περιοχών. Άλλα δημιουργείται αντίρροπη δύναμη, εκεί όπου τα

κράτη συνενώνονται με επιτυχία σε περιφερειακές κοινότητες και τα εργατικά συνδικάτα ξεπερνούν τα εθνικά σύνορα.

Εξαρτημένος από τις τράπεζες, τα χρηματιστήρια πρώτων υλών, συγκροτήματα και χώρες του Βορρά, εμποδισμένος από τον προστατευτισμό των βιομηχανικών κρατών που αναπτύσσονται ανεξάρτητα, υποβαθμισμένος σε πεδίο ελιγμών της διαμάχης Ανατολής-Δύσης, συχνά αντικείμενο εκμετάλλευσης από διεφθαρμένες ελίτ, ο Νότος παλεύει για την ευκαιρία του: για το μέλλον. Οσο καταθλιπτικότερη η αθλιότητα, τόσο ορμητικότερη η αύξηση του πληθυσμού, τόσο ταχύτερη η καταστροφή της φύσης, τόσο μικρότερη η ευκαιρία ανεξάρτητης διατροφής, τόσο ταπεινοτικότερη η εξάρτηση από αποφάσεις στο Βορρά. Άλλα οι φτωχοί ομύνονται κατά της κηδεμονίας και της εκμετάλλευσης. Συμπαρατάσσονται και φάχνουν για δικαύς τους δρόμους. Και ο Βορράς επίσης αρχίζει να αντιλαμβάνεται, τι κίνδυνο κρύβει για όλους τους ανθρώπους η εξαθλίωση του Νότου. Η συνείδηση κοινής ευθύνης αυξάνεται σε Ανατολή και Δύση.

Νέες τεχνολογίες, ιδίως της πληροφορικής και επικοινωνίας βάζουν τη σφραγίδα τους στο εργασιακό περιβάλλον, την καινούργια και δύο και περισσότερο στις ιδιωτικές σχέσεις. Απειλούν την ποιότητα της εργασίας, τις θέσεις εργασίας και τη δημοκρατική διαμόρφωση γνώμης. Οπουδήποτε η εφαρμογή τους στηρίζει μονόπλευρα συμφέροντα κέρδους ή εξουσίας, ενισχύουν τάσεις χειρεγώγησης και επιτήρησης. Από την άλλη πλευρά ανοίγουν νέες προοπτικές για ανθρωπινότερη οργάνωση εργασίας, μεγαλύτερη διαφάνεια, καλύτερη πληροφόρηση και συμμετοχή.

Το κράτος μετατρέπεται σε υπερφορτωμένη επιχείρηση επιδιόρθωσης. Αναγκάζεται με την εκ των υστέρων κοινωνική πρόνοια ή με τη χωλαίνουσα προστασία του περιβάλλοντος να επιδιορθωθεί αυτά που καταστράφηκαν από οικολογικά και κοινωνικά ανεύθυνη διαχείριση.

Άλλα όλο και περισσότεροι άνθρωποι αντιλαμβάνονται, ότι η πρόνοια και η διάπλαση είναι επιτακτικά αναγκαίες.

Η σχέση του ατόμου προς την κοινωνία μεταβάλλεται. Το ότομο, χωρίς σταθερή ένταξη και χωρίς την εμπειρία της κοινότητας, συχνά αισθάνεται αντιμέτωπο με μια ξένη και ανώνυμη κοινωνία, η οποία με διαρκώς νέες δυνατότητες επιλογής τον γοητεύει και ταυτόχρονα τον υπερκοπώνει. Άλλα η δυνατότητα ελεύθερης επιλογής μόνο τότε θα οδηγήσει σε περισσότερη ελευθερία και ατομική ανάπτυξη, όταν εντάσσεται σ'έναν προσωπικό σχεδιασμό ζωής και γίνεται αντιληπτή σε αλληλεγγύη με άλλους.

Συνεχίζουμε να ζούμε ακόμη σε μια ανδροκρατούμενη κοινωνία. Η οργάνωση της εργασίας και της κοινωνικής ζωής θέτει σε μειονεκτική θέση τις γυναίκες. Άλλα οι γυναίκες διεκδικούν μαχητικά τα δικαιώματά τους όλο και περισσότερο.

Πολλοί άνθρωποι έποφέρουν από το χάσμα μεταξύ του τι θάπερε παραγόμενη πολιτικά και του τι γίνεται. Δεν περιμένουν τίποτε πια από την πολιτική, αποσύρονται στον ιδιωτικό βίο και σε μικρές κοινότητες ή ξεφεύγουν από την πραγματικότητα ως νέες εξαρτήσεις.

Εμείς οι σοσιαλδημοκράτες θέλουμε να αποδείξουμε, ότι η πολιτική αξίζει τον κόπο δλων. Αντιμετωπίζουμε καταπρόσωπο τους κινδύνους της εποχής μας. Χωρίς να αφήγουμε να μας πάρουν τον αέρα πανίσχυρες ομάδες συμφερόντων, επιζητούμε το διάλογο με τους ανθρώπους που τολμούν μαζί μας να επιχειρήσουν την αλλαγή κατεύθυνσης, το σχεδιασμό και την αναμόρφωση.

III. Ειρήνη σε αμοιβαία ασφάλεια

Καθήκον της ειρήνης

Η ανθρωπότητα μπορεί πια μόνο να επιζήσει από κοινού ή να αφανιστεί από κοινού. Αυτή η ιστορικά ανεπανάληπτη εναλλακτική προσποτική απαιτεί μια νέα προσέγγιση των διεθνών ζητημάτων, ιδίως της εξασφάλισης της ειρήνης. Ο πόλεμος δεν επιτρέπεται να αποτελεί μέσο της πολιτικής, αυτό ισχύει πολύ περισσότερο στην εποχή των πυρηνικών, χημικών και βιολογικών όπλων μαζικής εξόντωσης. Η ειρήνη δεν σημαίνει πλέον μόνο τη σιωπή των όπλων, η ειρήνη σημαίνει και τη συμβίωση των λαών χωρίς βία, εκμετάλλευση και καταπίεση. Η ειρηνική πολιτική περιλαμβάνει και τη συνεργασία των λαών σε θέματα οικονομίας, οικολογίας, κουλτούρας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ενας κόσμος ειρηνικός απαιτεί το δικαίωμα αυτοδιάθεσης όπλων των εθνών.

Η ειρηνική πολιτική πρέπει να αφοπλίζει τις διαμάχες εξουσίας, να επιζητεί εξισορρόπηση συμφερόντων, να ενεργεί με περιφερειακές συμπαρατάξεις ενάντια στην επιδίωξη κυριαρχίας των υπερδυνάμεων και να διευθετεί τις διαφορές μεταξύ συστημάτων, ιδεολογιών και θρησκειών με ειρηνικό συναγωνισμό και με καλλιεργημένη πολιτική φιλονίκια.

Η ειρηνική πολιτική πρέπει να σπάσει την κυριαρχία των συμφερόντων των στρατιωτικών, των γραφειοκρατικών και των εξοπλιστικών οικονομικών συγκροτημάτων και να μετατρέψει την παραγωγή όπλων σε παραγωγή μη στρατιωτικών αγαθών.

Η ειρηνική πολιτική πρέπει να στηριχθεί στην ειρηνική εκπαίδευση και την ειρηνική έρευνα. Η δημιουργία της ειρήνης δεν είναι καθήκον μόνο των κυβερνήσεων. Η ειρήνη χρειάζεται την παγκόσμια συμμετοχή των ανθρώπων για κατανόηση των

λαών, για την αποδομήση οπλών και εικόνων εχθρού.

Τα μέσα μαζικής εξόντωσης σε περίπτωση σύγκρουσης θα κατέστρεφαν αυτό που πρέπει να προστατευθεί. Θέλουμε να ξεπεράσουμε το σύστημα του στρατιωτικού εκφοβισμού και να οργανώσουμε ασφάλεια που να υπερβαίνει τα όρια των συνασπισμών. Σ' αυτό συγκαταλέγεται τη παραμονή του διαστήματος ελεύθερου από όπλα. Είμαστε υπέρ μιας παγκόσμιας κατάργησης όπλων των μέσων μαζικής εξόντωσης. Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας βρίσκεται στην Ατλαντική Συμμαχία, με την προϋπόθεση να μπορεί να εκθέσει και να επιβάλει εκεί τα δικά της συμφέροντα για ασφάλεια, καθώς και το συμφέρον της για αμοιβαία ασφάλεια. Οι κοσμογονικές μεταβολές στην Ανατολική Ευρώπη μειώνουν τη στρατιωτική και αυξάνουν την πολιτική σημασία των συνασπισμών και τους προσδίδει μια νέα λειτουργία: Αυτοί πρέπει, διαφύλασσαντας τη σταθερότητα, να οργανώσουν τη διάλυση τους και τη μετάβαση σε μια ευρωπαϊκή ειρηνική τάξη πραγμάτων. Αυτό αναγγείλει και την προοπτική για τον τερματισμό της στάθμευσης αμερικανικών και σοβιετικών στρατευμάτων έξω από τις επικράτειές τους στην Ευρώπη.

Θέλουμε να σπάσουμε τη δυναμική των εξοπλισμών και να θέσουμε σε κίνηση μια δυναμική του αφοπλισμού.

Στόχος μας είναι να εμποδίσουμε την εξαγωγή όπλων και εξοπλιστικών αγαθών.

Αμοιβαία ασφάλεια

Ανατολή και Δύση πλήρωσαν την προσπάθεια για ασφάλεια μέσω εξοπλισμών με όλο και μεγαλύτερη ανασφάλεια για όλους.

Καμμιά χώρα στην Ευρώπη δεν μπορεί σήμερα να είναι ασφαλέστερη από τον πιθανό αντίπαλο. Ο καθένας πρέπει λοιπόν για το ίδιο του το συμφέρον να αναλάβει συνυπευθυνότητα για την ασφάλεια του άλλου. Εκεί στηρίζεται η αρχή της αμοιβαίας ασφάλειας. Απαιτεί κάθε πλευρά να παραχωρεί στην άλλη δικαίωμα ύπαρξης και ικανότητα ειρήνης.

Η αμοιβαία ασφάλεια έχει σαν αποτέλε-

σμα τη χαλάρωση των εντάσεων και χρειάζεται χαλάρωση των εντάσεων. Η αμοιβαία ασφάλεια θέλει να γκρεμίσει τους φόβους απειλής και να ξεπεράσει την αντιπαράθεση των συνασπισμών.

Στόχος μας είναι η αντικατάσταση των στρατιωτικών συνασπισμών με μια ευρωπαϊκή ειρηνική τάξη πραγμάτων. Μέχρι τότε η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας βρίσκεται στην Ατλαντική Συμμαχία, με την προϋπόθεση να μπορεί να εκθέσει και να επιβάλει εκεί τα δικά της συμφέροντα για ασφάλεια, καθώς και το συμφέρον της για αμοιβαία ασφάλεια. Οι κοσμογονικές μεταβολές στην Ανατολική Ευρώπη μειώνουν τη στρατιωτική και αυξάνουν την πολιτική σημασία των συνασπισμών και τους προσδίδει μια νέα λειτουργία: Αυτοί πρέπει, διαφύλασσαντας τη σταθερότητα, να οργανώσουν τη διάλυση τους και τη μετάβαση σε μια ευρωπαϊκή ειρηνική τάξη πραγμάτων. Αυτό αναγγείλει και την προοπτική για τον τερματισμό της στάθμευσης αμερικανικών και σοβιετικών στρατευμάτων έξω από τις επικράτειές τους στην Ευρώπη.

Στον συνασπισμό πρέπει να ισχύει η θεμελιώδης αρχή της ίσης κυριαρχίας. Ο συνασπισμός πρέπει να είναι ικανός να υπερασπιστεί τον εαυτό του, πράθυμος για όλουν και χαλάρωση των εντάσεων. Η πολιτική θέληση πρέπει να επικρατεί πάνω από τη στρατιωτική στρατηγική, τη στρατιωτική τεχνολογία και τα οικονομικά συμφέροντα της βιομηχανίας εξοπλισμών και όχι το αντίθετο. Η ειρήνη είναι πολιτικό, όχι σπλοτεχνικό καθήκον.

Η αμοιβαία ασφάλεια στοχεύει στην κατάργηση όπλων των μέσων μαζικής εξόντωσης και σε μια δραστική μείωση και αναδιάρθρωση των συμβατικών ενόπλων δυνάμεων μέχρις ότου επιτευχθεί και για τις δύο πλευρές διαρθρωτική αδυναμία επίθεσης. Η διαδικασία προς τα εκεί πρέπει να επιταχυνθεί με περιορισμένα μονόπλευρα βήματα και σημάδια. Σ' αυτά περιλαμβάνονται η σημαντική μείωση των εξοπλιστικών δαπανών, η α-

ριμμητική μειωση των στρατευμάτων και μια γενική διακοπή των πυρηνικών δοκιμών.

Οι ελεύθερες από πυρηνικά και χημικά όπλα ζώνες στην Ευρώπη υπηρετούν την αμοιβαία ασφάλεια. Θέλουμε να δημιουργήσουμε τέτοιες ζώνες και να τις επεκτείνουμε σ' ολόκληρη την Ευρώπη.

Οι ομοσπονδιακές ένοπλες δυνάμεις (Bundeswehr) έχουν τη θέση τους στην έννοια της αμοιβαίας ασφάλειας. Είναι υποχρεωμένες να υπηρετούν μόνο την αμυντική χώρας. Καθήκον τους είναι η αποφυγή του πολέμου χάσις σε αμυντική ικανότητα ενώ διαρθρωτικά να είναι ανικανές για επίθεση. Η διάσθρωση των ομοσπονδιακών ενόπλων δυνάμεων πρέπει να υποστηρίζει και να προάγει τη διαδικασία αφοπλίσματος. Η πολιτική προεστία των ομοσπονδιακών ενόπλων δυνάμεων υπόκειται μόνο στην κυβέρνηση, ο κοινοβουλευτικός της έλεγχος στο Ομοσπονδιακό Κοινοβούλιο.

Ο στρατιώτης παραμένει πολίτης και εν στολή. Λέμε ναι στις ομοσπονδιακές ένοπλες δυνάμεις και στην υποχρεωτική θητεία. Απορρίπτουμε τη θητεία των γυναικών. Στόχος της ειρηνικής πολιτικής είναι να καταστήσει άχρηστες τις ένοπλες δυνάμεις.

Σεβόμαστε το ζήλο των ειρηνιστών που τάσσονται υπέρ της ουτοπίας μιας κοινότητας των λαών χωρίς βία. Υπάρχει θεμελή θέση για μεταύτως στα Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα Γερμανίας. Εγγυούμαστε τα θεμελιώδες δικαιώματα της αντίρρησης πολεμικής θητείας. Είμαστε υπέρ της κατάργησης της δοκιμασίας συνείδησης. Η πολιτική θητεία δεν επιτρέπεται να είναι διαμορφωμένη έτσι που να λειτουργεί σαν φόβητρο ή να μπορεί να καταστεί χρήσιμη στις ένοπλες δυνάμεις.

Ευρωπαϊκή Κοινότητα και ευρωπαϊκή ειρηνική τάξη πραγμάτων

Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης που απαιτήθηκαν από τους σοσιαλδημοκρά-

τες στο Πρόγραμμα της Χαιδελβέργης του 1925, παραμένουν ο στόχος μας. Τα δημοκρατικά κράτη πρέπει να συνενώσουν τις δυνάμεις τους για να μπορέσουν να επιβληθούν, αλλά και για να συντελέσουν σε μια πανευρωπαϊκή ειρηνική τάξη πραγμάτων.

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα είναι ένα δομικό στοιχείο μιας περιφερειακά διαρθρωμένης παγκόσμιας κοινωνίας. Είναι μια ευκαιρία για την ειρήνη και την κοινωνική δημοκρατία. Ολόκληρη η Ευρώπη πρέπει να γίνει ζώνη ειρήνης.

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα πρέπει με μια κοινή εξωτερική πολιτική να υπηρετεί την ειρήνη, να παρέχει στις διεθνείς σχέσεις μεγαλύτερο βάρος στους λαούς της και να αποτελεί αντίθετο στην αντιπαρόθεση των υπερδυνάμεων. Η ιστορική προοπτική της ΕΚ δεν έγκειται στο να αναλάβει η ίδια το ρόλο υπερδυναμης. Αντί στη στρατιωτική δύναμη, βρίσκεται την ταυτότητά της σαν παγκόσμια περιζήπτος εταίρος για το εμπόριο και τη βιομηχανία, για την τεχνολογία και την επιστήμη, για ένα ανέπαφο περιβάλλον και μια σταθερή ανάπτυξη του τρίτου κόσμου. Πρέπει να είναι έτοιμη να κάνει δεκτές σαν μέλη όλες τις δημοκρατίες της Ευρώπης και να προσφέρουν πολύπλευρες μορφές στενής συνεργασίας με όλες τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης για να ξεπεράσουν έτσι τη διάσπαση της Ευρώπης.

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα πρέπει με συντροφική πολιτική απέναντι στον Νότο να σβήσει ένα τμήμα της ιστορικής ευθύνης των Ευρωπαϊκών αποικιακών δυνάμεων και της τωρινής ευθύνης για τις άδικες οικονομικές σχέσεις. Γι' αυτό πρέπει να υποστηρίξει χώρες και δυνάμεις του Νότου στην προσπάθεια τους για ανεξάρτητη αυτοδύναμη ανάπτυξη και να εργάζεται για μια δίκαιη παγκόσμια οικονομική τάξη πραγμάτων.

Θέλουμε να μετεξελίξουμε την Ευρωπαϊκή Κοινότητα σε Ήνωμένες Πολιτείες της

Ευρώπης, στις οποίες διατηρείται η πολιτική ταυτότητα των λαών, γίνονται σεβαστές οι γλωσσικές και πολιτιστικές μειονότητες και εξασφαλίζονται για όλους τους πολίτες ίσες ελευθερίες και ίσες ευκαιρίες ανάπτυξης.

Αυτό απαιτεί πλήρη δικαιώματα για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, μια κυβέρνηση με ικανότητα χειρισμών, κοινοβουλευτικά υπεύθυνη, σαφώς οριοθετημένες αρμοδιότητες και ευρωπαϊκή οικονομική δημοκρατία. Θέλουμε μια τάξη πραγμάτων κράτους πρόνοιας σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Στόχος μας είναι μια πανευρωπαϊκή ειρηνική τάξη πραγμάτων θεμελιωμένη στην αμοιβαία ασφάλεια, στο απαραβίαστο των συνόρων, και στο σεβασμό της ακεραιότητας και κυριαρχίας όλων των κρατών στην Ευρώπη. Όλα τα Ευρωπαϊκά κράτη πρέπει με σύμβαση να αναλάβουν την υποχρέωση να υλοποιήσουν τις αρχές της τελικής πράξης του Ελσίνκι.

Ο ταχύς εκδημοκρατισμός και εξανθρωπισμός των κοινωνιών στην Κεντρική, Ανατολική και Νοτιανατολική Ευρώπη αποτελεί ελπίδα για ολόκληρη την Ευρώπη. Προσφέρουμε την βοήθεια για την ανανέωση αυτών των κρατών. Σε όλα τα κράτη της Ευρώπης πρέπει να είναι εγγυημένα όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα, το κράτος δικαίου και το κράτος πρόνοιας.

Η πανευρωπαϊκή συνεργασία σκοπό έχει να βοηθήσει στο ξεπέρασμα της αντίθεσης Βορρά-Νότου, στην εξασφάλιση τής από κοινού επιβίωσης όλων των λαών με εκτεταμένη προστασία του περιβάλλοντος, στην υλοποίηση των ατομικών και συλλογικών δικαιώμάτων του ανθρώπου, στην επέκταση της οικονομικής συνεργασίας μέχρις ότου επιτευχθεί αμοιβαία εξάρτηση, στην φροντίδα της κοινής κληρονομιάς της Ευρώπης και στην προαγωγή πολιτιστικών επαφών. Προς τούτο χρειαζόμαστε και Πανευρωπαϊκούς θεσμούς.

Γερμανία

Από τα γερμανικά εδάφη πρέπει να εκπροσύεται ειρήνη. Θέλουμε να ζωαγονήσουμε την κοινότητα ευθύνης των Γερμανών, να διεκδικήσουμε τα εργατικά συμφέροντα και των δυο γερμανικών κρατών στον αφοπλισμό, την χαλάρωση των εντάσεων και την συνεργασία.

Οι Γερμανοί έχουν όπως όλοι οι λαοί δικαιώματα αυτοδιάθεσης. Το ζήτημα του Εθνους εξακολουθεί να έχει μικρότερη σημασία από τις απαιτήσεις της ειρήνης. Επιδιώκουμε μια ειρηνική κατάσταση στην Ευρώπη, όπου ο γερμανικός λαός με ελεύθερη αυτοδιάθεση να βρεί την ενότητά του. Οι άνθρωποι και στα δυο γερμανικά κράτη θα αποφασίσουν για την μορφή θεσμικής κοινότητας σε μια συνενούμενη Ευρώπη. Οι ιστορικές εμπειρίες των Γερμανών και η απόφασή τους για μια ενωμένη Ευρώπη απαγορεύουν μια απόκλιση της Γερμανίας. Τα δυτικά σύνορα της Πολωνίας είναι τελειωτικά.

Η σημασία του Βερολίνου σαν γερμανική και Ευρωπαϊκή μητρόπολη θα αυξηθεί κατά το μέτρο που θα συναντώνται και θα συνεννοούνται οι άνθρωποι πέρα και πάνω από σύνορα.

Τα υφιστάμενα δικαιώματα βέτο των τεσσάρων μεγάλων δυνάμεων για την Γερμανία σαν σύνολο και το Βερολίνο, πρέπει να καταργηθούν με την πανευρωπαϊκή ειρηνική τάξη πραγμάτων.

Πολιτική Βορρά-Νότου

Χωρίς ισορροπία ανάμεσα στις βιομηχανικές και στις αναπτυσσόμενες χώρες κινδυνεύει το μέλλον ολόκληρης της ανθρωπότητας. Εκεί που επικρατούν πείνα και αθλιότητα δεν μπορεί να σταθεροποιηθεί η ειρήνη. Ο Νότος δεν επιτρέπεται να αποτελεί τόπο διεξαγωγής της διαμάχης Ανατολής Δύσης. Αντίθετα πρέπει ο αφοπλισμός Ανατολής και Δύσης να ελευθερώσει κονδύλια για την διάνοιξη ευκαιριών ανάπτυξης για τα δύο τρίτα της ανθρωπότητας που ζούν σε φτώχεια.

Ο πλούτος των βιομηχανικών κρατών του Βορρά στηρίζεται στην εκμετάλλευση των χωρών του Νότου. Η σημερινή παγκόσμια οικονομική διάρθρωση συνεχίζει ακόμα την παράδοση πεντακοσίων ετών αποικιοκρατίας. Χαρακτηρίζεται από ανισες και άδικες οικονομικές και συναλλαγτικές σχέσεις και επιβαρύνει τον τρίτο κόσμο.

Κάθε χώρα έχει δικαιώματα στο δικό της δρόμο ανάπτυξης. Ολες οι χώρες του Νότου πρέπει επιτέλους να αποκτήσουν τη δυνατότητα αυτοδύναμης διατροφής, προστασίας και αποκατάστασης των φυσικών τους πόρων, ανεύρεσης της σωστής γι' αυτά μορφής αγροτικής οικονομίας και ενεργειακής παραγωγής, μόρφωσης απασχόλησης, εκβιομηχανισμού, τομέα υγείας και κοινωνικών ασφαλίσεων, ικινοποίησης των βασικών τους αναγκών μεσω μιας αιτοδικής εσωτερικής αγοράς και διατήρησης της πολιτιστικής τους ταυτότητας.

Η ανάπτυξη στο Νότο μπορεί να πετύχει μόνο αν πάψει να υποτιμάται η εργασία των γυναικών. Πρέπει να αναγνωριστεί ο κεντρικός ρόλος της γυναικίας για τον ιδιαίτερο δρόμο ανάπτυξης αυτών των χωρών. Οι γυναίκες πρέπει να συμμετέχουν ισότιμα σε όλα τα επίπεδα στα αναπτυξιακά σχέδια και τα αναπτυξιακά έργα. Πρέπει να έχουν την δυνατότητα να συναποφασίσουν για τους δρόμους ανάπτυξης. Η ανάπτυξη πρέπει να προσανατολίζεται και στα δικά τους συμφέροντα και ανάγκες.

Οι περιφερειακές συνενώσεις μπορούν να το διευκολύνουν αυτό, να ενισχύσουν την επιρροή του Νότου στην παγκόσμια οικονομία και να προάγουν έτσι παγκόσμια συνεργασία.

Εκεί όπου οι αντιδραστικές δυνάμεις αναστέλλουν την ανεξάρτητη ανάπτυξη, υποστηρίζουμε τις απελευθερωτικές δυνάμεις. Το σύστημα του Απαρτχάιντ στη Νότια Αφρική πρέπει να πέσει.

Διευρύνεται το περιθώριο χειρισμών του

Νότου, δταν εμείς στη δική μας χώρα διορθώνουμε τη βιομηχανική μας κοινωνία με οικολογική ανανέωση, εκμεταλλευόμαστε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ή προάγουμε τεχνολογίες, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν και στον Νότο.

Γι' αυτό η αναπτυξιακή πολιτική δεν μπορεί να είναι μεμονωμένο καθήκον ενός ταμέα της κυβέρνησης. Σε όλες τις πολιτικές αποφάσεις, όπως τους χειρισμούς για τον έλεγχο της οικονομικής συγκυρίας, την κατάργηση δασμών και προώθηση εξαγωγών, την πολιτική περιβάλλοντος, αγροτικής οικονομίας, ενέργειας, τεχνολογίας και ασφάλειας πρέπει να σταθμίζονται οι επιδράσεις αυτών των αποφάσεων στην αναπτυξιακή πολιτική.

Ο Βορράς και ο Νότος πρέπει ακόμη να καταλήξουν σε μια ανάπτυξη που να καθιστά δυνατή τη σταθερή πρόοδο, να σέβεται τα οικολογικά όρια επιβάρυνσης και να είναι συμβατή με τις ανάγκες της σημερινής και των μελλοντικών γενεών. Η σταθερή ανάπτυξη απαιτεί να προσανατολιστεί η χρήση παραγωγικών πόρων, η κατεύθυνση των τεχνολογικών καινοτομιών, η έκταση και ο σκοπός των επενδύσεων σε μακροπρόθεσμους αναπτυξιακούς στόχους και όχι σε βραχυπρόθεσμα κερδοσκοπικά συμφέροντα. Προς τούτο πρέπει να αναμορφωθούν οι διεθνείς οργανισμοί και να εφοδιαστούν με ανάλογα δικαιώματα. Επιδιώκουμε μια νέα και δίκαιη παγκόσμια οικονομική τάξη πραγμάτων που να καθιστά δυνατή μια σταθερή ανάπτυξη για όλες τις χώρες.

Στο δρόμο προς τα εκεί πρέπει να μεταβληθούν οι όροι συναλλαγών υπέρ του Νότου, να αυξηθεί το αντίτιμο των εξαγωγών πρώτων υλών, να περιοριστούν οι επιβαρύνσεις των τόκων, να προωθηθούν οι μεταβιβαστικές πληρωμές από Βορρά προς Νότο, να επεκταθεί η κρατική αναπτυξιακή χρηματοδότηση και να επιβληθεί παγκόσμια ο έλεγχος υπερεθνικών οικονομικών συγκροτημάτων.

Εκεί που αναπτυσσόμενες χώρες, ενεργώντας και προς το συμφέρον της παγκόσμιας κοινωνίας, αφήνουν ανεκμετάλλευτες οικονομικές δυνατότητες για χάρη της προστασίας του περιβάλλοντος πρέπει οι βιομηχανικές χώρες να αποζημιώνουν την οικονομική ζημιά.

Όλα αυτά επιτυγχάνονται, μόνον αν οι αναπτυσσόμενες χώρες έχουν την δυνατότητα να πρωθήσουν αισιόδοξα ιδεες σαν ισότιμοι εταίροι στους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς την αναμόρφωσή τους. Αυτό ισχύει προπάντων για το Διεθνές Νομιματικό Ταμείο, την Παγκόσμια Τράπεζα και την GATT.

Διεθνής Κοινότητα

Η παγκόσμια κοινωνία πρέπει να προσφέρει στον εαυτό της μια τάξη πραγμάτων με την οποία να εξασφαλίζεται η παγκόσμια ειρήνη, να ελέγχεται πολιτικά η οικονομική δύναμη, να κατανέμονται δικαια πρώτες ύλες, τεχνολογία και γνώση και να μπορούν να προστατευθούν μόνιμα τα φυσικά θεμέλια της ζωής μας.

Τα Ηνωμένα Εθνη μπορούν να μας φέρουν κοντύτερα σ' αυτόν τον στόχο. Γι' αυτό πρέπει να αυξηθεί το κύρος τους. Πρέπει να εξελιχθούν σε δργανο μη βίαιας παγκόσμιας εσωτερικής πολιτικής. Θέλουμε να τα ενισχύσουμε πολιτικά και οικονομικά.

Όσο λιγότερο παραλύουν από την αντιπαράθεση Ανατολής Δύσης, τόσο καλύτερα μπορούν τα Ηνωμένα Εθνη να μεσολαβήσουν για την ειρήνη, να αποτελέσουν αντίθαρο σε παγκόσμιες απειλές και ν' αποτελέσουν βήμα για την προβολή των συμφερόντων των φτωχών χωρών. Σ' αυτές τις προκλήσεις μπορούν τα Ηνωμένα Εθνη ν' ανταποκριθούν τότε μόνο, όταν τα εθνικά κράτη είναι πρόθυμα να τους μεταβιβάσουν περισσότερες αρμοδιότητες και καθήκοντα. Είμαστε υπέρ της ενίσχυσης του Διεθνούς Δικαστηρίου, της αναμόρφωσης του Συμβουλίου Ασφαλείας και της δημιουργίας διεθνών

επιτροπών ελέγχου εξοπλισμών στα πλαίσια των Ηνωμένων Εθνών. Τα Ηνωμένα Εθνη και οι συνδεδεμένοι με αυτά οργανισμοί πρέπει να αναδιαρθρωθούν και να καταστούν ικανότερα για χειρισμούς.

Η Σοσιαλιστική Διεθνής συνεννώνει και ενισχύει τις δυνάμεις του Δημοκρατικού Σοσιαλισμού. Πρέπει να αναπτυχθεί περαιτέρω για να μπορέσει να δείξει δρόμως προς μια δημοκρατική παγκόσμια κοινωνία.

IV. Η ελεύθερη, δί-καιη και αλληλέγ-γυα κοινωνία: Μια νέα κουλτούρα συμβίωσης και σύ-μπραξης

Μια νέα κουλτούρα συμβίωσης

Η κουλτούρα - και σε κάθε κοινωνία ζούν πολλές κουλτούρες - αποδεικνύεται στην συμπεριφορά ανθρώπου προς άνθρωπο, προς τα άλλα έμβια όντα και προς τα πράγματα.

Η κουλτούρα έχει τις ρίζες της και στις πνευματικοκοσμοθεωριακές και θρησκευτικές παραδόσεις. Όπου είναι ζωντανή αυτή η κληρονομιά και επικρατεί στον διάλογο, εκπορεύονται απ' αυτήν ηθικές και κοινωνικές ωθήσεις.

Η κουλτούρα φοίνεται στις μαρφές της συμβίωσης και της φροντίδας των ασθενέστερων. Το κράτος πρόνοιας και το κράτος δικαίου, αλλά και η ειρήνη προς τα μέσα και πρας τα έξω, είναι οημαντικά επιτεύγματα της κουλτούρας.

Η κουλτούρα όμως πρέπει να επικρατεί και στη συμπεριφορά προς την φύση. Απαιτεί να λαμβάνονται υπ' άψη οι αυτονομίες της. Η διατήρηση και η φροντίδα μιας βιώσιμης φύσης μετατρέπεται σε ζωτικό επίτευγμα της κουλτούρας.

Η κουλτούρα χαρακτηρίζεται επίσης από την ποιότητα της εργασίας, τόσο της βιοποριστικής όσο και της οικιακής, της οικογενειακής και της ατομικής. Δεν θέλουμε κουλτούρα χειραγωγημένη από οικονομικά συμφέροντα ούτε την εμπορικοποίηση δλων των τομέων της ζωής, παρά μια οικονομία, που να προσαρμόζεται σε μια κουλτούρα συμβίωσης.

Η κοινωνική κουλτούρα για τους περισσότερους ανθρώπους καθίσταται επιστη-

τή στις πόλεις και τις κοινότητες. Η κοινωνική κουλτούρα αποδεικνύεται στην πολιτισμένη συμπεριφορά και την αλληλεγγύη των ανθρώπων στον τόπο εργασίας, στη γειτονιά, κατά την συζήτηση για τα κοινά και στην συντροφική παρέα.

Η κουλτούρα της συμβίωσης δείχνει την δύναμή της και συμπυκνώνεται στην πολιτική κουλτούρα, στην ικανότητα συνδυασμού της απαραίτητης βασικής συνάνεσης με την απαραίτητη διαμάχη. Γι' αυτό χρειάζεται ανεκτικότητα.

1. Η εξομοίωση όλων των ανθρώπων σε μια αλληλέγγυα κοινωνία.

Κοινωνική ισότητα γυναικάς και άνδρα

Θέλουμε μια κοινωνία στην οποία να ζουν μαζί γυναικες και άνδρες ίσοι, ελεύθεροι και αλληλέγγυοι.

Θέλουμε μια κοινωνία στην οποία γυναικες και άνδρες να δραστηριοποιούνται κατά την δική τους εκλογή σε όλους τους τομείς της κοινωνίας, να τους μένει μετά την οικιακή, οικογενειακή και βιοποριστική εργασία ελεύθερος χρόνος και δύναμη για μόρφωση, τέχνη, αθλητισμό ή συμμετοχή στα κοινά.

Θέλουμε μια κοινωνία, που να μην είναι πια διασπασμένη σε ανθρώπους με δήθεν γυναικείους και δήθεν ανδρικούς τρόπους σκέψης και συμπεριφοράς,

όπου να μην ανατίθεται πια η υπερτιμημένη βιοποριστική εργασία στους άνδρες και η υποτιμημένη οικιακή και οικογενειακή εργασία να αφήνεται στις γυναικες,

όπου να μην ανατρέφονται πια οι μισοί άνθρωποι για να καταδυναστεύσουν τους άλλους και οι άλλοι μισοί για να υποτάσσονται.

Ακόμη σήμερα

έχει τη κυριαρχη κουλτούρα ανδρικά χαρακτηριστικά,

δεν έχει υλοποιηθεί η συνταγματική επιταγή της κοινωνικής ισότητας άνδρα και γυναικας,

πλήττονται οι γυναικες εντονότερα από τη φτώχεια,

μειονεκτούν οι γυναικες στην εκπαίδευση και την επαγγελματική ζωή,

υποβαθμίζονται στην οικονομία, την επιστήμη και την τέχνη, την πολιτική και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης,

τους ανατίθεται ο ιδιωτικός τομέας, η οικιακή εργασία και η ανατροφή παιδιών,

υπεξαιρείται ή παραχαράσσεται ο ρόλος που έπαιξαν οι γυναικες στην ιστορία,

καθορίζονται η χρονική διάρκεια και οι μορφές οργάνωσης της βιοποριστικής εργασίας και των δραστηριοτήτων ανευ αποδοχών από τις ανδρικές ανάγκες,

πέφτουν οι γυναικες θύματα της ανδρικής βίας,

περιφρονείται το δικαίωμά τους για σεξουαλική αυτοδιάθεση.

Αλλά η συνειδητοποίηση των γυναικών αλλάζει ραγδαία.

Οδυνηρότερα απ' ότι οι περισσότεροι άνδρες αντιλαμβάνονται οι γυναικες, ότι και οι δυο, γυναικα και άνδρας, καταπίζουν μόνιμα ένα τμήμα των επιθυμιών, δυνατοτήτων και ικανοτήτων τους. Πολλές γυναικες στρέφονται ενάντια σ' ένα κύριο διαμορφωμένο από τους άνδρες και ενάντια σε άνδρες που θέλουν να τον διατηρήσουν. Και στους άνδρες αυξάνεται η συνειδητοποίηση, ότι η δήθεν ανδροπρεπής υποταγή του συναισθήματος και της φαντασίας στη λογική και την επιμονή τους κάνει φτωχότερους ή και τους αρρωσταίνει.

Με την διάσπαση μεταξύ ανδρικού και

γυναικείου κόσμου υποφέρουν και οι δυο, γυναικες και άνδρες. Η διάσπαση αυτή παραμορφώνει και τους δυο, αποξενώνει και τους δυο τον ένα από τον άλλο.

Αυτή τη διάσπαση θέλουμε να ξεπεράσουμε. Ξεκινάμε από εμάς τους ίδιους. Η νομική εξουσίωση πρέπει να ακολουθηθεί από την κοινωνική. Αυτό δεν σημαίνει την ενσωμάτωση της γυναικας σ' έναν ανδρικό κόσμο, αλλά την ανάπλαση της κοινωνίας.

Η εκπαίδευση πρέπει να προετοιμάσει τους νέους ανθρώπους γι' αυτήν την κοινωνία. Πρέπει να βοηθήσει για το ξεπέρασμα της διάσπασης σε ανδρικό και γυναικείο κόσμο και σπάσιμο των στερεοτύπων που συνεχώς παγιώνουν εκ νέου αυτήν την διάσπαση.

Πρέπει να αξιολογήσουμε εκ νέου την εργασία και να την κατανείμουμε διαφορετικά. Οποιος δεν θέλει να κατανείμει δίκαια μόνο την βιοποριστική αλλά και την οικιακή, οικογενειακή και ατομική εργασία, πρέπει να δώσει προβάδισμα στη μείωση του καθημερινού ωραρίου εργασίας.

Γενικά επιδιώκουμε κατ' αρχάς το εξάωρο την ημέρα με πενθήμερη εργασία την εβδομάδα για να μπορούν γυναικες και άνδρες να συνδυάζουν καλύτερα βιοποριστική, οικιακή και οικογενειακή εργασία, εθελοντική δραστηριότητα και πολιτιστική συμμετοχή.

Χρειαζόμαστε έναν εξισωτικό νόμο, ένα τέρμα στην ανιαστητική αμοιβών, προγράμματα πρωθησης γυναικών στην επαγγελματική ζωή, εξίσωση στο δίκαιο κοινωνικών ασφαλίσεων και δημοσίων υπαλλήλων με ανεξάρτητες ασφαλιστικές απαιτήσεις και επιχορηγήσεις για την επανένταξη στον επαγγελματικό βίο. Η προστασία της μητρότητας, οι απουσίες για γονική άδεια και περίθαλψη αρρώστων πρέπει να χρηματοδοτηθούν μέσω μιας εξίσωσης οικογενειακών βαρών, έτσι ώστε τα επιπλέον βάρη για μικρές επιχειρήσεις να μην μετατραπούν σε κίν-

δυνο για τις θέσεις εργασίας γυναικών.
Οι κρατικές επιχορηγήσεις και παραγγελίες πρέπει να εξαρτηθούν από την υλοποίηση της εξομοίωσης.

Παιδικοί σταθμοί και σχολεία που να απασχολούν το παιδί όλη μέρα περιλαμβάνονται στις προϋποθέσεις για να γίνουν η βιοποριστική και οικογενειακή εργασία συμβατές για άνδρες και γυναίκες. Νέες μορφές κατοικίας, αποκεντρωμένες κοινωνικές υπηρεσίες για παιδιά και νέους, αρρώστους και άτομα με ειδικές ανάγκες πρόκειται να βοηθήσουν να απαλλαγεί η οικογενειακή εργασία από την απομόνωσή της.

Στην περίπτωση εθελοντικών δραστηριοτήτων σε κόμματα, εργατικά συνδικάτα, συλλόγους και συνδέσμους, σαν λαϊκές δικαστίνες, μέλη διοικητικών συμβουλίων ή εκπρόσωποι συλλόγων γονέων και κηδεμόνων, πρέπει οι γυναίκες να έχουν τις ίδιες δυνατότητες συμμετοχής όπως οι άνδρες. Σε όλες τις επιτροπές πρέπει γυναίκες και άνδρες να εκπροσωπούνται σε ίσο αριθμό. Οπου δεν επιτυγχάνεται αυτό με την πειθώ, χρειάζονται νομικές διατάξεις. Για την εξομοίωση στην πολιτική μπορεί να χρειαστεί ν' αλλάξουν τα εκλογικά συστήματα στην ομοσπονδία, στα κρατίδια και στους δήμους και κοινότητες.

Το μέλλον απαιτεί από όλους μας, γυναίκες και άνδρες, πολλά πράγματα που για πολύ καιρό θεωρούνταν γυναικεία χαρακτηριστικά: πρέπει να συναισθανόμαστε τους άλλους, να δείχνουμε κατανόηση, να υπερνικούμε αναπάντεχες δυσκολίες με φαντασία, προπάντων όμως να εργάζόμαστε συντροφικά με τους άλλους.

Όποιος θέλει ανθρώπινη κοινωνία πρέπει να ξεπεράσει την ανδρική.

Η συνύπαρξη των γενεών

Σε μια κοινωνία όπου δύο και περισσότεροι γέροι συμβιούν με δύο και λιγότερους νέους και οι μορφές και συνθήκες της συμβίωσης μεταβάλλονται αισθητά,

είναι απουσδαιότερες από ποτέ άλλοτε οι σχέσεις αλληλεγγύης.
Πρέπει να διατηρηθούν, να επεκταθούν,
να προστατευθούν και να υποστηριχθούν.

Εντάσεις μεταξύ των γενεών μπορούν να οξυνθούν με ταχείες πολιτιστικές και τεχνολογικές μεταβολές. Η πολιτιστική, μορφωτική και κοινωνική πολιτική μας θέλει να καταστήσει αυτές τις εντάσεις καρποφόρες για ολόκληρη την κοινωνία. Οχι έλλειψη κατανόησης και ανταγωνισμός, αλλά ανταλλαγή εμπειριών και αλληλεγγύη πρέπει να καθορίζουν την σχέση μεταξύ νέων και γέρων.

Οικογένειες και σχέσεις συμβίωσης

Η βαθμιαία μεταβολή της κοινωνίας αντικατοπτρίζεται στην βαθμιαία μεταβολή των μορφών ζωής και σχέσεων. Στις συμβιωτικές τους σχέσεις οι άνθρωποι αναζητούν αγάπη, ασφάλεια, αναγνώριση και ζεστασιά. Γι' αυτό το σκοπό συνάπτουν διάφορες μορφές δεσμών με μακρόχρονη προοπτική. Απ' αυτές συχνότερη είναι ο γάμος. Αυτός βρίσκεται, όπως και η οικογένεια, κάτω από την ιδιαίτερη προστασία του συντάγματος. Για μας όμως όλες οι μορφές συμβιωτικών σχέσεων είναι άξιες προστασίας και νομικής εξασφάλισης. Καμιά δεν επιτρέπεται να τυχαίνει άνισης μεταχείρισης, ακόμη και οι ομοφυλοφιλικές.

Η οικογένεια σαν συμβιωτική σχέση εντ-λίκων με παιδιά προϋποθέτει την αμοι-βαία ευθύνη μεταξύ γονέων και παιδιών και δεν τερματίζεται όταν τα παιδιά ενη-λικιώνονται. Ο αλληλέγγυος σύνδεσμος της οικογένειας δεν επιτρέπεται να επι-φορτίζεται με διείναι καθήκον του κρά-τους πρόνοιας.

Οι υπερβολικές απαιτήσεις στην επαγγελματική και κοινωνική ζωή έχουν αντίκτυπο και στην αικογένεια. Εκεί δεν μπορούν να ικανοποιηθούν όλες οι ανάγκες που δεν έχουν θέση σε έναν επαγγελματικό κόσμο ανελέητου ανταγωνισμού. Γι' αυτό και πρέπει ν' αλλάξουμε τον ε-

παγγελματικό κοσμό είσι ωστε γυναικες και άνδρες να μπορούν να αναλάβουν συντροφικά ευθύνη ο ένας για τον άλλον και για τα παιδιά τους και να συνεισφέρουν ίμως στα έξοδα διαβίωσης, την συντροφή και την οικιακή εργασία.

Οι οικογενειακές και άλλες μορφές συμβίωσης είναι εντελώς απαραίτητες για την ανάπτυξη της προσωπικότητας κάθε ανθρώπου. Γι' αυτό πρέπει το κράτος και η κοινωνία να τις αναγνωρίσουν, προστατεύσουν και προωθήσουν. Το κράτος και οι δήμοι και κοινότητες έχουν καθήκοντα να εξισώσουν, τουλάχιστον κατά ένα μέρος, τα υλικά βάρη της οικογένειας, να αποδομήσουν μειονεκτήματα και να διεύθουν ιδιαίτερα βοηθήματα για μοναχούς γονείς, οικογένειες με άρρωστα παιδιά ή παιδιά με ειδικές ανάγκες κα' τα κατάκοιτα μέλη. Θέλουμε να δημιουργήσουμε βιοτικές συνθήκες, όπου οι γυναίκες να μην αισθάνονται αναγκασμένες να κάνουν άμβλωση. Ξέρουμε όμως ότι δεν μπορούμε να λύσουμε όλες τις ανθρώπινες διαφορές. Το αξιόποινο της διακοπής της κύησης ποτέ δεν οδήγηστην προστασία της ζωής εν τω γίγανθι, παρά μάλλον ανέκαθεν στην απλή και ταπείνωση γυναικών. Το ποινικό δίκαιο δεν είναι κατάλληλο μέσον για τη λύση διαφορών γύρω από την κύηση. Γι' αυτό θέλουμε να θεσπίσουμε τις ανγκαίες νομικές ρυθμίσεις έξω απ' τα πλαίσια του ποινικού δικαίου.

Θέλουμε να προστατεύσουμε τη ζωή των γίγνεσθαι. Αυτό μπορεί να γίνει μόνο με τη θέληση, όχι παρά τη θέληση της γυναίκας. Γι' αυτό αναγνωρίζουμε την υποθυνότητα και το δικαίωμα αυτοδιάθεσης της γυναίκας.

Патіо

Θέλουμε μια κοινωνία φιλική στα παιδιά.
Τα παιδιά χρειάζονται ενθάρυνση για να
μπορέσουν να προσανατολιστούν σ'ένα
κόσμο όπου δύσκολα φαίνεται διέξοδος.
Χρειάζονται προώθηση και κίνητρα αλλά
ένα εκπαιδευτικό σύστημα που να ανταποκρίνεται στις κλίσεις και τα ενδιαφέροντα των παιδιών.

ντά τους. Χρειαζόνται χώρο για παιχνίδι και κινηση. Έχουν ανάγκη προστασίας από ψυχικές και σωματικές επιβαρύνσεις, καθώς και από ασύδοτη καταναλωση μαζικών μέσων ενημέρωσης.

Εμείς οι σοσιαλδημοκράτες θέλουμε τα παιδιά να γίνονται σεβαστά σαν ανεξάρτητες νομικές προσωπικότητες και να λαμβάνονται κατά εις πολιτικές αποφάσεις περισσότερο απ' ότι ως τώρα υπ' άψογα ενδιαφέροντα και οι ανάγκες τους. Προς τούτο, εκτός από την υποστήριξη της οικογένειας απαιτείται η εξασφάλιση μιας συνεπούς πολιτικής φιλικής για τα παιδιά στα πλαίσια της οικιστικής ανάπτυξης, προ πάντων στην κατασκευή κατοικιών, στο συγκοινωνιακό πρόγραμμα-τισμό και σχετικά με επαρκή προσφορά νηπιαγωγείων και παιδικών σταθμών που απασχολούν το παιδί ολόκληρη την ημέρα.

Μέλλον για νέες και νέους

Η πραγματικότητα της ζωής των νέων έχει αλλάξει ριζικά: Οι νέοι πηγαίνουν πιο πολλά χρόνια στο σχολείο και καταλήγουν σε ανώτερα επίπεδα σπουδών, για πολλούς χάρις στη μεταβληθείσα κοινωνική κατάσταση κατέστη δυνατή η ανεξάρτητη ζωή μακριά από το οικογενειακό σπίτι. Άλλα και η ανεργία των νέων, η καταστροφή του περιβάλλοντος και η πυρηνική απειλή προκάλεσαν τη μεταβολή και τη διαφοροποίηση των αξιών και των απαιτήσεων από τη ζωή των νέων. Η νεότητα μετατράπηκε σε ανεξάρτητη φάση της ζωής. Οι προσανατολισμοί σε αξίες και οι απαιτήσεις από τη ζωή της νεολαίας μεταβλήθηκαν. Στη μεγάλη τους πλειοψηφία σήμερα οι νέοι έχουν αυξημένες απαιτήσεις για διαμόρφωση της κοινωνίας και προοπτικές για την ατομική ζωή. Αυτό ισχύει ιδίως για τις νέες γυναίκες. Περισσότερο από ποτέ είναι εκτεθειμένοι οι νέοι στις προσπάθειες επέμβασης των μαζικών μέσων ενημέρωσης και της βιομηχανίας απασχόλησης του ελεύθερου χρόνου. Συντηρητικές δυνάμεις προσπαθούν να κατοχυρώσουν την κοινωνική διάσπαση ήδη από νεαρή ηλι-

κια και να μετατρέψουν τις ατομικές απαιτήσεις από τη ζωή σε αταμικιστικές στιρι. ηγικές επικράτησης. Ενάντια σ' αυτό αντιστεκόμαστε όμοιες οι σοσιαλδημοκράτισσες και σοσιαλδημοκράτες. Η ανάπτυξη του ατόμου είναι δυνατή μόνο πάνω στα θεμέλια εξασφαλισμένων κοινωνικών ευκαιριών για όλους.

Οι νέοι άνθρωποι θέλουν να διαμορφώσουν μόνοι τους τη ζωή τους, να δοκιμάσουν διάφορες μορφές ζωής και σχέσεων, να πειραματίστούν με μορφές πολιτιστικής έκφρασης. Προς τούτο χρειάζονται υλική ανεξαρτησία. Γι' αυτό τασθμαστε υπέρ μιας εκπαιδευτικής προώθησης ανάλογης με τις ανάγκες και ανεξάρτητης από τους γονείς. Η κοινωνική ελάχιστη ασφάλιση περιλαμβάνει και τους νέους που είναι άνεργοι. Θέλουμε σε όλους τους νέους ανθρώπους την ευκαρία μιας αυτοδύναμης ζωής. Ως εκ τούτου πρέπει όλοι, νέοι και νέες, να αποκτήσουν μια θέση εκπαίδευσης και ακολαύθως και μια θέση εργασίας. Γι' αυτό θέλουμε με ανακατανομή κανδυλίων να δημιουργήσουμε νέες θέσεις εκπαίδευσης, προσοντούχες και προσανατολιμένες στο μέλλον. Για να παρασχεθεί ισότητα ευκαιριών στις νέες, πρέπει οι μισές θέσεις εκπαίδευσης να μείνουν ελεύθερες για γυναίκες.

Για να μπορούν οι νέοι να διαμορφώσουν με δική τους υπευθυνάτητα τον ελεύθερο χρόνο τους και να μην εξαρτώνται από τις εμπορικές προσφορές, θέλουμε την επέκταση δημοσίων, αυτοδιοικούμενων θεσμών για τον ελέυθερο χρόνο της νεολαίας και την πολιτιστική ανάπτυξη, σ' αυτούς περιλαμβάνεται και η προώθηση της εργασίας των νέων στους συλλόγους και στην πολιτική. Θέλουμε να μπορούν μαθήτριες και μαθητές, μαθητεύοντες να εργάτες καθώς και φοιτητές να εκπροσωπούν τα συμφέροντά τους αυτοδύναμα και με όλα τα δημοκρατικά δικαιώματα. Η αμοιβαία γνωριμία και κατανόηση μεταξύ γερμανών και αλλοδαπών νέων πρέπει να επεκταθεί. Με αυτό θέλουμε να συμβάλουμε σε μια αλληλέγγ

γυα κοινότητα των λαών πέρα από τα σύνορα της Ευρώπης.

Στην εργασία των νέων είναι αναγκαίο να περιληφθεί η πολιτική παιδεία. Αυτή δεν περιορίζεται στη μετάδοση γνώσεων. Πρέπει να διαμορφώνει πρακτική ικανότητα δράσης και να αναπτύσσει την αγάπη προς τον πλησίον, την αλληλεγγύη και την υπευθυνότητα. Υποστηρίζουμε την πολιτική εκπαίδευσης ειδικά στην νεολαία, επειδή με το συνδυασμό μάθησης και δράσης αυξάνει η ικανότητα υπερνίκησης του μέλλοντος.

Οι Ηλικιωμένοι

Τα γερατειά σήμερα βιώνονται αλλοιώς από άλλοτε. Η ανάπτυξη νέων προοπτικών ζωής δεν τελειώνει με την αποχώρηση από τον επαγγελματικό βίο. Μ' αυτήν αρχίζει μάλλον ένα κεφάλαιο με διαφορετικές βιοτικές συνθήκες, για πολλούς με νέα περιεχόμενα και νέες ευκαιρίες ζωής.

Η μετεκπαίδευση και η κοινωνική συμμετοχή είναι αυτονόητες και για τους ηλικιωμένους. Πρέπει να εκφράζουν και να εκπροσωπούν τις ανάγκες και τα συμφέροντά τους στις διάφορες μορφές οργανώσεων, να μπορούν να αναπτύξουν και δοκιμάσουν τις δικές τους ιδέες. Και οι ηλικιωμένοι πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να εκφράσουν την κοινωνική τους ευθύνη, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τοντις. Θέλουμε να τους ενθαρρύνουμε σ' αυτό.

Οι εμπειρίες από τη ζωή και τη δουλειά της παλαιότερης γενεάς είναι πολύτιμες για όλους. Για να μπορέσει να αναπτυχθεί μια πολυσήμαντη κατανομή καθηκόντων και συνεργασία μεταξύ των γενεών, πρέπει να σπάσει ο άκαμπτος διαχωρισμός ανάμεσα στην περίοδο εκπαίδευσης, εργασίας και σύνταξης.

Όπως πάντα τα γερατειά μπορούν να συνδέονται με κοινωνικούς και προσωπικούς κινδύνους. Η βοήθεια του κράτους πρόνοιας και τη αλληλεγγύη και στις

προηγούμενες φάσεις της ζωής πριν από τα γερατειά αυξάνουν την ισότητα ευκαιριών στα γερατειά.

Σίγουρας αυντάξεις για όλους, η εξασφάλιση της περιθαλψης, μορφές κατοικίας, οικιστικοί και κοινωνικοί σχεδιασμοί που να επιτρέπουν αυτοδύναμη διαβίωση και αυτεπίλεκτες μαρφές ζωής, σκοπό έχουν να διευκολύνουν την ισότιμη και υπεύθυνη συμμετοχή των ηλικιωμένων στην κοινωνική ζωή. Οι κοινωνικές υπηρεσίες πρέπει να επεκταθούν και να δικτυωθούν έτσι ώστε οι ηλικιωμένοι να μπορούν να παραμείνουν όσο το δυνατόν περισσότερο στο γνωστό τους περιβάλλον. Για την κατ' οίκον περιθαλψη ηλικιωμένων είναι αναγκαία μέτρα που να συμπληρώνουν και να υποστηρίζουν την οικογένεια.

Θέλουμε να εμποδίσουμε την απομόνωση των ηλικιωμένων. Θέλουμε να φροντίσουμε για την διατήρηση της αξιοπρέπειας τους και την αναγνώριση του έργου ζωής τους από την κοινωνία.

Αλληλεγγύη μεταξύ πολιτισμικών ομάδων

Στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ζουν μαζί άνθρωποι με διαφορετική εθνότητα, κουλτούρα και θρησκεία. Οι χώρες της Ευρώπης έγιναν πολυπολιτισμικές. Οπως ζουν αλλοδαποί στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, έτσι ζουν και πολλοί Γερμανοί στο εξωτερικό. Πολλοί από τους αλλοδαπούς συμπολίτες μας εξακολουθούν να πάσχουν από πομόνωση και πέφτουν θύματα διακρίσεων. Ιδιαίτερα υποφέρουν τα παιδιά τους που βρίσκονται ανάμεσα σε διαφορετικές κουλτούρες.

Η πολιτισμική ποικιλία μας πλουτίζει. Γι' αυτό θέλουμε να κάνουμε κάθε τι που προάγει την κατανόηση, το σεβασμό και τη συνεργασία μεταξύ διαφορετικών εθνών και πολιτισμικών ομάδων, καθιστά δυνατή την κοινωνική ενσωμάτωση και συμμετοχή.

Θέλουμε να βελτιώσουμε τα δικαιώματα

παραμονής αλλοδαπών γυναικών και ανδρών, να τους δώσουμε δικαίωμα ψήφου στις δημοτικές εκλογές. Το δικαίωμα ασύλου για πολιτικούς πρόσφυγες πρέπει να παραμείνει απεριόριστο θεμελιώδες δικαίωμα. Τούτο περιλαμβάνει πολιτική δίωξη λόγω φύλου και φυλής. Κάθε σύζυγος έχει ανεξάρτητο δικαίωμα παραμονής.

Ξεπέρασμα της ταξικής κοινωνίας

Η κοινωνία μας χαρακτηρίζεται από παλιά και νέα προνόμια. Η άσκητη κατανομή εισοδήματος, περιουσίας και ευκαιριών χωρίζει την κοινωνία σ' εκείνους που ορίζουν άλλους και σ' εκείνους που τους ορίζουν άλλοι και των οποίων η αυτοδιάθεση και η πολιτική σύμπραξη γρήγορα προσκρούουν σε όρια. Αυτό επηρεάζει και τη διαμόρφωση βούλησης στην πολιτική και το κράτος.

Εμείς επιδιώκουμε μια αλληλέγγυα κοινωνία ελεύθερων και ίσων χωρίς ταξικά προνόμια, όπου δλοι οι άνθρωποι αποφασίζουν ισότιμα για την ζήτη τους και την εργασία τους. Η νέα και καλύτερη τάξη πραγμάτων που επιδιώκει ο δημοκρατικός σοσιαλισμός είναι μια κοινωνία απαλλαγμένη από ταξικούς φραγμούς. Θέλουμε να την επιτύχουμε με την κατάργηση προνομίων και ολοκλήρωση της δημοκρατίας.

2. Το μέλλον της εργασίας και του ελεύθερου χρόνου

Η σημασία της εργασίας

Η εργασία δεν είναι μόνο προϋπόθεση της ύπαρξης, αλλά αποφασιστική διάσταση του ανθρώπινου είναι. Με την εργασία παράγουν οι άνθρωποι όχι μόνο τα αγαθά και τις υπηρεσίες που χρειάζονται για να ζήσουν, αλλά καθορίζουν και τις αυθητήκες διαβίωσής τους. Η εργασία εκανονοποιεί τις ανάγκες και δημιουργεί νέες. Η εργασία και η φύση είναι πηγές του πλούτου.

Πόση εργασία πρέπει να γίνει, πώς θα οργανωθεί, διαμορφωθεί και κατανεμηθεί εξαρτάται από την εξέλιξη των παραγωγικών δυνάμεων, από την κοινωνική αναλογία δυνάμεων και από πολιτιστικές παραδόσεις. Αυτό ισχύει το ίδιο για τη βιοποριστική εργασία, την οικογενειακή εργασία, την κοινωνική εργασία και την ελεύθερη εργασία για λογαριασμό του ίδιου του ατόμου. Όλες αυτές οι μορφές εργασίας είναι αλληλεξαρτώμενες. Όλες μαζί καθορίζουν την ποιότητα ζωής μας. Κατανομή εργασίας και οργάνωση εργασίας, ωράριο και έκταση της εργασίας, περιεχόμενα και μορφές της εργασίας υλοποιούνται από ανθρώπους και έτσι μπορούν να διαμορφωθούν πολιτικά. Κάθε μορφή εργασίας δημιουργεί αξίες, μπορεί να εκπληρώσει και να πλουτίσει τους ανθρώπους, αλλά και να προξενήσει αποξένωση και να προκαλέσει δυστυχία. Κάθε μορφή εργασίας εξαρτάται από τις άλλες. Όλες μαζί καθορίζουν την ποιότητα ζωής μας.

Η χαρά στην εργασία και η δυστυχία στην εργασία ήσαν πάντοτε αναπόσπαστο τμήμα της ανθρώπινης ζωής. Χειρίζόμενοι διαμορφωτικά το ύφασμα, το εργαλείο και τη μηχανή, σχεδιάζοντας, προγραμματίζοντας και οργανώνοντας, προσφέροντας υπηρεσίες, σε συνεργασία και καταμερισμό εργασίας με άλλους ανθρώπους στην κοινωνία, στα εργοστάσια και στο νοικακυρίο αναπτύσσουν οι άνθρωποι την προσωπικότητά τους. Η δυστυχία στην εργασία πρακτείται από υπερφρτωση ή υποφρτωση, από κινδύνους για την υγεία και εργασία όχι ανθρώπινα διαμορφωμένη, από καταπίεση και αποξένωση στην εργασία. Η δυστυχία στην εργασία μπορεί να είναι και συνέπεια απάνθρωπου καταμερισμού εργασίας ή κοινωνικά απομονωμένης εργασίας.

Η ιστορία της εργασίας είναι ταυτόχρονη ιστορία της τεχνικής. Η τεχνική καθιστά δυνατό τον πλούτο και την ανθρώπινη ευεξία, μπορεί να κάνει ευκολότερη την εργασία. Η κοινωνική της χρήση προκάλεσε όμως και φτώχεια, αρρώστεια, ε-

ξάρτηση και αποξένωση σ' εκείνους που δεν κατέχουν σχεδόν τίποτε άλλο από την εργατική τους δύναμη.

Το μέλλον μας θα προσδιορίσθει αποφασιστικά από το πώς δουλεύουμε. Η βιοποριστική εργασία και η απλήρωτη, αλλά κοινωνικά το ίδιο αναγκαία εργασία στο σπίτι, στην οικογένεια και την κοινότητα κατανέμονται και αξιολογούνται στην κοινωνία μας άνισα. Αυτό σαν επίπτωση έχει διαφορετικές συνθήκες εργασίας και ζωής και διαφορετικές δυνατότητες ανάπτυξης των φύλων.

Η βιοποριστική εργασία έχει κεντρική σημασία για τη συνειδητοποίηση και την αυτοπεποίθηση του ανθρώπου. Πρασδίδει ανεξαρτησία και κοινωνική αναγνώριση, καθορίζει τις βιοτικές συνθήκες και τις δυνατότητες ανάπτυξης της προσωπικότητας, διευκολύνει την κοινωνική και πολιτική συμμετοχή, εξασφαλίζει την υλική ανεξαρτησία.

Όλες οι μορφές κοινωνικά αναγκαίας εργασίας πρέπει να αξιολογούνται ίσα και να κατανέμονται ίσα μεταξύ ανδρών και γυναικών. Οποιας αποδίδει οικογενειακό και κοινωνικό έργο, δεν επιτρέπεται να βλάπτεται στον επαγγελματικό χώρο.

Ο κοινωνικός πλούτος που πετύχαμε με την ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων, καθιστά δυνατές δραστικές περικοπές του ωραρίου βιοποριστικής εργασίας και διευρύνει τις δυνατότητες για βελτίωση των εργατικών και βιοτικών συνθηκών. Μ' αυτόν τον τρόπο μπορούν να πραγματοποιηθούν παλαιοί σοσιαλ-δημοκρατικοί στόχοι:

γενική ευημερία και κοινωνική ασφάλεια

επέκταση και τελειοποίηση της διάρθρωσης του κράτους πρόνοιας

δίκαιη κατανομή εργασιακών και βιοτικών ευκαιριών

δίκαιη κατανομή των διαφόρων μορφών κοινωνικά αναγκαίας εργασίας μεταξύ ανδρών και γυναικών

εκπαιδευσης και μετεκπαιδευσης για όλους

περισσότερος χρόνος για οικογενειακή και ιδιωτική ζωή, για ανάπτυξη και εργασία στα κοινά

δημιουργική δραστηριότητα και συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή

αυτεκπλήρωση στην εργασία

βελτίωση της ποιότητας της εργασίας επέκταση και τελειοποίηση εναλλακτικών μορφών οργάνωσης της εργασίας επέκταση και τελειοποίηση του δικαιωμάτος συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων και του εκδημοκρατισμού της οικονομίας

Διαρθρωτική μεταβολή της βιοποριστικής εργασίας

Σήμερα η εργασία υπόκειται σε ριζικές διαρθρωτικές μεταβολές. Στη βιοποριστική εργασία τούτο χαρακτηρίζεται από εύκαμπτη αυτοματοποίηση παραγωγής, υπηρεσιών και διοίκησης, από νέες τεχνολογίες επικοινωνιών και ελέγχου, τη χρήση βιοτεχνολογίας και γενετικής τεχνολογίας καθώς και την ταχεία εξάπλωση νέων υλικών, μεθόδων, προϊόντων και υπηρεσιών.

Οι άνθρωποι πρέπει να επεξεργάζονται όλοι και περισσότερες πληροφορίες και να προσαρμόζονται σε όλο και ραγδαιότερες μεταβολές. Ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη, ο έλεγχος και η εποπτεία, η ανακάλυψη και διόρθωση σφαλμάτων αποκτούν όλοι και μεγαλύτερη σημασία. Όλοι πρέπει στο μέλλον να είναι περισσότερο πληροφορημένοι και να μαθαίνουν νέα πράγματα.

Η αυξανόμενη εντατικότητα και παραγωγικότητα της ανθρώπινης εργασίας καθιστά δυνατή αφ' ενδια περισσότερη ποιότητα ζωής, ευημερία και ελεύθερο χρόνο. Μπορεί όμως να έχει και σαν συνέπεια αυξανόμενη ανεργία, αποκλεισμό πολλών ανθρώπων από την επαγγελματική ζωή, νέες σωματικές και

πνευματικές φυχικές κοπωσεις καθώς και νέους κινδύνους και απειλές από το εργασιακό περιβάλλον.

Κίνδυνοι για τους εργαζομένους

Λαμβάνοντας υπόψη την έκταση και τη διάρκεια αυτών των ανάκατατάξεων είναι σαφές: Χωρίς μια νέα εργασιακή πολιτική, που να είναι αφοσιωμένη στο δικαίωμα στη δουλειά, η μαζική ανεργία θα παραμείνει ένα από τα κεντρικά κοινωνικά προβλήματα. Τότε θα συνεχίσει να αυξάνεται το ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων, θα αποβάλλονται από την αγορά εργασίας όλοι και περισσότεροι ηλικιωμένοι ή ανθρώποι με ειδικές ανάγκες, ανειδίκευτοι, γυναίκες, νέοι και αλλοδαποί και θα αυξηθεί ο αριθμός των απροστάτευτων εργασιακών σχέσεων.

Αυτό μπορεί να προκαλέσει μια ανυπόφορη πόλωση των βιοτικών συνθηκών και διάσπαση της χώρας μας σε ευημερούσες και φτωχές περιοχές. Μεταξύ των ανδρών και γυναικών εργαζομένων αδύνεται ο ανταγωνισμός. Η αλληλεγγύη δυσχεραίνεται. Αναπτύσσονται νέες μορφές ανισότητας: τα προσόντα και η προθυμία για απόδοση αποκτούν μικρότερη σημασία από το ερώτημα, πότε έχει γεννηθεί κανείς, αν είναι άνδρας ή γυναίκα, Γερμανός ή αλλοδαπός, αν ζει κανείς στο βαρρά ή στο νότα της χώρας, στην ύπαιθρο ή σε αστικά κέντρα.

Ταυτόχρονα θα αυξηθεί όχι μόνο ο αριθμός των συνταξιούχων, αλλά και η μέση ηλικία του οικονομικού ενεργού πληθυσμού.

Κεφάλαιο και παραμελημένες ανάγκες υπάρχουν άφθονα. Λαμβάνοντας υπόψη τον πλούτο της κοινωνίας μας, λαμβάνοντας υπόψη τις πολλές ανεκπλήρωτες υποχρεώσεις, η μαζική ανεργία δείχνει κοινωνική αποτυχία που μακροπρόθεσμα θέτει σε κίνδυνο τη δημοκρατία. Η δική μας κοινωνία δεν ξεμένει από δουλειά.

Για μια νέα πολιτική της εργασίας

Το δικαίωμα στη δουλειά είναι ανθρώπι-

νο δικαίωμα. Είναι καθήκον του δημοκρατικού και κοινωνικού κράτους δικαίου να φροντίζει για πλήρη απασχόληση. Η ενέργεια δεν είναι ατομικός κίνδυνος που να μπορεί να ασφαλισθεί μακροπρόθεσμα, αλλά πρόβλημα κοινωνικής αιτιολογίας και επομένως πρέπει να λυθεί πολιτικά.

Όσο περισσότερο βαραίνει τους λαούς το οικονομικό και κοινωνικό κόστος της μαζικής ανεργίας, τόσο συχνότερα επιχειρείται με προστατευτισμό να προσκομισθούν αφέλη για την ίδια οικονομία εις βάρος άλλων.

Εμείς αντί γι' αυτό θεωρούμε εντελώς απαραίτητες τις κοινές ενέργειες των πληττομένων χωρών κατά της μαζικής ανεργίας. Προϋπόθεση γι' αυτό είναι βέβαια να είμαστε πρόθυμοι να θέσουμε σε κίνηση μια αποτελεσματική πολιτική απασχόλησης στην ίδια μας τη χώρα.

Χρειάζεται συνδυασμός μέτρων που να δημιουργήσει για όλους μεστή, σταθερή απασχόληση και ταυτόχρονα

να μειώσει αποτελεσματικά και γρήγορα τις επιβαρύνσεις του περιβάλλοντος, ιδίως την κατανάλωση ενέργειας, να δημιουργήσει πιο ανθρώπινες συνθήκες εργασίας,

να διατηρήσει την διεθνή ανταγωνιστικότητα της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας σαν βιομηχανικού κράτους

να προωθήσει τη γνώση, την ετοιμότητα για δράση και την δημιουργικότητα των ανθρώπων,

να καταστήσει δυνατές νέες κοινωνικές και πολιτιστικές εξελίξεις.

Σε πολλούς ανθρώπους λείπουν ακόμη τα ζωτικά αναγκαία. Μια δικαιότερη κατανομή εισοδήματος θα φροντίσει για κοινωνική εξομοίωση και θα δημιουργήσει πρόσθετη ζήτηση και έτοι θέσεις εργασίας.

Η οικολογική ανανέωση δημιουργεί πρό-

σθετή εργασία. Αυτό ισχύει για την κατεργασία παλαιών αποβλήτων καθώς και την περιβαλλοντική πρόνοια, για γεωργία και κτηνοτροφία στα μέτρα της φύσης, την αναμόρφωση του συγκοινωνιακού τομέα και του ενεργειακού συστήματος. Όπου εξοικονομείται ενέργεια, αποκεντρώνεται η ενεργειακή παραγωγή, ανακυκλώνονται απορρίματα, αντικαθίστανται αγαθά βλαπτικά για το περιβάλλον με φιλικά για το περιβάλλον, εκεί προκύπτει εργασία. Πόλεις και χωριά πρέπει να ανανεωθούν, κατοικίες να οικοδομηθούν και εκσυγχρονισθούν, τοπικά συγκοινωνιακά συστήματα να επεκταθούν και τελειοποιηθούν, οι πολιτιστικοί θησαυροί να διατηρηθούν.

Αυξάνεται και η ζήτηση για την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών. Θέλουμε να βελτιώσουμε την παροχή υπηρεσιών από το δημόσιο και να επεκτείνουμε τις προσφορές ιδίως για μειονεκτούντα άτομα και ομάδες. Η εκπαίδευση, η μετεκπαίδευση, ο πολιτισμός, η έρευνα και η επιστήμη χρειάζονται ανθρώπους. Χρειάζεται φροντίδα για τα παιδιά, προσφορά έργου για τη νεολαία, περίθαλψη των αρρώστων και όλο και περισσότερων ηλικιωμένων, ενσωμάτωση στην κοινωνία των αλλοδαπών και των παιδιών τους, φροντίδα και ενσωμάτωση στην κοινωνία των ατόμων με ειδικές ανάγκες, πρόληψη εξαρτήσεων και θεραπεία των εξαρτημένων ατόμων, συντροφιά σ' αυτούς που κινδυνεύουν ψυχικά, επανένταξη στην κοινωνία των καταδίκων, οργάνωση βοήθειας για αυτοβοήθεια. Οι κοινωνικές υπηρεσίες πρέπει να συνδεθούν σ'ένα ευρύ δίκτυο παροχής βοήθειας σε ανοικτό (εξωτερικά ιατρεία κλπ.) ή κλειστό σύστημα (παραμονή σε νοσηλεία σε νοσοκομείο ή κάποιο άλλο ίδρυμα).

Μείωση των ωρών εργασίας - Συρβόλη στην πλήρη απασχόληση και κυριαρχία στον χρόνο

Θέλουμε να επωφεληθούμε από την αύξηση της παραγωγικότητας για να μειώσουμε τις ωρές εργασίας, όπου οι μειωμένες ωρές εργασίας δεν σημαίνουν αυ-

τομάτως μειωμένες ωρες λειτουργίας των μηχανών. Η μείωση των ωρών εργασίας θα αποτελεί και στο μέλλον σημαντική συμβολή για περισσότερη ποιότητα ζωής. Ελαττώνει την επιβάρυνση της βιοποριστικής εργασίας και δημιουργεί χώρο για απαραίτητες δραστηριότητες έξω από τη βιοποριστική εργασία, παρέχει χρόνο για ανάπτυξη, πολιτιστική και κοινωνική δραστηριότητα. Δημιουργεί θέσεις εργασίας.

Μειωμένες ωρες εργασίας είναι πολύ περισσότερο αναγκαίες, αν γίνει προσιτή η βιοποριστική εργασία σε όλες τις γυναικες και τους άνδρες. Για να επιτευχθεί το συντροφικό μοίρασμα της δουλειάς του νοικοκυριού, πρέπει να μειωθούν οι κοθημερινές ωρες εργασίας. Γι' αυτό επιδιώκουμε σαν κανόνα το εξάωρο την ημέρα με 30 ωρες την εβδομάδα.

Με μειωμένο ωράριο εργασίας γίνεται ακόμη σημαντικότερη η δίκαιη κατανομή εισοδήματος. Τα ημερομίσθια και οι μισθοί πρέπει γι' αυτό να αυξηθούν διαφοροποιημένα κατά ομάδες εισοδημάτων.

Τα ελαστικότερα ωράρια έχουν σαν αποτέλεσμα περισσότερη κυριαρχία στο χρόνο, μόνο όταν είναι προσανατολισμένα στις ανάγκες του εργαζόμενου και συλλογικά εξασφαλισμένα. Εδώ πρέπει να δοθεί προσοχή σε ρυθμούς εργασίας που να συμβάλουν στην υγεία, την πρωτική ικανότητα απόδοσης και τις κοινωνικές σχέσεις. Το Σάββατο δεν επιτρέπεται να θεσπιστεί σαν κανονική ημέρα εργασίας, η εργασία την Κυριακή μόνο κατ'εξαίρεση στην περίπτωση επιτακτικής ανάγκης. Τη νυκτερινή εργασία, επειδή βλάπτει την υγεία, θέλουμε να την περιορίσουμε εκτός από εξαιρέσεις. Οι υπερωρίες πρέπει να περιορίζονται με νόμο. Οποιος εργάζεται σε ασυνήθιστες ωρες, δικαιούται εύλογη αποζημίωση.

Σε όλους τους άνδρες και τις γυναίκες θα παρασχεθεί η δυνατότητα μείωσης ή διακοπής της βιοποριστικής εργασίας,

για αφοσίωση στην ανατροφή των παιδιών,

για μετεκπαίδευση, και κατά τη διάρκεια ενός έτους μετεκπαίδευσης.

για την περιθαλψη γέρων, αρρώστων η ατόμων με ειδικές ανάγκες,

για την σταδιακή μετάβαση στη σύνταξη.

Θα φροντίσουμε σ' αυτές τις περιπτώσεις να είναι εγγυημένες από το νόμο η θέση στην επαγγελματική ζωή και η κοινωνική ασφάλιση. Θα εκπονήσουμε πρότυπα χρηματοδότησης και θα τα θεσπίσουμε μαζί με τους μετέχοντες στις συλλογικές συμβάσεις. Επί πλέον θέλουμε να δημιουργήσουμε τις δυνατότητες από πλευράς εργατικού δικαίου για προσωρινή αποχώρηση και επακολουθη επιστροφή στη θέση εργασίας.

Δεν επιτρέπεται να υπάρχουν απροστάτευτες εργασιακές σχέσεις. Η υπενοικάση εργατικών χεριών πρέπει να απαγορευθεί.

Απαιτούμε Εργατικό Κώδικα για να τεθούν όλες οι σχέσεις απασχόλησης κάτω από την προστασία ενός ενιαίου εργατικού δικαίου. Ολες οι μορφές βιοποριστικής εργασίας πρέπει να είναι εξασφαλισμένες σαν κανονική εργασιακή σχέση. Αυτό δεν σημαίνει την τήρηση άκαμπτων δομών ωρών εργασίας, αλλά μια προστατευμένη από πλευράς εργατικού και κοινωνικού δικαίου σχέση για όλες τις μορφές βιοποριστικής εργασίας. Θέλουμε, όπου είναι δυνατόν, να χρηματοδοτήσουμε όχι ανεργία αλλά θέσεις εργασίας. Θέλουμε σε όποιον χάνει τη θέση του να προσφέρεται νέα εργασία ή πρόσθιτη εκπαίδευση για απόκτηση νέων προσόντων.

Για μια διαμόρφωση του κόσμου της δουλειάς στα μέτρα του ανθρώπου

Τα αιτήματά μας για τη διαμόρφωση της βιοποριστικής εργασίας είναι: εξανθρωπισμός, απόκτηση προσόντων και εκδημοκρατισμός. Αυτά τα τρία ζητούμενα αποτελούν πρόσθιτη εργασία το ένα του άλλου.

Η ανθρωπιστική διαμόρφωση του κό-

σιμου της δουλειάς απαιτεί κατ' αρχάς να μην φθείρονται οι άνθρωποι με εργασιακές συνθήκες που επιβαρύνουν την υγεία. Υλικά επικίνδυνα για την υγεία, θόρυβος, ζέστη, αέρια, ακτινοβολία και σκόνη, αλλά και τεχνικές που αυξάνουν τη μονοτονία και την κόπωση των νεύρων, όχυνση του ελέγχου και της αποένωσης και ελάττωση της αυτούπευθυνότητας δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτά. Σε όλα τα επαγγέλματα πρέπει οι συνθήκες και οι απαιτήσεις της εργασίας να ανταποκρίνονται και στους ανθρώπους που μειονεκτούν λόγω ανεπαρκών προσόντων, βλάβης της υγείας ή λόγω της ηλικίας τους.

Γι' αυτό θέλουμε να αναπτύξουμε περαιτέρω την προστασία της εργασίας και της υγείας, να προωθήσουμε τεχνολογίες και μορφές οργάνωσης στα μέτρα του ανθρώπου. Είναι καθήκον του κράτους να υποστηρίζει τους μετέχοντες στις συλλογικές συμβάσεις, την οικονομία και την επιστήμη κατά τη δοκιμή νέων επιχειρησιακών λύσεων και να φροντίζει για την διάδοση της γνώσης με διαμόρφωση στα μέτρα του ανθρώπου.

Ο εξανθρωπισμός του κόσμου της δουλειάς στηρίζεται εξ άλλου στις δημιουργικές, οργανωτικές, τεχνικές και κοινωνικές ικανότητες των ανθρώπων. Οι άνθρωποι χρειάζονται εργασίες μεστές με νόημα, διευρυμένα περιθώρια χειρισμών, περισσότερη αυτονομία, βελτιωμένα προσόντα καθώς και ενισχυμένη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων.

Η ποιότητα της εργασίας βελτιώνεται μόνο με βελτιωμένα προσόντα όλων των εργαζομένων. Αυτοί πρέπει να έχουν το δικαίωμα ισθβίας εκπαίδευσης και μετεκπαίδευσης κατά το ωράριο βιοποριστικής εργασίας. Αυτό πρέπει, καθώς επίσης και μια διευρυμένη εκπαίδευτική άδεια, να κατοχυρωθεί νομικά.

Η νέα τεχνολογία καθιστά δυνατές νέες μορφές εργασιακής οργάνωσης. Η μονοτονία και ο κατατεμαχισμός της εργασίας μπορούν να ξεπεραστούν, η συντρο-

φική συνεργασία μπορεί να γίνει ο κανόνας. Αυτό όχι μόνο ανταποκρίνεται περισσότερο στα ανθρώπινα μέτρα, αλλά είναι πολλές φορές και αποτελεσματικότερο. Όπου η τεχνολογική καινοτομία καθιστά περιττή ή ξεπερασμένη την εργασία κάτω από ιεραρχικούς καταναγκασμούς, ενώ αντίθετα καθιστά δυνατή την αποκέντρωση και τον εκδημοκρατισμό της εργασίας στις επιχειρήσεις, πρέπει να επωφεληθούμε της ευκαιρίας. Η βιοποριστική εργασία, που να αντικαθιστά σε πολλές θέσεις τις ξένες εντολές με από κοινού και ατομική διαμόρφωση, δεν είναι πιά ουτοπία.

Άνθρωποι εξαντλημένοι, αναισθητοποιημένοι και ταπεινωμένοι από τη βιοποριστική εργασία δεν μπορούν να αναπληρώσουν αυτές τις βλάβες στον ελεύθερο χρόνο τους. Γι' αυτό η ανθρωπιστική, δημοκρατική και κοινωνικά οργανωμένη εργασία έχει αποφασιστική σημασία για μια ζωή αντάξια του ανθρώπου.

Ο εξανθρωπισμός του κόσμου της δουλειάς πρέπει να αποκαταστήσει σε κάθε βαθμίδα της τεχνικής και της οργάνωσης αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας. Σ' αυτό πρέπει να ληφθούν υπ' όψη οι αυξανόμενες απαιτήσεις των ανθρώπων.

Ο εκδημοκρατισμός έχει στόχο την απελευθέρωση απηνής εργασία. Πρέπει να πραγματοποιηθεί από τους ίδιους τους εργαζόμενους με την επέκταση των αρμοδιοτήτων συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων. Οι οικονομικά υποτελείς μετατρέπονται σε οικονομικούς πολίτες άνδρες και γυναίκες.

Εργαζόμενες και εργαζόμενοι πρέπει να συναποφασίσουν για το ποιά εργασία πρέπει να εκτελεσθεί με ποιούς στόχους με ποιές οργανωτικές μορφές σε ποιές χρονικές περιόδους. Η συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων είναι επίσης αναγκαία εκεί που πρέπει να ληφθεί απόφαση για νέες δυνατότητες απασχόλησης, οικολογική και κοινωνική ανεκτικότητα θέσεων εργασίας. Θα δημιουργήσουμε το θεσμι-

κό πλαίσιο προς τούτο, και στον τομέα του δημοσίου.

Οικογενειακή εργασία

Η ανατροφή των παιδιών και η οικογενειακή εργασία καθιστούν βιώσιμη την κοινωνία μας. Πρέπει να αναγνωρισθουν κοινωνικά και να κατοχυρωθούν από την πλευρά των κοινωνικών ασφαλίσεων. Ο εξανθρωπισμός, η μείωση της διάρκειας και η εύλογη κατανομή της βιοποριστικής εργασίας αφελούν και την οικιακή και οικογενειακή εργασία. Οπως η βιοποριστική έτσι και η οικιακή και οικογενειακή εργασία είναι καθήκον των δύο φύλων. Οπως οι άλλες μορφές εργασίας, προσφέρει τη δυνατότητα ολοκλήρωσης της προσωπικότητας, μπορεί όμως και να υπερφορτώνει τους ανθρώπους και να εμποδίζει την εξέλιξή τους.

Θέσεις βιοποριστικής εργασίας κοντά στον τόπο κατοικίας μπορούν να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής και να διευκολύνουν τη σύνδεση βιοποριστικής εργασίας και οικιακής και οικογενειακής εργασίας. Αυτές πρέπει να διατηρηθούν ή να δημιουργηθούν νέες. Κατοικίες στα μέτρα της οικογένειας, αποκεντρωμένες δυνατότητες για ψώνια και η επέκταση και τελειοποίηση της τοπικής υποδομής διευκολύνουν τη συμβατότητα εργασίας στη βιοποριστική διαδικασία και στο σπίτι και στην οικογένεια.

Οι χρονικές περίοδοι ανατροφής (των παιδιών) και περιθαλψης πρέπει να συνυπολογίζονται για τη λήψη συντάξεως γήρατος. Κατά τα πρώτα τρία χρόνια της ζωής ενός παιδιού πρέπει να έχουν ο πατέρας και η μητέρα δικαίωμα γονικής άδειας μετ' απόδοχών. Οποιος έχει αποχωρήσει από το βιοποριστικό χώρο για να αναθρέψει παιδιά, πρέπει να έχει το δικαίωμα επανένταξης. Κατά τις προσλήψεις και τις επαγγελματικές προαγωγές πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψη οι χρονικές περίοδοι ανατροφής και περιθαλψης. Εκτός απ' αυτό υφίσταται η έννομη αξιώση για μετεκπαίδευση προς απόκτηση προσόντων και για προώθηση ανάλογα

με την καταλληλότητα και την κλιση

Ελεύθερες δραστηριότητες και ανάπτυξη

Η ανθρώπινη ζωή διεκπεραιώνεται στο ρυθμό εργασίας και ανάπτυξης. Έντασης και χαλάρωσης. Με τη μείωση του ωραρίου βιοποριστικής εργασίας αυξάνεται η προσφορά χρόνου για προαιρετικές δραστηριότητες. Αυτόν τον κερδισμένο χρόνο δεν θέλουμε να τον αφήσουμε στη διάθεση της βιομηχανίας ελέυθερου χρόνου. Σε όλους πρέπει να δοθεί η δυνατότητα να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες για τη γειτονιά ή το περιβάλλον, σε ουδικαλιστικά ή πολιτικά καθήκοντα. Πρέπει να καταστεί για όλους δυνατόν να γίνουν δημιουργικοί κατά τη δική τους βούληση. Η κοινωνία πρέπει να βελτιώσει τις προϋποθέσεις προς τούτο.

Η Πολιτιστική ζωή

Στόχοι της παιδείας

Στόχος της παιδείας είναι για μας όχι μόνο η απόκτηση προσόντων για τη δουλειά και την επαγγελματική πρόοδο. Η παιδεία έχει τη δική της αξία για την ανάπτυξη της προσωπικότητας.

Η παιδεία πρέπει να ξυπνά την αντίληψη κάθε ατόμου για τις καταβολές του και να καθιστά ικανούς τους ανθρώπους να καταλαβαίνουν τον εαυτό τους και τους άλλους, καθώς και άλλες κουλτούρες και τους ανθρώπους τους. Η παιδεία πρέπει να αποκαλύπτει τη δυνατότητα για αυτεξόύσια εργασία και για την εκμετάλλευση του χρόνου που μένει ελεύθερος από τη βιοποριστική εργασία και την οικογενειακή εργασία για προσωπική εργασία, μουσική-πολιτιστική απασχόληση, κοινωνικές και πολιτικές δραστηριότητες. Η παιδεία πρέπει να καθιστά ικανό τον ανθρώπο να αντιμετωπίζει κριτικά την κοινωνία και τις απαιτήσεις του κόσμου της δουλειάς και να συμβάλει στη διαμόρφωσή τους. Η παιδεία πρέπει να βοηθά τους ανθρώπους να βρουν το δρόμο τους στην κοινωνία μας που γίνεται πολυπλο-

κώτερη, να χρησιμοποιούν σωστά την τεχνολογία και τα παραγωγικά μέσα και να προστατεύουν το φυσικό τους περιβάλλον. Πρέπει να προάγει τη δημιουργικότητα και να παρέχει σε κάποιον την ικανότητα να ανταπεξέρχεται στην υπερπροσφορά διασκέδασης και πληροφοριών. Πρέπει να βοηθά τους νέους να υφίστανται θεμελιώδεις ανθρώπινες εμπειρίες και να πλουτίζουν απ' αυτές.

Τόσο το συναίσθημα όσο και η λογική, τόσο οι πνευματικές όσο και οι πρακτικές ικανότητες χρειάζονται την παιδεία. Αυτή πρέπει να προδιαθέσει υπέρ της φύσης, να οδηγήσει στην υπευθυνότητα προς τον συνάνθρωπο και να διδάξει αλληλέγγυα συμπεριφορά.

Η παιδεία πρέπει να παρέχει σε κάποιον την ικανότητα να νοιώθει, ότι η πολυμορφίδης ποικιλία των ευρωπαϊκών πολιτισμών πλουτίζει τη δική του τη ζωή.

Η πολύπλευρη παιδεία χρησιμεύει και για τη σωστή προετοιμασία για την επαγγελματική ζωή: Σ'έναν κόσμο της δουλειάς, όπου είναι περιήτητες η συλλογική εργασία και η από κοινού σκέψη και τίθενται συνεχώς νέα προβλήματα προς λύση, η επαγγελματική ολοκλήρωση και ακόμη και η επαγγελματική επιτυχία έρχονται τόσο νωρίτερα, όσο λιγότερο επικεντρώνεται η παιδεία στενά και μονόπλευρα σ' αυτά.

Η παιδεία πρέπει να είναι ανοικτή σε όλους. Οι μαθητές, οι μαθητευόμενοι εργάτες και οι φοιτητές πρέπει να μπορούν να πάρουν τον επαγγελματικό τους δρόμο με δική τους ευθύνη ανεξάρτητοι από το εισόδημα των γονιών τους. Μια σχολική και πρώτη εκπαίδευση που παρέχει σωστά προσόντα ανοίγει προοπτικές για ισόβια μάθηση και κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική συμμετοχή.

Αναμόρφωση, επέκταση και τελειοποίηση του τομέα της παιδείας

Η ισότητα ευκαιριών στον τομέα της παι-

δείας είναι για μας εντελώς απαραίτητη. Κατά τις τελευταίες δεκαετίες πλησιάσαμε στο στόχο μας της παιδείας για όλους. Ανοίξαμε την πρόσβαση για ποιοτική παιδεία στα παιδιά από κάθε κοινωνική τάξη. Ο χρόνος υποχρεωτικής σχολικής εκπαίδευσης παρατάθηκε. Κορίτσια και γυναίκες συμπεριλήφθηκαν στην παιδεία και την εκπαίδευση όπως ποτέ πριν.

Ο τομέας της παιδείας μας αντιμετωπίζει νέες προκλήσεις. Η ποσοτική διεύρυνση πρέπει να συμβαδίσει με την ποιοτική επέκταση και τελειοποίηση.

Θέλουμε να ενοποιήσουμε την γενική, πολιτική και επαγγελματική παιδεία. Αυτό ισχύει για όλα τα εκπαιδευτικά ίδρυματα.

Θέλουμε να προσφέρουμε σχολεία για όλη την ημέρα, επειδή προάγουμε την ισότητα ευκαιριών, καθιστούν δυνατή την κοινωνική μάθηση και την εναλλαγή μετάδοσης γνώσεων, εργασίας από κοινού και παιχνιδιού.

Τα σχολεία πρέπει να ανοίξουν προς τον κόσμο της δουλειάς, προ πάντων όμως προς τους δήμους και τις κοινότητες, να ενταχθούν στη ζωή της κοινότητας. Θέλουμε περισσότερη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων από τους μετέχοντες στην παιδεία και κατά την επιλογή της σχολικής σταδιοδρομίας και μεγαλύτερο παιδαγωγικό περιθώριο ελιγμών στα εκπαιδευτικά ίδρυματα. Το κράτος πρέπει να διαμορφώσει έτσι τις θεωρικές προϋποθέσεις, ώστε αυτά (η συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων και το μεγαλύτερο περιθώριο ελιγμών) να μπορούν να υλοποιηθούν με την τοπική βαύληση (της τοπικής αυτοδιοίκησης). Προωθούμε πρότυπα σχολεία που δοκιμάζουν νέες μορφές μάθησης και διδασκαλίας.

Θέλουμε κοινή ανατροφή αγοριών και κοριτσιών, αλλοδαπών και γερμανών, παιδιών με ειδικές ανάγκες και όχι, για να μπορέσουν να αποδομηθούν οι προκαταλήψεις και τα μειονεκτήματα.

Τη μετάδοση γνώσεων θέλουμε να τη συνδέσουμε με κοινωνική μάθηση, μεταξύ άλλων και σαν αντίβαρο στην αυξανόμενη ανταγωνιστική πίεση από τον κόσμο της δουλειάς.

Η σοσιαλδημοκρατική εκπαίδευτική πολιτική θέλει να προωθεί αντί να ξεδιαλέγει. Θέλουμε σχολεία που να προσφέρουν ποικιλία εκπαιδευτικών δυνατοτήτων και καταλήξεων σπουδών, να λαμβάνουν υπόψη τους τις διαφορετικές κλίσεις και ικανότητες των μαθητών, να τους προωθούν διαφοροποιημένα και έτσι να πραγματοποιούν περισσότερη ευκαιριών. Καταλληλότερο από όλα για την υλοποίηση των στόχων της εκπαιδευτικής μας πολιτικής είναι το πολυκλαδικό σχολείο.

Επαγγελματική εκπαίδευση και μετεκπαίδευση

Η επαγγελματική εκπαίδευση έχει κεντρική σημασία για την προσωπική και επαγγελματική εξέλιξη. Όλοι οι νέοι για αυτό το λόγο έχουν δικαίωμα σε μια θέση μαθητείας. Η εκπαίδευση πρέπει να τους καταστήσει ικανούς να εξασκούν κάποιο επάγγελμα, να μετεκπαίδευονται τακτικά και να συμμετέχουν στη διαμόρφωση της κοινωνίας μας. Γιάντο η εκπαίδευση πρέπει να περιλαμβάνει μια πλοτειά επαγγελματική βασική εκπαίδευση και να μεταδίδει ικανότητες τόσο ειδικές για το επάγγελμα όσο και γενικότερες. Το κράτος έχει ιδιαίτερη ευθύνη και στο δυαδικό σύστημα της επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Τα κορίτσια και οι γυναίκες δεν επιτρέπεται να παραγκωνίζονται κατά την εκπαίδευση, τη μετεκπαίδευση και κατά τη μετάβαση στον κόσμο της δουλειάς.

Οι ραγδαίες διαρθρωτικές αλλαγές καθιστούν αναγκαία την προώθηση της μετεκπαίδευσης ισότιμη με τη σχολική και την πρώτη επαγγελματική εκπαίδευση. Γι' αυτό πρέπει η γενική, η επαγγελματική, η πολιτική και η πολιτιστική μετεκπαίδευση σαν υποχρεωτικό καθήκον της κοι-

νότητας να οικοδομηθουν σχηματιζόντας την τέταρτη στήλη του τομέα της παιδείας. Ιδίως σε ανθρώπινους που μετανέκτούν στο βιοποριστικό χώρο και σε εκπαίδευση ή των οποίων οι επαγγελματικές γνώσεις χάνουν την αξία τους λόγω της τεχνολογικής ανάπτυξης. πρέπει το κράτος να καθιστά δυνατή την απόκτηση προσόντων για μια νέα επαγγελματική δραστηριότητα.

Σαν αντίβαρο στην μετεκπαίδευση στα πλαίσια των επιχειρήσεων είναι αιταριτη προσφορά δημόσιας και δημόσια επιχορηγούμενης μετεκπαίδευσης. Οι επιχειρήσεις πρέπει να συμμετάσχουν στα έξοδα της εκπαίδευσης και μετεκπαίδευσης.

Ο κατά τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου διατίθέμενος χρόνος μετεκπαίδευσης πρέπει να αναλογεί τουλάχιστον στη διάρκεια της πρώτης εκπαίδευσης.

Τριτοβάθμια εκπαίδευση, επιστήμη και έρευνα

Στόχος μας παραμένει το άνοιγμα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Σπουδές και μετεκπαίδευση πρέπει να γίνουν προστέτες και γι' αυτούς που απέκτησαν τα πρόσωπα πρόσωπα προύτανος τους ή μέσω άλλων κοινωνικών δραστηριοτήτων. Η έρευνα και η διδασκαλία πρέπει να λαμβάνουν εντονώτερα από τότι ως τώρα υπόψη τους τα προβλήματα του κόσμου της δουλειάς.

Όλες οι ομάδες στις ανώτατες σχολές πρέπει να αποκτήσουν αποτελεσματικά δικαίωμα συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων. Θέλουμε να διευρύνουμε τα περιθώρια των ανωτάτων σχολών για μεταρρυθμίσεις και νέες κατευθύνσεις σπουδών. Οι κοινωνικές και θεωρητικές επιστήμες πρέπει να πρωθηθούν το ίδιο όπως και οι φυσικές και τεχνικές επιστήμες. Οι φυσικές, κοινωνικές και πνευματικές επιστήμες αποτελούν μέρος ενός αδιάσπαστου σύνολου.

Θέλουμε να κάνουμε τα πάντα για να πα-

ραμείνει η ποιότητα της επιστήμης και της έρευνας αντάξια του διεθνούς επιπέδου.

Η ελευθερία και η ευθύνη της επιστήμης αλληλεξαρτώνται. Οποιος σαν επιστήμονας απαιτεί την ελευθερία της έρευνας έναντι της κοινωνίας, πρέπει να είναι και έτοιμος να αναλάβει την ευθύνη των αυνεπιών της εφαρμογής της. Η κοινωνία πρέπει να εξασφαλίζει την ελευθερία της επιστήμης και του κάθε επιστήμονα έναντι της κρατικής και οικονομικής εξουσίας. Στην ελευθερία της επιστήμης συμπεριλαμβάνεται η ελεύθερη, ανεμπόδιστη επιστημονική συζήτηση και η συνεχής δημοσίευση αποτελεσμάτων της έρευνας.

Βλέπουμε με ανησυχία, ότι δημιουργούνται όλο και περισσότερα ερευνητικά ιδρύματα, στα οποία η έρευνα υποτάσσεται σε απραγούς ή αποκλειστικά οικονομικούς σκοπούς. Αυτά δεσμεύουν τα διαθέσιμα ερευνητικά δυναμικά και παρεμποδίζουν τις εναλλακτικές ερευνητικές τάσεις. Παρακωλύουν τη διαδικασία της γνώσης, καθώς κρατούν μυστικά τα αποτελέσματα των ερευνών τους.

Κατά κανόνα η επιστημονική έρευνα τότε μόνο υπόκειται στον κοινωνικό έλεγχο, όταν πρόκειται για την εφαρμογή των αποτελεσμάτων της. Οπου δώρως οι προσεις της επιστήμης παραβιάζουν τους κανόνες της ηθικής ή οδηγούν σε αβαστάκτους κινδύνους, πρέπει ο νομοθέτης να απαγορεύει μεθόδους και διαδικασίες της έρευνας. Αυτό ισχύει για την ανάπτυξη όπλων μαζικής εξόντωσης, για ιατρικά πειράματα στον άνθρωπο, για επεμβάσεις στα ατομικά δικαιώματα και εξελίξεις της γενετικής τεχνολογίας, ιδίως μεταβολές των βιολογικών καταβολών του ανθρώπου.

Τον κοινωνικό έλεγχο των ηθικά αμφίβολων πειραμάτων θέλουμε να τον πετύχουμε με την υποκίνηση δημοσίων συζητήσεων για το επιτρεπτό των επιστημονικών μεθόδων και την ίδρυση επιτροπών ηθικής. Οταν πρόκειται για την αξιοπρέ-

πεια του ανθρώπου, το δικαίωμα στη ζωή ή την προστασία της φύσης, το κράτος έχει το δικαίωμα και το καθήκον να επεμβαίνει στην έρευνα με απαγορεύσεις και επιβολή υποχρεώσεων.

Η πολιτιστική εργασία στη δημοκρατία

Το εργατικό κίνημα είχε εξ αρχής επιγνωσή δια είναι και πολιτιστικό κίνημα. Ακολουθώντας την παράδοση του ευρωπαϊκού ουμανισμού και του διαφωτισμού τάχθηκε υπέρ της ελευθερίας της καλλιτεχνικής έκφρασης και θέλησε να καταστήσει δυνατή σε όλους τη συμμετοχή στον πολιτιστικό πλούτο. Εξακολουθούμε να είμαστε ταγμένοι σ' αυτούς τους σκοπούς.

Η αντίληψή μας για την κουλτούρα δεν περιλαμβάνει μόνο τη λογοτεχνία, τη μουσική, την τέχνη και την επιστήμη. Ακριβώς σε μια περιεκτική κουλτούρα της συμβίωσης αυτοί οι τομείς μετακινούνται από το περιθώριο της κοινωνίας στο κέντρο της.

Ο αυξανόμενος ελεύθερος χρόνος πολλαπλασιάζει τις δυνατότητες για πολιτιστική δραστηριότητα του καθενός. Σ' αυτήν αναπτύσσονται οι πνευματικές και συναισθηματικές ικανότητες, η φαντασία και η δημιουργικότητα, σ' αυτήν προκύπτουν αξίες, εικόνες και πρότυπα που καθορίζουν και το μέλλον της δημοκρατίας μας. Θα αντιταχθούμε με όλες μας τις δυνάμεις στα ρεύματα και τις σμαδοποιήσεις που περιφρονούν τον άνθρωπο, παραδείγματος χάριν νεοναζιστικές και φασιστικές.

Στην πολιτιστική πολιτική και την πολιτιστική εργασία προσανατολίζομαστε στις θεμελιώδεις αξίες και την παράδοσή μας. Θέλουμε να υποστηρίξουμε την κριτική συνείδηση, να παροτρύνουμε προς ενεργητική και αλληλέγγυα διαμόρφωση της ζωής, να προαγάγουμε την ατομική και κοινωνική απελευθέρωση.

Γνωρίζουμε, ότι τότε μόνο θα μπορέσου-

με να θεσουμε τη σφραγίδα μας στην πολιτιστική ζωή της κοινωνίας, όταν η σοσιαλδημοκρατική πολιτιστική δουλειά ξεκινήσει στο ίδιο το κόμμα, στους τρόπους συμπεριφοράς του. στον τρόπο δουλειάς του, στην ικανότητά του να δέχεται και να επεξεργάζεται πολιτιστικά ερεθίσματα.

Προωθούμε πολυάριθμες πολιτιστικές μορφές έκφρασης σε ομάδες και προγράμματα, σε συνοικίες και πράστια. Η τέχνη πρέπει να γίνει υπόθεση όσο το δυνατόν περισσότερων ανθρώπων. Θέλουμε να γκρεμίσουμε τα εμπόδια στην πρόσβαση προς την τέχνη και την μόρφωση, εφόσον τούτα δεν αποτελούν μέρος αυτών των διων των πολιτιστικών προϊόντων.

Μια πολύχρωμη και πολύπλευρη πολιτιστική ζωή που να αντιβαίνει στην βιομηχανικά προτυποποιημένη κατανάλωση του ελεύθερου χρόνου είναι για μας ο πωσδήποτε κάτι περισσότερο από το άθροισμα ασύνδετων δραστηριοτήτων. Θέλουμε να εκτεθούν το ένα στο άλλο τα διάφορα περιβάλλοντα και τημηματικές κουλτούρες. Η αντίθεση και η πρόκληση είναι έκφραση πολιτιστικής ζωτικότητας.

Η τέχνη και η κουλτούρα χρειάζονται τόπους όπου να μπορούν να εκφρασθούν στο κοινό. Η δημιουργία των προϋποθέσεων προς τούτο και η προώθηση των καλλιτεχνών είναι υπόθεση της πολιτικής. Η πολιτιστική πολιτική είναι καθήκον του δημόσιου τομέα. Το κράτος δεν επιτρέπεται να επιτροπεύσει την κουλτούρα, πρέπει να είναι εγγυητής πολιτιστικής πολυμορφίας.

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης στην ευθύνη

Οι κουλτούρες μας, η κοινωνική και πολιτική ζωή μας καθορίζονται όλο και περισσότερο από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, προ πάντων τα ηλεκτρονικά μέσα. Μια νέα βιομηχανία των μαζικών μέσων ενημέρωσης, κυριαρχούμενη από εθνικά και διεθνή συγκροτήματα, απόκτησε έτσι

και σημαντική δυναμική πανω στην πολιτιστική ζωή και πάνω στα συναισθήματα και την σκέψη των ανθρώπων.

Εμείς ως υοσιαλδημοκράτες τασσόμαστε υπέρ της πολιτιστικής και εκδοτικής πολυμορφίας. Θέλουμε να εξασφαλίσουμε και να επεκτείνουμε την ανεξαρτησία των μέσων μαζικής ενημέρωσης από το κράτος, αλλά και από ισχυρές οικονομικές και κοινωνικές ομάδες. Θέλουμε δικαίωμα συμμετοχής στις αποφάσεις διλων όσων απασχολούνται στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, προ πάντων αυτών που συμπράττουν στο πρόγραμμα και τη συντακτική δουλειά.

Εφημερίδα, περιοδικό και βιβλίο, σαν προσφορές πληροφοριών σε βάθος και σε πλάτος, διατηρούν την ιδιαίτερη σημασία τους ακόμη και στην εποχή των ηλεκτρονικών μέσων μαζικής ενημέρωσης. Η κουλτούρα μας στηρίζεται στο διάβασμα. Θα το πρωθήσουμε.

Στα ΝΠΔΔ της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης εναπόκειται η απαραίτητη κάλυψη των βασικών αναγκών. Αυτές περιλαμβάνουν την πληροφόρηση, τη διαμόρφωση πολιτικής γνώμης, την αναψυχή, τη μόρφωση, την παροχή συμβουλών και τις πολιτιστικές προσφορές. Η ύπαρξη και η ανάπτυξη των ραδιοτηλεοπτικών ΝΠΔΔ πρέπει γι' αυτό να παραμείνουν εγγυημένες. Πρέπει προ πάντων να εξασφαλίσουν κατά της κομματικής επιρροής και να είναι οικονομικά ανεξάρτητα. Από τα ραδιοτηλεοπτικά ΝΠΔΔ προσένουμε μια κουλτούρα προγραμμάτων, που μέτρο της να μην είναι μόνο η ακροαματικότητα και στην οποία οι εκπομπές που εκφράζουν κριτική και ξεσκώνουν αντιδράσεις να μην θυσιάζονται για χάρη μιας βολικής εξισορρόπησης τάσεων. Στη δημοσιογραφία και τη διασκέδαση στηρίζουμε όλους θέλουν με κριτική διάθεση να φωτίσουν διαπεραστικά την πραγματικότητα και έχουν νέες ιδέες.

Ο γερμανικός και ο ευρωπαϊκός κινηματογράφος πρέπει να υποστηριχθούν.

Μπορούν να βοηθήσουν να διατηρηθεί η πολιτιστική ταυτότητα της Ευρώπης, των χωρών και των περιοχών της.

Αθλητισμός

Ο αθλητισμός είναι σημαντικό τμήμα της κουλτούρας. Συμβάλλει στην ποιότητα και τη χαρά της ζωής. Γι' αυτό ασπαζόμαστε τη θεμελιώδη αρχή του εργατικού αθλητικού κινήματος «αθλητισμός για όλους» και γι' αυτό το ενδιαφέρον μας στρέφεται κυρίως στο μαζικό αθλητισμό και τον αθλητισμό για ότομα με ειδικές ανάγκες. Υποστηρίζουμε όμως και τον αθλητισμό επιδόσεων που δεν προσβάλλει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και εγγυάται την αυτοδιάθεση του αθλητή. Για εξασφάλιση αυτών των όρων ενδεχομένως χρειάζονται νομικές ρυθμίσεις. Σε σύμπραξη με τις υπεύθυνες οργανώσεις του, ο αθλητισμός πρέπει να προωθηθεί από το ομοσπονδιακό κράτος, τα κρατίδια και την τοπική αυτοδιοίκηση.

3. Με κοινωνική δικαιοσύνη προς την αλληλεγγύη κοινωνία

Η κοινωνική πολιτική σαν υλοποιημένη αλληλεγγύη

Η κοινωνική πολιτική πρόνοιας θέλει να μετατρέψει την αλληλεγγύη σε θεμελιώδες βίωμα ολόκληρης της κοινωνίας. Γι' αυτό αυτή είναι για μας κοινωνική πολιτική, μια διάσταση της συνολικής πολιτικής πρακτικής.

Η αλληλεγγύη δεν αντικαθιστά την υπευθυνότητα, δεν ανέχεται τη χειραγώγηση και πρέπει να εφαρμοστεί σαν αρωγή προς αυτοβοήθεια. Το εργατικό κίνημα πάλεψε επί γενεσές για το κράτος πρόνοιας. Θέλουμε να το διατηρήσουμε και να το επεκτείνουμε και τελειοποιήσουμε.

Στην αλληλεγγύα κοινωνία οι νέοι υποστηρίζουν τους γέρους, οι υγείες τους αρρώστους, οι μη ανάπτυροι τα άτομα με

ειδικές ανάγκες, οι εργαζόμενοι τους ανέργους. Είμαστε ενάντιοι σε μια ιδιωτικοποίηση των βασικών βιοτικών κινδύνων.

Η κοινωνική πολιτική που περιορίζεται στα να αίρει ήδη προκληθείσες βλάβες είναι απάνθρωπη και εκτός απ' αυτό γρήγορα εξαντλείται οικονομικά. Η αποτελεσματικότερη προστασία είναι η πρόληψη. Σκοπός της κοινωνικής πολιτικής δεν είναι μόνο να επιδιορθώνει και να επεμβαίνει σε έκτακτες ανάγκες, αλλά να λαβάζει προληπτικά μέτρα. Πρέπει να καταστήσει τις βιοτικές και εργατικές συνθήκες αντάξιες του ανθρώπου. Η οικολογική πολιτική προς προστασία της υγείας, ο εξανθρωπισμός της εργασίας, η καταπολέμηση της ανεργίας και η δικαιότερη κατανομή εισοδήματος είναι κεντρικά καθήκοντα της προληπτικής κοινωνικής πολιτικής.

Θέλουμε επαρκή προσφορά υγιεινών και φθηνών κατοικιών που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες οικογενειών και μεμονωμένων ατόμων. Η κατοικία είναι θεμελιώδες δικαίωμα όπως η εργασία και η παιδεία. Ο καθένας δικαιούται αξιοπρεπή κατοικία. Η προστασία των ενοικιαστών με κοινωνικό δίκαιο ενοικίων πρέπει να εξακολουθήσει να εξασφαλίζεται σταθερά. Είναι καθήκον του κράτους και της κοινωνίας να βοηθά αυτούς που δεν μπορούν να ικανοποιήσουν με τις δικές τους δυνάμεις τις δικαιωματικές τους απαιτήσεις για κατοικία, ή που σαν μειονότητες συναντούν αρνητική αντιμετώπιση στην αγορά κατοικίας. Η κατασκευή κοινωνικών κατοικιών προς ενοικίαση ή αγορά παραμένει γι' αυτό εντελώς απαραίτητη.

Δικαίωμα κοινωνικής ασφάλισης

Η συνταγματική επιταγή για κράτος πρόνοιας επιβάλλει στο κράτος κοινωνική ευθύνη και το καθήκον για κοινωνική δικαιοσύνη.

Οι κολώνες που στηρίζουν το κράτος πρόνοιας είναι τη κρατικά εγγυημένη α-

σφάλιση και συμμετοχή, η νομικά διεκδικήσιμη απαίτηση για κοινωνικές παροχές και η νομικά εξασφαλισμένη θέση των εργαζομένων.

Αφορά την αξιοπρέπεια των ανθρώπων, αν λαμβάνουν κοινωνικές παροχές βάσει νομίμων απαιτήσεων ή σαν ελεημοσύνη, αν στην εργασιακή σχέση υπόκεινται στην αυθαίρετη βούληση του εργοδότη ή αν, ακριβώς όπως οι επιχειρηματίες, ασκούν δικαιώματα και υποχρεώσεις. Ο ποιος κάνει χρήση κοινωνικής βοήθειας δεν επιτρέπεται να πέφτει θύμα διακρίσεων.

Η κοινωνική ασφάλιση πρέπει να είναι αξιόπιστη. Η οικονομική, χρηματοδοτική και κοινωνική πολιτική πρέπει να αλληλουρθιστούν έτσι ώστε η συνολική πολιτική να είναι προσανατολισμένη στην επιταγή του κράτους πρόνοιας.

Αναδόμηση αντί αποδόμηση

Και για την κοινωνική πολιτική ισχύει: Η ποιότητα προηγείται της ποσότητας. Ο ποιος θέλει να εμποδίσει την αποδόμηση πρέπει να ενεργεί για την αναδόμηση.

Πρέπει να παραγκωνισθούν τα κερδοσκοπικά συμφέροντα, να σπάσει η γραφειοκρατική ακαμψία. Οι αποδέκτες κοινωνικών παροχών πρέπει να μπορούν να διεκδικήσουν επαρκώς τα συμφέροντά τους.

Η κοινωνική ασφάλιση έχει για παραπάνω από έναν αιώνα διακλαδωθεί σε πολυάριθμους θεσμούς. Το κοινωνικό δίκαιο έχει γίνει αδιαφανές. Συντεχνιακές διαχωριστικές γραμμές έχουν σαν αποτέλεσμα, ίδιες περιπτώσεις να αντιμετωπίζονται άνισα. Αυτό θέλουμε να το ξεπεράσουμε.

Στόχος μας είναι μια κοινωνική ασφάλιση, που

σε ίδιες περιπτώσεις μεταχειρίζεται (-σα τους πάντες,
καλεί τους πάντες προς χρηματοδότη-

ση αναλογία με τις οικονομικές τους δυνατότητες

ενεργοποιεί την αυτοδιοίκηση.

παρέχει βοήθεια προς αυτοβοήθεια,

εξαλείφει τον παραγκωνισμό των γυναικών.

διευκολύνει τη συμβατότητα οικογένειας και δουλειάς.

περιλαμβάνει τους ελεύθερους επαγγελματίες.

εγγυάται την ένταξη στην κοινωνία των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Θέλουμε μια βασική κοινωνική ασφάλιση ανεξάρτητη από το εισόδημα, που να συμπληρώνει το ασφαλιστικό σύστημα που σχετίζεται με τις κρατήσεις και τις παροχές, αλλά να μην το αντικαθιστά. Αυτή (η βασική κοινωνική ασφάλιση) πρέπει να καλύπτει τις βιοτικές ανάγκες στα γηρατεία, στην περίπτωση αναπηρίας και ανεργίας. Η βασική κοινωνική ασφάλιση πρέπει να επαναφέρει την κοινωνική βοήθεια στην υποστήριξη στην περίπτωση εκτάκτων αναγκών και να απλοποιήσει το κοινωνικό δίκαιο. Τα πρόσθετα έξοδά της πρέπει να χρηματοδοτηθούν από φορολογικά κονδύλια.

Θα φροντίσουμε να παραμείνουν εξασφαλισμένες οι συντάξεις. Οταν σε όλο και περισσότερους συνταξιούχους αναλογούν όλο και λιγότερα άτομα που να καταβάλουν ασφαλιστικές εισφορές, πρέπει τα πρόσθετα βάρη να κατανεμηθούν δίκαια στους καταβάλλοντες ασφαλιστικές εισφορές, τους συνταξιούχους και το κράτος. Η δυσμενής καμπύλη ηλικιών επιδρά και στις ειδικές και πρόσθετες παροχές. Γι' αυτό πρέπει τα συστήματα της ασφάλισης σύνταξης γήρατος να προσαρμοσθούν σταδιακά. Όλοι πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συνδυάζουν κατά τη βούλησή τους τμήματα σύνταξης και εργατικού εισοδήματος.

Επιχειρήσεις που υποκαθιστούν την εργασία με κεφάλαιο και ενέργεια, πληρώνουν όλο και λιγότερες, οι εργασιακά ε-

ντατικές επιχειρήσεις όλο και περισσότερες εισφορές κοινωνικών ασφαλίσεων. Θέλουμε να προσανατολίσουμε τις εργοδοτικές εισφορές κοινωνικής ασφάλισης στην οικονομική δυνατότητα των επιχειρήσεων, στην προστιθέμενη αξία.

Αναρόφωση του τομέα της υγείας

Επιδιώκουμε μια ασφάλιση υγείας, στην οποία τα συμφέροντα των ασφαλισμένων να προηγούνται από τα συμφέροντα των ιατρών, των οδοντίατρων, της φαρμακοβιομηχανίας, αυτών που προσφέρουν θεραπευτικά και βοηθητικά μέσα και των νοσοκομειακών φορέων. Στα ασφαλιστικά ταμεία υγείας πρέπει να δοθεί η δυνατότητα να επιβάλουν τα δικαιώματα των ασφαλισμένων ενάντια στα συμφέροντα της προσφοράς και να ενισχύσουν το ενδιαφέρον των ασφαλισμένων για την πρόληψη και για θεραπευτικές μεθόδους ευναίκες από πλευράς κόστους αλλά αποτελεσματικές.

Ο τομέας υγείας μας είναι άκρως επιτυχημένος εκεί που πρέπει να καταπολεμήθούν λοιμώξεις, να σωθούν βαρεία τραυματίες, να διενεργηθούν εγχειρήσεις. Συχνά είναι ανίκανος να αντιμετωπίσει ταν αυξανόμενο αριθμό χρόνια, ψυχοσωματικά και ψυχικά ασθενών. Η καταπολέμηση των κινδύνων εξάρτησης είναι πρωταρχικό καθήκον αλλοκηρηγός της κοινωνίας. Και εδώ η βοήθεια προηγείται της τιμωρίας.

Η προληπτική και η θεραπευτική ιατρική πρέπει να γίνουν αστιμές. Η πρόνοια και η διαφώτιση σε θέματα υγείας μετατρέπονται σε κεντρικά καθήκοντα. Πρέπει να αρχίζουν από το νηπιαγωγείο. Οι βιοτικές και εργασιακές συνθήκες που προκαλούν σωματικές και ψυχικές αρρώστιες πρέπει να ερευνηθούν καλύτερα και να μεταβληθούν δραστικότερα. Η προστασία του περιβάλλοντος και η προστασία της εργασίας, η οικοδομηση κατοικών και η γεωργία και κτηνοτροφία στα μέτρα της φύσης πρέπει να συμβάλουν στην υγειονομική πρόνοια.

Η ποικιλία ιατρικών τάσεων, συμπεριλαμβανομένων των φυσικών θεραπευτικών μεθόδων, δεν επιτρέπεται να καταπίεται από τη δύναμη των συμφερόντων.

Σε κάθε ασθενή πρέπει ανεξάρτητα από το εισόδημα να παρέχεται η δυνατότητα θεραπείας που να ανταποκρίνεται στην τελευταία λέξη της ιατρικής επιστήμης. Όλοι έχουν δικαίωμα ελεύθερης επιλογής ιατρού και θεραπευτικών μεθόδων, ακόμη και αυτών της εναλλακτικής ιατρικής.

Η εντατική ιατρική μπορεί να σώζει ζωές. Γίνεται προβληματική εκεί όπου παρατείνεται το θάνατο και του αφαιρεί την αξιοπρέπεια. Η τεχνολογική έξαρση, η ιατρική με τη βοήθεια συσκευών και η χημειοθεραπεία δεν επιτρέπεται να παραγκωνίζουν απλές και φθηνές θεραπευτικές μεθόδους.

Πρέπει να ληφθεί εντονώτερα υπ'όψη η κοινωνική και ψυχική πλευρά της αρρώστιες, οι ψυχικά ασθενείς και τα δύτομα με ειδικές ανάγκες δεν επιτρέπεται να εκτοπίζονται, να κλείνονται σε ίδρυματα και να απομανώνονται. Πρέπει να γίνονται αποδεκτοί στην ειδική κατάσταση της ζωής τους, σεβαστοί και, εφ'δοσον δυνατόν, να εντάσσονται στην κοινωνία. Προς τούτο πρέπει να δημιουργηθούν και να αλληλοσυνδεθούν μορφές θεραπείας σε εξωτερικά ιατρεία και με παραμονή σε νοσηλεία κοντά στην κοινότητα. Στο δίκαιο περί κοινωνικών παροχών (συντάξεις κλπ.) πρέπει να εξομοιωθούν οι σωματικές και οι ψυχικές ασθενείς. Στους ψυχικά ασθενείς πρέπει με περισσότερο προσωπικό και καλύτερες εγκαταστάσεις-θεραπούς αποκατάστασης να παρασχεθεί η ίδια περίθαλψη όπως στους σωματικά ασθενείς.

Θέλουμε να δώσουμε το προβάδισμα στην ανοικτή ιατροφαρμακευτική περίθαλψη αντί της παραμονής σε νοσηλεία. Προς τούτο χρειάζεται η ίδρυση ενός δικτύου μεμονωμένων και συλλογικών ιατρείων, κέντρων υγείας, εκτεταμένων

κοινωνικών σταθμών, ημερησίων κλινικών και εγκαταστάσεων αποκατάστασης που να σχετίζονται δυστούντα με την κοινότητα.

Η απαραίτητη μείωση των εξόδων στον τομέα υγείας απαιτεί όχι μόνο διαφορετικές αναλογίες δυνάμεων, αλλά και μια ανθρωπιστική αντίληψη της αρρώστιες. Το θέμα δεν είναι με την επιφανειακή εξάλειψη των συμπτωμάτων της αρρώστιες να αποκατασταθεί η ικανότητα προς εργασία, αλλά να εύρουν οι άνθρωποι την υγεία τους. Προς τούτο χρειάζομαστε μια σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ ιατρών, ασθενών και μη ιατρικών νοσηλευτικών επαγγελμάτων.

Στα πλαίσια της υποχρεωτικής ιατροφαρμακευτικής ασφάλισης απορρίπτουμε την οικονομική συμμετοχή των ασφαλισμένων πέρα από τις ασφαλιστικές εισφορές.

Βοήθεια στην αυτοβοήθεια

Θέλουμε μια κοινωνία ανεξάρτητων ανθρώπων που να αναλαμβάνουν ευθύνη για τον εαυτό τους και για τους άλλους. Θέλουμε να προσφέρουμε βοήθεια σ' αυτούς που προσπαθούν να υπερνικήσουν τα προβλήματά τους με τις δυνάμεις τους ή μαζί με άλλους. Γι' αυτό πρέπει να υποστηρίζονται νέες μορφές συνεργασίας μεταξύ των διοικητικών υπηρεσιών της κοινωνικής πρόνοιας και των ίδρυμάτων αυτοβοήθειας (Σημ.τ.Μετ.: ίδρυματα τύπου «Ιθάκη»). Θέλουμε να ενθαρρύνουμε το κίνημα αυτοβοήθειας και να καταστήσουμε χρήσιμες για το κράτος πρόνοιας τις ιδέες και τις εμπειρίες του.

Η αυτοβοήθεια δεν μπορεί να καταστήσει περιττές τις μεγάλες αλληλέγγυες κοινότητες ή τις υπηρεσίες των επαγγελμάτων. Μπορεί όμως να τις απαλλάξει από υπερβολικά βάρη και να τις συμπληρώσει και να ανταποκριθεί με μεγαλύτερη ελαστικότητα σε νέες ανάγκες. Από τη θέληση για αυτοβοήθεια προήλθαν και φιλανθρωπικοί σύγδεσμοι όπως η Εργατική Πρόνοια ή η διακονική και φιλαν-

θρωπική εργασία των εκκλησιών που την εκτιμούμε και την υποστηρίζουμε.

4. Οικολογικά και κοινωνικά υπέύθυνη οικονομική διαχείριση

Η οικονομική διαχείριση πρέπει να υπηρετεί το κοινό καλό. Πρέπει να καλύπτει επαρκώς τις ανάγκες όλων των ανθρώπων για αγαθά και υπηρεσίες, να εγγυάται το δικαίωμα στη δουλειά, να προστατεύει και εξασφαλίζει τα φυσικά θεμέλια της ζωής. Το κεφάλαιο πρέπει να υπηρετεί τον άνθρωπο, όχι ο άνθρωπος το κεφάλαιο.

Στις σύγχρονες, με δημοκρατικό σύνταγμα βιομηχανικές κοινωνίες ο χρονικός με αγαθά και υπηρεσίες συνιελείται μέσω μιας μικ.ής οικονομίας, στην οποία συνενεργούν ο ιδιωτικός ανταγωνιστικός τομέας και το κράτος. Αυτό το σύστημα αποδείχθηκε έξοχα αποδοτικό και βασικά υπερέχον απόστρες τις μορφές κεντρικά διοικούμενης οικονομίας.

Ένα ιστορικό θεμελιώδες πρόβλημα του συστήματος του (ελεύθερου) ανταγωνισμού είναι η σύνδεση του με την ιδιωτική κατοχή των παραγωγικών μέσων. Από τη σύνδεση αυτή προέκυψε η καπιταλιστική οικονομική τάξη πραγμάτων και το αποτέλεσμα ήταν η ανεξέλεγκτη οικονομική δύναμη και η άδικη κατανομή εργασίας, εισαδήματος και περιουσίας.

Ο δημοκρατικός έλεγχος της οικονομικής δύναμης του κεφαλαίου απαιτεί δραστήριες γράτες, δυνατά εργατικά συνδικάτα και συμμετοχή στη λήψη των αποφάσεων.

Οι ανισότητες στην κατανομή περιουσίας και εισοδήματος αυξήθηκαν κινδύνοι. Για δίκαιη κατανομή εισοδήματος, περιουσίας και χρόνου είναι απαραίτητη η αυτονομία στην σύναψη αυλλαγιών συμβάσεων, η κρατική φορολογική και εισιτηριακή πολιτική και η αρωγή για τα σχηματισμό περιουσίας από τους εργαζόμενους.

Το σύστημα του ελεύθερου ανταγωνισμού είναι ακατάλληλο για τον εφοδιασμό των ανθρώπων με κοινά αγαθά και υπηρεσίες. Η παροχή υποδομής και κοινωνικών υπηρεσιών είναι κυρίως καθήκον του δημοσίου.

Η οικονομία του ελεύθερου ανταγωνισμού με την τάση της για σχαλίνωτη κατανάλωση πόρων και την ανεξέλεγκτη τεχνολογική καινοτομία οδήγησε στην σπατάλη πρώτων υλών και στην καταστροφή των φυσικών θεμελίων της ζωής. Το κράτος πρέπει να δράσει ενάντια σ' αυτούς τους οικολογικούς κινδύνους και να επιβάλει το λανσάρισμα προϊόντων και παραγωγικών μεθόδων φιλικών για το περιβάλλον.

Ο ανταγωνισμός μπορεί, χωρίς να χάσει την αποδοτικότητά του, να κατευθυνθεί προς το συμφέρον του συνόλου, αν επιτευχθεί η επιβολή σταθερού θεσμικού πλαισίου κατά των συμφερόντων του κεφαλαίου. Αυτό στις δυτικές βιομηχανικές χώρες μπορεί να συμβεί με την κρατική παρέμβαση, το αντίβαρο των εργατικών συνδικάτων, την αποκέντρωση των αποφάσεων και την κοινωνική συναίνεση πάνω στη βάση μιας ευρείας μεταρρυθμιστικής συμμαχίας, η οποία να περιλαμβάνει και τα νέα κοινωνικά κινήματα.

Το διεθνές πλαίσιο

Διεθνής αλληλεξάρτηση

Τα κρατικά θεσμικά πλαίσια ενεργοποιήθηκαν ως τώρα σχεδόν μόνο εντός του εθνικού κράτους. Εν τω μεταξύ όμως η καπιταλιστική οικονομία υπερβαίνει τα εθνικά σύνορα. Τα πολυεθνικά συγκροτήματα μπορούν έτσι να απολαμβάνουν πλεονεκτήματα εις βάρος της κοινωνίας και να αποφεύγουν τις υποχρεώσεις τους.

Για τα περισσότερα βιομηχανικά προϊόντα και πολλές υπηρεσίες ο ανταγωνισμός έχει γίνει παγκόσμιος. Θέλουμε να διαφυλάξουμε την ανταγωνιστικότητά της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας στο διεθνή χώρο και να ανοί-

ξουμε νέες προοπτικές για τις αναπτυσσόμενες χώρες. Απορρίπτουμε τον προσανατολισμό προς την διεύρυνση των εξαγωγών. Για να μπορέσουμε να ανοίξουμε νέες προοπτικές στους εμπορικούς μας εταίρους και ιδίως στις αναπτυσσόμενες χώρες και να αποδομήσουμε τις ανισότητες στο διεθνές εμπόριο, πρέπει να ενισχύσουμε την εσωτερική οικονομία και να ανοίξουμε τη δική μας αγορά.

Για να μην οδηγήσει ο ανταγωνισμός μεταξύ οικονομικών χώρων βάσει της έδρας σε παγκόσμια πλευρά στους μισθωτούς, σε χειρότερες συνθήκες εργασίας, κοινωνικές παροχές και περιβαλλοντικές προδιαγραφές, θα χρειαστούν διεθνώς δεομευτικοί κανόνες για κοινωνικές και οικολογικές συνθήκες παραγωγής.

Η διεθνοποίηση των αγορών κεφαλαιακών και χρηματικών επενδύσεων μείωσε ακόμη περισσότερο τις εθνικές δυνατότητες για έλεγχο της καπιταλιστικής οικονομίας. Η νομισματική κερδοσκοπία προκαλεί δραματικές διακυμάνσεις στις συναλλαγματικές ισοτιμίες, νοθεύει το διεθνή ανταγωνισμό και θέτει σε κίνδυνο παραδοσιακούς βιομηχανικούς χώρους. Η διεθνοποίηση των αγορών στενεύει τα περιθώρια χειρισμών της εθνικής πολιτικής χρήματος και επιτοκίων, καταργεί την αποτελεσματικότητα της πολιτικής επηρεασμού της οικονομικής συγκυρίας.

Όπου η απώλεια εθνικής δικαιοδοσίας δεν αναπληρώνεται με διεθνείς κανόνες, εκεί επικρατεί το δίκαιο του ισχυροτέρου. Όλες οι οικονομίες γίνονται πιο επιρρεπείς σε κρίσεις. Γι' αυτό θέλουμε μέσω της διεθνούς συνεργασίας και της θέσπισης κανόνων να ξανακερδίσουμε και να διευρύνουμε τις δυνατότητες ελέγχου των οικονομιών, χωρίς να απαλλάσσουμε την εθνική οικονομική πολιτική από τις ευθύνες της.

Δίκαιη και αποδοτική παγκόσμια οικονομική τάξη πραγμάτων

Οι αναπτυσσόμενες χώρες εξαρτώνται

ακόμη περισσότερο από τις εμείς από μια ανακατάταξη της παγκόσμιας οικονομίας. Ζουν σε ταπεινωτική εξάρτηση από τις τράπεζες, τα οικονομικά συγκροτήματα και τις κυβερνήσεις του Βορρά. Και στο διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την διεθνή Τράπεζα Ανασυγκροτήσεως και Αναπτύξεως, με τους όρους των οποίων είναι αναγκασμένες να συμμορφώνονται, κυριαρχούν οι δυτικές βιομηχανικές χώρες.

Για να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις των πιστωτών τους οι χρεωμένες χώρες αναγκάζονται να λάβουν μέτρα που καταστρέφουν τα φυσικά θεμέλια της ζωής τους και οξύνουν τη μαζική αθλιότητα. Η εκχέρσωση των τροπικών παρθένων δασών, η απογύμνωση και η διάβρωση των ορεινών εδαφών, η επέκταση των ερήμων επιδρούν στο κλίμα ολόκληρης της γης.

Γι' αυτό είναι κοινό συμφέρον όλων των λαών να μην αφήσουν την παγκόσμια οικονομία στα χέρια των οικονομικά ιαχυροτέρων και πιο αδιστάκτων. Εθνικοί και διεθνείς μηχανισμοί ελέγχου πρέπει να εξασφαλίζουν, ότι το κεφάλαιο που λειτουργεί διεθνώς, δεν ξεφεύγει από την κοινωνική και οικολογική του ευθύνη και τις φορολογικές του υποχρεώσεις.

Υποστηρίζουμε διεθνείς συνθήκες για τη διατήρηση των φυσικών θεμελίων της ζωής. Σ' αυτές περιλαμβάνονται ουμβάσεις για την προστασία του δασικού πλούτου, της ατμόσφαιρας και των βαλάσσιων συστημάτων. Η Ανταρκτική πρέπει να προστατευθεί από την οικονομική εκμετάλλευση.

Είναι προς το συμφέρον όλων να μην στραγγαλισθεί η ανάπτυξη του Νότου από την υπερχρέωση ή τον προστατευτισμό μας. Στις φτωχότερες χώρες πρέπει να χαρισθούν τα χρέη. Σε όλες χρειάζεται μερική απαλλαγή και περιορισμός της εξυπηρέτησης του χρέους. Στις περιφέρειες του Νότου πρέπει να δοθεί η δυνατότητα να μπορέσουν να συμφωνήσουν από κοινού για τις δικές τους ανα-

πτυξιακές προτεραιοτήτες χωρίς κηδεμονία από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την διεθνή Τράπεζα Ανασυγκροτήσεως και Αναπτύξεως. Η απαλλαγή από τα χρέη δεν πρέπει να συνδυασθεί με όρους που σημαίνουν κοινωνική εξαθλίωση για τους ανθρώπους αυτών των χωρών.

Η εξάρτηση των αναπτυσσόμενων χωρών από τις διακυμάνσεις στις τιμές των πρώτων υλών πρέπει να ελαττωθεί με διεθνή Ταμεία Πρώτων Υλών. Τα κίνητρα για υπερπαραγωγή πρέπει να αποφεύγονται τόσο περισσότερο όσο εντονότερα προωθείται η γεωργική παραγωγή για κάλυψη των τοπικών αναγκών.

Με διεθνείς κανόνες ικανούς για την επιβολή κυρώσεων πρέπει να εξασφαλισθεί ένα δίκαιο παγκόσμιο εμπόριο. Προτιμησιακές σχέσεις, που να μην βασίζονται στην αμοιβαιότητα, μπορούν να ανοίξουν τις αγορές των βιομηχανικών χωρών στα μεταποιημένα προϊόντα από τις αναπτυσσόμενες χώρες και να εξασφαλίσουν πρόσκαιρα τους νέους παραγωγικούς τομείς τους που χρειάζονται προστασία.

Χρειάζεται μια δημοκρατικά ελεγχόμενη διεθνής νομισματική τάξη πραγμάτων για να μειώσει την νομισματική κερδοσκοπία και τις επιβλαβείς διακυμάνσεις στις συναλλαγματικές ισοτιμίες. Αυτή η νομισματική τάξη πραγμάτων μπορεί να διευκολύνει την αναγκαία μείωση των επιτοκίων και το συντονισμό μεταξύ της χρηματοδοτικής πολιτικής και της πολιτικής προϋπολογισμού των κρατών.

Μια νέα παγκόσμια οικονομική τάξη πραγμάτων θα είναι τότε μόνο καλύτερη, όταν ριζικές μεταρρυθμίσεις των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών δομών στις κοινωνίες του Νότου ανοίξουν το δρόμο σε μια σταθερή ανάπτυξη, και εμποδίσουν έτσι το ξανακύλισμα σε νέα χρέη και μονόπλευρη οικονομική εξάρτηση.

Μια δίκαιη παγκόσμια οικονομική τάξη

πραγμάτων δεν είναι δυνατόν να οικοδομηθεί χωρίς τη στενή διεθνή συνεργασία ισχυρών εργατικών συνδικάτων.

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα σαν περιφερειακή συνέννωση

Η οικοδόμηση μιας δίκαιης, δημοκρατικά νομιμοποιημένης τάξης της παγκόσμιας οικονομίας προάγεται από τις περιφερειακές συνενώσεις. Οπου χώρες συνδέουν και συντονίζουν τις δυνάμεις και τα συμφέροντά τους, εκεί δημιουργούν δομικά στοιχεία για μια καλύτερη παγκόσμια οικονομική τάξη πραγμάτων.

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα ανοίγει περιθώρια δράσης. Προσφέρει την ευκαιρία της αυτοπροβολής και του επηρεασμού της παγκόσμιας αγοράς. Πρέπει να εξελιχθεί σ' έναν ενοποιημένο οικονομικό, νομιμοπατικό και κοινωνικό χώρο.

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα πρέπει:

να εναρμονίσει την οικονομική πολιτική των μελών της,

να υλοποιήσει την ευρωπαϊκή ενοποιημένη εσωτερική αγορά και να δημιουργήσει ένα ευρωπαϊκό νόμισμα.

να ασκήσει δραστηριά πολιτική απασχόλησης και να αποδομήσει τις περιφερειακές ανισότητες.

να πετύχει μια αποτελεσματική οικονομική εξίσωση ανάμεσα στα πλαύσια και τα φτωχά κράτη-μέλη της Κοινότητας.

να δώσει στην κοινωνική πολιτική την διαθέση μ' αυτήν της οικονομικής πολιτικής.

να κάνει χρήσιμα για όλη την Κοινότητα υποδειγματικά κοινωνικά επιτεύγματα μεμονωμένων χωρών.

να επιβάλει τη συμμετοχή των εργαζομένων και των εργατικών τους συνδικάτων στη λήψη αποφάσεων.

να υλοποιήσει την ευρωπαϊκή οικονομική δημοκρατία σαν αντιστάθμισμα στη συσσώρευση οικονομικής ισχύος.

να συζεύξει στην επιστήμη και την έρευνα τις δυνάμεις όλων των μελών. να ξεκινήσει μια αποτελεσματική πρωθητη των γυναικών.

να προωθήσει οικολογικές καινοτομίες για την προστασία του περιβάλλοντος μέσα από φόρους, κρατήσεις και αυστηρές, δεσμευτικές προδιαγραφές.

μέσα από τη μεταρρύθμιση της αγροτικής πολιτικής να προστατέψει τα φυσικά θεμέλια της ζωής να εξασφαλίσει τα συμφέροντα των καταναλωτών και τους μικρομεσαίους αγρότες.

με την προώθηση περιφερειακής και εθνικής κουλτούρας να εξασφαλίσει μια ευρωπαϊκή ταυτότητα με ποικιλία.

Εθνική ευθύνη

Με την οικονομική της δύναμη η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία διαθέτει σημαντικά εθνικά περιθώρια ενέργειών, η επιρροή της στις διεθνείς οικονομικοπολιτικές αποφάσεις είναι ίσως μεγαλύτερη. Οσο ποιο αποφαισιστικά χρησιμοποιούμε τα εθνικά μας περιθώρια ενέργειών για οικολογική και κοινωνική μεταρρύθμιση, τόσο εντονώτερα μπορούμε να επηρεάσουμε τις διεθνείς αποφάσεις. Οποιος περιμένει μόνο για ευρωπαϊκές ή παγκόσμιες αποφάσεις, στο τέλος δεν θα τις έχει ούτε αυτές.

Αν και μερικές από τις ιδέες μας μπορούν πλέον να πραγματοποιηθούν πλήρως μόνο σε ευρωπαϊκό ή ακόμη και σε παγκόσμιο επίπεδο, οι ενέργειές μας πρέπει να αρχίσουν εκεί που έχουμε άμεση ευθύνη.

Οικολογική ανανέωση

Η κρίση του περιβάλλοντος είναι παγκόσμια. Προσεγγίζοντάς την εθνικά, θέλουμε να προωθήσουμε το διεθνώς αναγκαίο. Η προστασία των φυσικών θεμελίων της ζωής πρέπει να γίνει καθήκον όλων των τομέων της πολιτικής.

Η προοδευτική καταστροφή της ατμό-

σφαιρας της γης, η δηλητηρίαση των θαλασσών και μια απειλούμενη κλιματολογική καταστροφή, ο θάνατος των δασών, η επιβάρυνση των υπογείων υδάτων. οι αρρώστειες περιβαλλοντικής αιτιολογίας και οι υψηλοί ρυθμοί εξαφάνισης ζωικών και φυτικών ειδών είναι τα δραματικά σημάδια μιας ευρείας καταστροφής των φυσικών θεμελίων της ζωής μας. Η οικολογική αναδόμηση της βιομηχανίκης μας κοινωνίας έχει γίνει ζήτημα επιβίωσης.

Προ πάντων τα βιομηχανικά κράτη έχουν προχωρήσει πολύ μακριά αυτή την καταστροφή των φυσικών θεμελίων της ζωής τους. Με την εξ αποστάσεως επίδραση της παραγωγής και της κατανάλωσής τους βλάπτουν τις θάλασσες, εξολοθρεύουν ζωικά και φυτικά είδη απ'άκρη σ' άκρη του κόσμου και καταστρέφουν την ατμόσφαιρα της γης.

Γι' αυτό τα βιομηχανικά κράτη φέρουν την κύρια ευθύνη και επομένως πρέπει να αναλάβουν τα έξοδα για την παγκόσμια αποκατάσταση των φυσικών θεμελίων της ζωής. Πρέπει να προχωρήσουν στην οικολογική αναδόμηση των κοινωνιών τους και να θέσουν τέρμα στη σπατάλη ενέργειας, πρώτων υλών και εδαφών. Πρέπει να δώσουν στους λαούς του τρίτου κόσμου τη δυνατότητα να συμβάλουν για την εξασφάλιση των φυσικών θεμελίων της ζωής.

Για μας ισχύει η ηθική υποχρέωση προσεκτικής συμπεριφοράς προς την φύση ακόμη κι εκεί που δεν προκύπτει άμεση ωφέλεια για τον άνθρωπο απ' αυτό. Η προστασία του περιβάλλοντος, η προστασία της φύσης, η προστασία των ζώων είναι τρήμα της αλληλέγγυας αντίληψής μας για την κοινωνία. Ο σεβασμός της ζωής είναι θεμελιώδης αρχή της πολιτικής μας. Η διαφύλαξη της φύσης πρέπει να γίνει καθήκον όλων των τομέων της πολιτικής.

Από συνολική οικονομική άποψη δεν είναι τίποτε συνετό που οικολογικά είναι ασύνετο. Η οικολογία δεν είναι δευτερεύ-

ον παράτημα της οικονομίας. Γίνεται πάση της υπεύθυνης οικονομικής διαχείρισης. Το οικολογικά αναγκαίο πρέπει γι' αυτό να γίνει θεμελιώδης αρχή και της επιχειρηματικής πρακτικής. Μπορούμε να απαιτούμε από τη φύση μόνο ότι μας δίνει χωρίς μόνιμες βλάβες. Πρέπει να παράγουμε και χρησιμοποιούμε αγαθά τα ιαριασμένα στον οικολογικό κύκλο της φύσης. Αυτή η οικολογική αναδόμηση της οικονομίας μας ξεκινά από την ιδέα του προϊόντος και περνώντας από την παραγωγική διαδικασία φθάνει μέχρι την κατανάλωση και την ανάκτηση των χρησιμοποιούμενων υλικών, ενώσεων και διαδικασιών. Περιλαμβάνει όλες τις μαρφές της παραγωγής και μετατρεπής ενέργειας. Κέντρα βάρους της οικολογικής αναδόμησης πρέπει να είναι ο τομέας της χημείας, των συγκοινωνιών και η γεωργία.

Ο αυξανόμενος κίνδυνος για το περιβάλλον μας οδηγεί παγκόσμια σε όξυνση της κοινωνικής ανισότητας. Ενας ακόμη λόγος για την κοινωνική διαμόρφωση της οικολογικής αναδόμησης.

Η οικολογική αναδόμηση έχει σαφείς στόχους:

κατάργηση προϊόντων, παραγωγών και συστημάτων βλαβερών για το περιβάλλον και αντικατάστασή τους με ανεκτά για το περιβάλλον.

επιτάχυνση τεχνολογικών καινοτομιών που είναι αναγκαίες προς τούτο.

προώθηση της ανακύκλωσης.

αποτελεσματική οργάνωση της αναπόφευκτης διάθεσης τοξικών λυμάτων.

ταχεία επεξεργασία παλαιών αποβλήτων.

φειδωλή και μη καταστροφική χρήση εδάφους και υπεδάφους.

Δεν υπάρχει οικολογική ανανέωση χωρίς φειδωλή και ορθολογιστική χρήση ενέρ-

γειας. Θέλουμε να την καταστήσουμε οικονομικά πειστική επιταγή μέσα από τη μολύγια, τιμές, φόρους, κρατήσεις και προδιαγραφές. Υποστηρίζουμε την εκμετάλλευση της απαγόμενης θερμότητας, τη σύζευξη παραγωγής ηλεκτρικής/μηχανικής και θερμικής ενέργειας και την αποκεντρωμένη παραγωγή ενέργειας ίδιως στα πλαίσια της τοπικής αυτοδιοίκησης, προ πάντων όμως τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Σ' αυτές ανήκει το μέλλον. Πρέπει να τις βοηθήσουμε να επιβληθούν. Η απαραίτητη χρησιμοποίηση του εγχώριου άνθρακα πρέπει να επιτευχθεί με τεχνολογίες φιλικές για το περιβάλλον. Θέλουμε να επιτύχουμε δύο το δυνατόν συντομώτερα μια ενεργειακή παραγωγή ασφαλή, φιλική για το περιβάλλον, χωρίς πυρηνική ενέργεια. Την οικονομία του πλουτωνίου την θεωρούμε εσφαλμένη κατεύθυνση.

Με το γρήγορα αυξενόμενο ποσοστό υλικών ξένων προς τη φύση αυξάνονται οι επιβαρύνσεις της φύσης και οι κίνδυνοι για την υγεία του ανθρώπου. Η οικολογική αναδόμηση πρέπει γι' αυτό να δώσει νέα κατεύθυνση και στην πολιτική του τομέα της χημείας. Χημικά προϊόντα και παραγωγικές μέθοδοι πρέπει να προσαρμοσθούν σε κύκλους ζωής υλικών. Ο ελάχιστος κίνδυνος πρέπει να γίνει η σπουδαιότερη θεμελιώδης αρχή της χημικής έρευνας, ανάπτευσης, παραγωγής και χρήσης. Η εκμετάλλευση της γενετικής τεχνολογίας πρέπει να περιορισθεί και να ελεγχθεί σύμφωνα μ' αυτούς τους κανόνες.

Η φύση, αλλά και οι πόλεις μας, έχουν φθάσει στο όριο ανεκτής επιβάρυνσης από την κυκλοφορία. Ο ανεξέλεγκτος ανταγωνισμός οδικής, σιδηροδρομικής, αεροπορικής συγκοινωνίας και εσωτερικής ναυσιπλοΐας οδήγησε σε πολλαπλές επενδύσεις, κατανάλωση εκτάσεων και πρόσθετη οικολογική επιβάρυνση. Θέλουμε συγκοινωνιακούς φορείς που να είναι τόσο οικονομικά όσο και οικολογικά πειστικοί. Εχουμε την πρόθεση να μεταβάλλουμε τους φόρους ανταγωνισμού υπέρ τέτοιων συγκοινωνιακών φορέων που

χρειάζονται λιγότερη ενέργεια και επιβαρύνουν λιγότερο το περιβάλλον. Γι' αυτό στη μεταφορά εμπορευμάτων και επιβατών πρέπει να λάβει το προβάδισμα ο σιδηρόδρομος. Ορια ταχυτήτων στους αυτοκινητοδρόμους, τις επαρχιακές οδούς και τις κατοικημένες περιοχές πρέπει να ελαττώσουν την επιβάρυνση του περιβάλλοντος και να αυξήσουν την κυκλοφοριακή ασφάλεια.

Η χωροταξία πρέπει να ελαττώσει ραγδαία την κατανάλωση εκτάσεων, αποφεύγοντας ταυτόχρονα την οικολογικά επικίνδυνη συμπύκνωση. Η ανακαίνιση, η διατήρηση και η ανακατασκευή προηγούνται της νέας οικοδόμησης. Η οικολογικά φιλική δόμηση πρέπει να υποστηριχθεί. Η ανάγκη εκτάσεων για κατοικίες και υποδομή δεν επιτρέπεται να επεκτείνεται χωρίς όρους εις βάρος της φύσης και του περιβάλλοντος. Η εσωτερική ανάπτυξη των πόλεων και η φειδωλή χρήση εδάφους και υπεδάφους πρέπει σαν στόχοι μιας μεστής οικολογικά αστικής ανάπτυξης να έχουν το προβάδισμα, εν ανάγκη με αυστηρότερη τήρηση του κοινωνικού καθήκοντος της ιδιοκτησίας εδάφους και υπεδάφους.

Οι γεωργοί πρέπει να απαλλαχθούν από τον οικονομικό καταναγκασμό με την άμετρη χρήση χημικών ουσιών και ξένης ενέργειας να παράγουν πλεονάσματα που είναι αδύνατον να διατεθούν στην αγορά, να εξαντλούν τα εδάφη τους, να επιβαρύνουν την ατμόσφαιρα και τα υπόγεια ύδατα. Η εντατικοποίηση της γεωργικής και κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης δεν πρέπει ούτε να ανταμείβεται ούτε να είναι αναγκαία. Το οικογενειακό αγροκτημα είναι και οικολογικά σωστή μορφή επιχείρησης. Με τη θέσπιση ανωτάτων ορίων για τον αριθμό ζώων ανάλογα με την έκταση των αγροκτημάτων θα προστατεύσουμε τους αγρότες μας από τη μαζική κτηνοτροφία της αγροτικής βιομηχανίας.

Μια περιβαλλοντικά συμβατή καλλιέργεια της γης, που υλοποιεί οργανικούς κύκλους, καθιστά δυνατή τη σωστή κτη-

νατροφία και διατηρεί την ποικιλία ειδών και τοπίων έχει το κόστος της. Η συμβολή των γεωργών στο πολιτιστικό μας τοπίο πρέπει να ανταμειφθεί ανάλογα. Μόνο έτσι μπορεί να επιτευχθεί η παρεμπόδιση της εκβιομηχάνισης της γεωργίας και η διατήρηση χωριάτικων μορφών καλλιέργειας σαν βάση οικολογικά υπεύθυνης γεωργίας. Και τα τρόφιμά μας μιορούν έτσι να γίνουν υγιεινότερα και νοστιμότερα.

Την οικολογική ανανέωση θέλουμε, εφόσον είναι δυνατόν, να την επιτύχουμε όχι μέσα από διοικητικές μεμονωμένες αποφάσεις αλλά μέσα από τη δημιουργία πολιτικών θεσμικών πλαισίων. Το οικολογικά βλαβερό πρέπει να γίνει ακριβότερο, το οικολογικά σωστά οικονομικά συμφέρωτερο. Προς τούτο απαιτείται η εφαρμογή φόρων και κρατήσεων από τη μια πλευρά, οικονομικών κινήτρων από την άλλη. Η ενέργεια πρέπει να ακριβύνει.

Χρειαζόμαστε όπως ως τώρα εντολές και απαγορεύσεις, οριακές τιμές και προϋποθέσεις χορήγησης αδείας. Χρειαζόμαστε πέρα απ' αυτά τον έλεγχο περιβαλλοντικής συμβατότητας, αυστηρότερο δίκαιο για την τιμωρία περιβαλλοντικών αδικημάτων και ένα νέο ενοχικό δίκαιο, που να αντιστρέψει και το βάρος της αποδείξεως. Θέλουμε να εισαγάγουμε τη συλλογική αγωγή, να ενισχύσουμε τη θέση των εντεταλμένων για την προστασία του περιβάλλοντος και να επεκτείνουμε το δικαίωμα συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων σε θέματα υγείας και προστασίας του περιβάλλοντος.

Η προστασία του περιβάλλοντος ξεκινά σε τοπικό επίπεδο. Η τοπική αυτοδιοίκηση πρέπει να είναι κινητήρια δύναμη της οικολογικής αναδόμησης. Και προς τούτο πρέπει να ενισχυθεί η οικονομική της ισχύς.

Πρόοδος, Ανάπτυξη και Δομή

Κάθε ανάπτυξη δεν είναι και πρόδος. Να αναπτυχθεί πρέπει ότι εξασφαλίζει τα φυσικά θεμέλια της ζωής, βελτιώνει

την ποιότητα ζωής και εργασίας, μειώνει την εξάρτηση και προάγει την αυτοδιοίκηση, προστατεύει τη ζωή και την υγεία, εξασφαλίζει την ειρήνη, αυξάνει τις ευκαιρίες για τη ζωή και το μέλλον όλων, υποστηρίζει τη δημιουργικότητη και την πρωτοβουλία. Να συρρικνωθεί ή να εξαφανισθεί πρέπει ότι θέτει σε κίνδυνο τα φυσικά θεμέλια της ζωής, μειώνει την ποιότητα ζωής και θέτει φραγμούς στις ευκαιρίες του μέλλοντος.

Μια πολιτική που επιλέγει αναπτυξιακούς τομείς, πρέπει να πάρει στα σοβαρά τις επιθυμίες, τις ανάγκες, τις φροντίδες, τις ανασφάλειες και τους φόβους για το μέλλον των ανθρώπων. Αυτή η πολιτική πρέπει να αλλάξει τις δομές στην παραγωγή και το σύστημα διανομής, στο δίκαιο, στην κουλτούρα και το εκπαιδευτικό σύστημα.

Οι σωστές διαρθρωτικές μεταβολές δεν έρχονται από μόνες τους. Η διαρθρωτική πολιτική πρέπει να επηρεάσει και να ελέγξει την κατεύθυνση και την ταχύτητα των διαρθρωτικών μεταβολών έτσι, ώστε προ πάντων να επιτευχθούν οι εξής στόχοι:

Οικολογική αναδόμηση της βιομηχανίκης κοινωνίας,

Κατάργηση της μαζικής ανεργίας,

Βελτίωση των εργασιακών συνθηκών,

Διατήρηση της οικονομικής δυναμικότητας,

Διαμόρφωση ισότιμων βιοτικών συνθηκών στις περιφέρειες,

Αφοπλισμός και μετάθεση της παραγωγής σε πολιτικά αγαθά.

Η προβλεπτική διαρθρωτική πολιτική μπορεί να βελτιώσει την ποιότητα ζωής και περιβάλλοντος, να απελευθερώσει τη δημιουργικότητα και να ανοίξει προπτικές στο μέλλον. Τις δυσμενείς συνέπειες των διαρθρωτικών μεταβολών πρέπει να τις καταστήσουμε κοινωνικά ελεγχόμενες.

Για να εξυπηρετούν οι διαρθρωτικές με-

ταβολές την ισότητα ευκαιριών μεταξύ των περιφερειών, εμείς εκτός από τις μεταβιβαστικές πληρωμές θα καταρτίσουμε όλα τα διαρθρωτικά προγράμματα έτοι, ώστε αυτά στις ασθενέστερες περιοχές να πρωθεύουν την οικονομική ισχύ και την ικανότητα καινοτομιών, να δημιουργούν μελλοντικά ασφαλείς θέσεις εργασίας και να βελτιώνουν την ποιότητα ζωής.

Η διαμόρφωση της τεχνολογίας σαν πολιτικό καθήκον

Με την τεχνολογία αι άνθρωποι άλλαξαν ριζικά την φύση και παρήγαγαν κοινωνικό πλούτο. Μ' αυτήν όμως κατέστρεψαν και την φύση και έθεσαν σε κίνδυνο τα θεμέλια του πολιτισμού τους. Γι' αυτό κάθε τεχνολογική καινοτομία δεν αποτελεί και πράσινο.

Οι δυνατότητες της τεχνολογίας επεκτείνονται με μια ταχύτητα που δεν έχει ξανασυναντηθεί στην ιστορία. Η τεχνολογία δημος δεν είναι ουδέτερη στην επίδρασή της στην καινοτομία. Η τεχνολογία, η επιστήμη και η διάθεση στην αγορά αλληλοουσιαστέονται όλο και στενότερα. Η παραγωγή επιστημονικών και τεχνικών γνώσεων μετατοπίζεται όλο και περισσότερο στα πολυεθνικά συγκροτήματα και υπερεθνικά ερευνητικά ίδρυμα. Ετοι δημιουργούνται τετελεσμένα γεγονότα που ξεφεύγουν όλο και περισσότερο από την κοινωνική επιρροή.

Η τεχνολογική-επιστημονική ανάπτυξη δεν είναι ούτε αυτόνομη ούτε αδύνατο να μεταβληθεί. Προσφέρει πάντα περισσότερες δυνατότητες απόδεις υλοποιούνται. Σε κάθε περίπτωση διενεργείται επιλογή. Το θέμα είναι με ποιά κριτήρια και προς το συμφέρον τίνος γίνεται τούτο. Ως τώρα επικρατούν η επιδίωξη του κέρδους και τα στρατιωτικά συμφέροντα. Εται η διαμόρφωση της τεχνολογίας γίνεται κύριο πολιτικό καθήκον.

Δεν θέλουμε να προσαρμόσουμε τον ανθρώπο στην τεχνολογία, θέλουμε μια τεχνολογία στα μέτρα του ανθρώπου, με

κοινωνική δικαιοσύνη και συμβατή με το περιβάλλον.

Η τεχνολογική καινοτομία - απαραίτητη για κάθε δυναμική οικονομία - πρέπει να υπηρετεί την οικολογική ανανέωση και αρθρολογική οργάνωση, να εξανθρωπίζει την εργασία, να προστατεύει τα θεμελιώδη δικαιώματα και να υλοποιεί τις θεμελιώδεις αξίες. Πρέπει να αυξάνει την παραγωγικότητα της εργασίας, να καθιστά δυνατή τη μείωση του ωραρίου εργασίας, να εξασφαλίζει την ανταγωνιστικότητα, να εξοικονωμεί ενέργεια και πρώτες ύλες, να απελευθερώνει από την αποξενωμένη εργασία και να προάγει την σωστή διαμόρφωση διεργασιών.

Η τεχνολογία πρέπει να διαμορφωθεί και να εφαρμοστεί έτσι, ώστε να είναι δυνατόν να περιορισθούν και διορθωθούν τα λάθη και να αναθεωρηθούν από τις μελλοντικές γενεές οι εσφαλμένες εξελίξεις. Θέλουμε να εμποδίσουμε τεχνολογικές καινοτομίες, των οποίων οι κίνδυνοι δεν μπορούν να εκτιμηθούν ή οι οπίσες δεν μπορούν να κυριαρχηθούν δημοκρατικά. Καθώς αυτό συχνά δεν είναι δυνατό σε εθνικό επίπεδο, χρειαζόμαστε διεθνείς συμβάσεις για αμοιβαία ενημέρωση και έλεγχο.

Η προώθηση της έρευνας σε νέες κατευθύνσεις ανάπτυξης, των οποίων οι κίνδυνοι δύσκολα μπορούν να εκτιμηθούν, πρέπει να συζευχθεί με συνοδευτική πολιτική αξιολόγησης της τεχνολογίας. Ηδη στο στάδιο του προγραμματισμού της έρευνας πρέπει να διενεργείται εκτίμηση των πιθανών συνεπειών της ανάπτυξης και εφαρμογής της τεχνολογίας. Προς τούτο πρέπει να θεσπισθούν εναλλακτικές μορφές προγραμματισμού της έρευνας και να εκτεθούν στην κοινή γνώμη προς συζήτηση.

Οι αποφάσεις για τη θέσπιση κατευθυντήριων γραμμών για τεχνολογικά συστήματα και επομένως και για τομείς ανάπτυξης δεν ανήκουν στην αρμοδιότητα της διοίκησης αλλά της πολιτικής. Μπορούν να ληφθούν δημοκρατικά μόνο

με τη συμμετοχή των εργαζομένων στη λίψη αποφάσεων και - όπως δείχνει η διαμάχη για την ενεργειακή πολιτική - μόνο όσα αποτέλεσμα διπλάγων των πολιτών. Όπου και να διεξάγονται διάλογοι για τεχνολογικές εναλλακτικές λύσεις, χρειάζονται τη βαθήθεια ημερησίας επιστήμης. Η κοινωνία πρέπει να προστατεύεται την ελευθερία της επιστήμης, η επιστήμη χρωστάει στην κοινωνία πληροφορίες για τους απόχους της έρευνάς της, τα αποτελέσματά της και πιθανές εφαρμογές. Αυτό προϋποθέτει εντατική έρευνα για τις συνέπειες νέων τεχνικών.

Προ πάντων στο Κοινοβούλιο πρέπει να δημιουργηθούν θεαμοί για την εκτίμηση των συνεπειών της τεχνολογίας. Συμβουλευτικές επιτροπές πρέπει να διευκολύνουν την εποπτεία των θεμάτων, να συγκεντρώσουν και να καταστήσουν τα στοιχεία προσιτά στην κοινή γνώμη, να επισημάνουν τις προοπτικές, τους κινδύνους και τις εναλλακτικές λύσεις και να θέσουν προς συζήτηση την αξιολόγησή τους. Θέλουμε να προωθήσουμε τη διερεύνηση των κοινωνικών και οικολογικών συνεπειών των τεχνολογικών συστημάτων.

Η ίδρυση ενός θεαμού για την εκτίμηση των συνεπειών της τεχνολογίας και την αξιολόγηση της τεχνολογίας παρά τα κοινοβουλίων είναι αναγκαία, αλλά όχι επαρκής αρχή για μια δημόσια συζήτηση γύρω από τους κινδύνους των επιστημονικών-τεχνολογικών καινοτομιών. Εμείς οι σοσιαλδημοκράτες απαιτούμε την επέκταση και τελειοποίηση και τη δικτύωση κοινωνικών και θετικοποιητικών θεαμάτων για την αξιολόγηση της τεχνολογίας και το δνοιαγμά τους στο δημοκρατικό διάλογο.

Οικονομική δημοκρατία

Η αξιοπρέπεια του ανθρώπου και η κοινωνική δικαιοσύνη απαιτούν εκδημοκρατισμό της οικονομίας.

Η οικονομική δημοκρατία είναι αυτοτελής στόχος, επειδή εξασφαλίζει και ολο-

κληρώνει την πολιτική δημοκρατία. Είναι ταυτόχρονα όργανο,

για την παροχή αγαθών και υπηρεσιών στους ανθρώπους και δίκαιη κατανομή του κοινωνικού πλούτου.

για την ταυτόχρονη εκμετάλλευση της επιστήμης και της τεχνολογίας κατά τρόπο κοινωνικά ανεκτό.

για την εγγύηση του ανθρώπινου δικαιώματος στη δουλειά,

για να καταστεί δυνατή η δημοκρατία. η συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων και η αυτοδιάθεση σε όλους τους τομείς της ζωής.

για την προστασία των φυσικών θεμάτων της ζωής.

Η οικονομική δημοκρατία εκτιληρώνει τη συνταγματική επιταγή: «Η ιδ.οκτησία συνεπάγεται υποχρεώσεις. Η χρήση της πρέπει ταυτόχρονα να υπηρετεί το γενικό καλό.»

Στην οικονομική δημοκρατία οι κοινωνικοί στόχοι προηγούνται από τους στόχους της ιδιωτικοκονομικής αξιοποίησης του κεφαλαίου. Δεν επιτρέπεται η οικονομική δύναμη ή τα μονοπώλια να υπαγορεύουν στην πολιτική το θεσμικό πλαίσιο, παρά μάλλον, προς το συμφέρον του γενικού καλού, πρέπει δημοκρατικά νομοποιημένες αποφάσεις να θέσουν το πλαίσιο και τους στόχους για τους οικονομικούς χειρισμούς.

Οικολογικά και κοινωνικά υπεύθυνη οικονομική διαχείριση μπορεί μόνο να επιτευχθεί όπου επικρατεί το προβάδισμα των δημοκρατικών αποφάσεων πάνω από τα κερδοσκοπικά συμφέροντα και την οικονομική δύναμη.

Η οικονομική δύναμη επιδρά:

σαν δύναμη των μεγάλων επιχειρήσεων στην αγορά, που επιβάλλουν τα συμφέροντά τους εις βάρος των αγοραστών, των προμηθευτών και των ανταγωνιστών.

σαν κυριαρχική δύναμη του κεφαλαίου

πάνω σε ανθρώπους απην διαδικασία της εργασίας και στην αγορά εργασίας.

σαν ικανότητα μετατροπής της οικονομικής δύναμης σε πολιτική δύναμη.

σαν δυνατότητα, προ πάντων των μεγάλων επιχειρήσεων, μέσα από την πολιτική επενδύσεων να επηρεάζουν τη διάρθρωση και την ανάπτυξη ολόκληρης της οικονομίας.

Η οικονομική δημοκρατία υπηρετεί την επικράτηση των συμφερόντων του γενικού καλού και τον έλεγχο όλων των μορφών οικονομικής δύναμης και τη διαμόρφωση της οικονομικής ανάπτυξης. Πρέπει να είναι ανοικτή και πολύπλευρη: Συνδύει την ιδιωτική με την κοινή ιδιοκτησία, την ατομική πρωτοβουλία με υπευθυνότητα για τα κοινά και με κρατικούς χειρισμούς, τον ανταγωνισμό με την θέσπιση θεσμικού πλαισίου από το κράτος, την επιχειρηματική ελευθερία με τον έλεγχο ισχύος, τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων και την αυτοδιοίκηση. Η οικονομική δημοκρατία είναι απαραίτητη προϋπόθεση για μια ανάπτυξη της κοινωνίας όσο το δυνατόν απαλλαγμένη από κρίσεις. Κανένα από τα στοιχεία της οικονομικής δημοκρατίας δεν είναι αυτοσκοπός. Η αξία και η σημασία της προσδιορίζονται αποκλειστικά και μόνο σύμφωνα με τις θεμελιώδεις αρχές και τους στόχους μιας κοινωνικής (Σημ.τ.Μετ.: με την έννοια του κράτους πράνοιας) και δημοκρατικής τάξης πραγμάτων στην οικονομία και την κοινωνία.

Θέλουμε να συμμετέχουν όλοι στο λέγειν και το έχειν. Αυτό σημαίνει συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων των εργαζομένων και των εργατικών τους αυνδικότων σε όλα τα επίπεδα και συμμετοχή όλων στα παραγωγικά μέσα.

Δημοκρατική παγκοινωνική διοίκηση

Θέλουμε ανάπτυξη της οικονομίας μας προσανατολισμένη σε ποιοτικά κριτήρια. Αυτή πρέπει να υπηρετεί την πλήρη απασχόληση, τη διατήρηση των οικο-

λογικών κύκλων και έτοι της ποιότητας της ζωής. Η προς τούτο απαραίτητη παγκοινωνική διοίκηση πρέπει να καθοριστεί και επιβληθεί πολιτικά.

Απ' αυτό προκύπτουν καθήκοντα για την πολιτική, το κράτος και την οικονομία. Εδώ το θέμα δεν είναι, αν το κράτος παρεμβαίνει στην οικονομία, αλλά μόνο, με ποιούς στόχους και μέσα το κάνει.

Πρέπει να σχεδιάσει προνοητικά τους χειρισμούς του, να θέσει σε κίνηση επιθυμητές εξελίξεις, να αποτρέψει διαγνώσιμες εσφαλμένες εξελίξεις και να κρατά διαρκώς ανοικτά σε διορθώσεις τα προγράμματά του. Πρέπει να επιβάλει τη θέληση της πλειοψηφίας, που προκύπτει από τη συζήτηση των πολιτών του.

Το κράτος θέτει το θεσμικό πλαίσιο για την οικονομική ανάπτυξη. Πρέπει να μεριμνά, ώστε το κοινωνικό και οικολογικό κόστος που βαρύνουν το κοινό να συμπεριλαμβάνονται εφ'όσον είναι δυνατόν ήδη στις αποφάσεις και στην κοστολόγηση των επιχειρήσεων.

Το κράτος - ομοσπονδία, κρατίδια, τοπική αυτοδιοίκηση και Ευρωπαϊκές Κοινότητες - προγραμματίζει τους οικονομικούς χειρισμούς του. Αυτό οδηγεί σε ετήσιους προϋπολογισμούς, μεσοπρόθεσμο χρηματοοικονομικό σχεδιασμό, ιδιαίτερα προγράμματα κατά τομείς, προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης και καταλόγους μέτρων. Όπου αυτό είναι σκόπιμο και δυνατό, πρέπει αυτά τα προγράμματα να συνενώνονται και να συνδυάζονται σε γενικότερα αναπτυξιακά προγράμματα. Αυτές οι νομικές θεσμικές προϋποθέσεις και σχεδιάσεις είναι δεδομένα που εισέρχονται στις αυτόνομες αποφάσεις των επιχειρήσεων.

Για τη δημοκρατική διοίκηση καθώς και για το σχεδιαστικό συντονισμό χρειάζονται βελτιωμένα πληροφοριακά και συντονιστικά όργανα:

Πρέπει να επεκταθούν και τελειοποιηθούν η διαρθρωτική πληροφοριοδότηση και πρόβλεψη.

Οι διαρθρωτικά καθοριστικές μεγάλες επιχειρήσεις πρέπει να ενημερώνουν έγκαιρα και τακτικά το κράτος και την τοπική αυτοδιοίκηση για προγράμματα σχετικά με την οικονομική πολιτική και για προγραμματισμένες εγκαταστάσεις.

Οικονομικές και κοινωνικές επιτροπές πρέπει να έχουν δικαιώματα πληροφόρησης, παροχής συμβουλών και αναπτύξεως πρωτοβουλιών απέναντι στα κοινοβαύλια, τις κυβερνήσεις και τις διοικήσεις στην τοπική αυτοδιοίκηση, τα κρατίδια και την ομοσπονδία. Στις επιτροπές πρέπει να συμμετέχουν εκτός από τα εργατικά συνδικάτα και τους εκπροσώπους των εργοδοτών μεταξύ άλλων και εκπρόσωποι των καταναλωτικών και περιβαλλοντικών συνδέσμων. Τέτοιες επιτροπές μπορούν να συμβάλουν στη διευκρίνιση του γενικού συμφέροντος, στη διαμόρφωση πολιτικού θεσμικού πλαισίου και συντονισμού μεταξύ των προγραμμάτων των επιχειρήσεων, του κράτους και των περιφερειών προσγειωμένα και ελαστικά.

Αγορά και κατεύθυνση

Μέσα στο δημοκρατικά τεθέν θεσμικό πλαίσιο είναι εντελώς απαραίτητη η αγορά και ο ανταγωνισμός. Μέσα από την αγορά συντονίζεται αποτελεσματικά η απέραντη ποικιλία οικονομικών αποφάσεων.

Οι δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις στη γεωργία, στη βιομηχανία, στη βιοτεχνία, στο εμπόριο και στην παροχή υπηρεσιών είναι θεμέλιο της οικονομικής ζωής μας.

Η οικονομική δημοκρατία χρειάζεται επιχειρηματική πρωτοβουλία και απόδοση, τις αναγνωρίζουμε και τις πρωθυπότερες. Πρέπει να δοκιμαστεί με επιτυχία και στην κοινωνική και οικολογική της υπευθυνότητα.

Ο οικονομικός συναγωνισμός είναι προς δικές των καταναλωτών και της ελεύθερης επιλογής κατανάλωσής τους. Η α-

γορά είναι οργανω εξισορροπητικές μεταξύ προσφοράς και ζήτησης. Επίσης είναι ενσωματωμένη σε ένα ανάλογο θεσμικό πλαίσιο, και ένα αποδοτικό όργανο ελέγχου της προσφοράς και της ζήτησης. Μπορεί να παράσχει πληροφορίες για πιθανές οικονομικές και διαρθρωτικές εξελίξεις. Η αγορά όμως ούτε πλήρη απασχόληση μπορεί να αποκαταστήσει, ούτε να επιφέρει δίκαιη κατανομή ιεροδήματος ή να προστατεύσει το περιβάλλον.

Ανταγωνισμός όσο είναι δυνατόν - Προγραμματισμός όσο χρειάζεται!

Οι δυνατότητες επίδρασης της αγοράς καταργούνται από την υπερβολική συγκέντρωση. Η συγκέντρωση μπορεί να καταστήσει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις μη ανταγωνιστικές και νιντερικόφει τη δραστικότητα των δημοκρατικά νομιμοποιημένων ελεγκτικών οργάνων του κράτους. Γι' αυτό υποστηρίζουμε την επιχειρηματική πολλαπλότητα και ενσχύουμε ιδιαίτερα τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Είναι ικανές για καινοτομίες και σε θέση να προσαρμοστούν ελαστικά στις πολλαπλές ανάγκες της αγοράς. Εχουν ιδιαίτερη σημασία και για την καταπολέμηση των περιφερειακών διαρθρωτικών αδυναμιών. Θέλαμε να τις ενισχύσουμε. Προάγουμε τις ιδρύσεις επιχειρήσεων που καλύπτουν υπαρξιακές ανάγκες.

Η οικονομία μας είναι αδύνατον να τα καταφέρει χωρίς μεγάλες επιχειρήσεις. Ισχυρό τους σημείο είναι η ικανότητά τους για μακροπρόθεσμη έρευνα και ανάπτυξη, για ορθολογική παραγωγή. Ο κίνδυνός τους έγκειται στην τάση τους με την ανάπτυξη δεσπόζουσας θέσης στην αγορά να καθιστούν εξαρτημένες τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, να αποδεσμεύονται από τα πολιτικά θεσμικά πλαίσια ή ακόμη και να καθορίζουν αυτές οι ίδιες τα χαρακτηριστικά τους.

Καθώς ο ανταγωνισμός μπορεί να ελέγξει την αγορά (α δύναμη, θέλουμε να καταστήσουμε αυστηρότερη την αντιμονοπωλιακή νομοθεσία. Η κυριαρχία του κε-

φαλαίου πρέπει να περιορισθεί από ισχυρά εργατικά συνδικάτα. Στη μετατροπή οικονομικής σε πολιτική ισχύ πρέπει να αντιταχθεί η μέγιστη δυνατή δημοσιότητα. Αυτή είναι ένα από τα θεμέλια του κοινωνικού ελέγχου.

Για να συγκρατήσουμε την επιρροή των τραπεζών και των ασφαλιστικών εταιρειών στις θεμελιώδεις αποφάσεις της οικονομίας, θέλουμε να περιορίσουμε τη δύναμή τους με την αποσύνδεση των κεφαλαιακών αλληλεξαρτήσεων. Θέλουμε επίσης να περιορίσουμε την κάλυψη των θέσεων στα διοικητικά συμβούλια από τις τράπεζες και την άσκηση της ψήφου από τις αποτεθειμένες μετοχές.

Όχι μόνο η αγορά αλλά και το κράτος μπορεί να αποτύχει. Πρέπει να αντιμετωπίσουμε και τους δύο κινδύνους.

Επιδιώκουμε μια αναμόρφωση του δημόσιου τομέα και της κοινωνικοποιημένης οικονομίας με τις διάφορες μορφές της. Δημόσιες και κοινωνικοποιημένες επιχειρήσεις είναι εντελώς απαραίτητες εκεί, όπου το επιτάσσουν οι αρχές της αντιρροπής δύναμης ή της κοινωνικοποιημένης οικονομίας, όπου λείπει η ιδιωτική πρωτοβουλία ή υπάρχουν υπερβολικοί κίνδυνοι, ενώ υφίσταται αναγνωρισμένη ανάγκη. Μη δητας δεσμευμένες από την αποκλειστική επιδίωξη του κέρδους, αυχνά μπορούν να καλύψουν με τον καλύτερο τρόπο τις κοινωνικά αναγνωρισμένες ανάγκες. Δεν επιτρέπεται όμως να περιορίζονται σε ζημιογδνες επιχειρήσεις και τομείς.

Αισθανόμαστε να μας συνδέουν ιδιαίτεροι δεσμοί με τη συνεταιριστική ιδέα, η οποία συνδυάζει την αλληλέγγυα αυτοβοήθεια με τη δημοκρατική αυτοδιοίκηση. Για να διευκολύνουμε την ίδρυση νέων συνεταιρισμών θέλουμε να βελτιώσουμε το οικονομικό και νομικό θεσμικό πλαίσιο.

Όπου με όλα μέσα δεν εξασφαλίζεται μια κοινωνικά ανεκτή τάξη πραγμάτων των οικονομικών συνθηκών και η επικρά-

τηση των ποιοτικών κριτηρίων οικονομικής ανάπτυξης, είναι ακόπιμη και αναγκαία η κοινοκτημοσύνη στην δική μας οικονομική και κοινωνική τάξη πραγμάτων δεν έχει αυτοδικτοί δικαιώματα ύπαρξης και πρέπει να ανταποκρίνεται στα κριτήρια της. Η κοινωνικοποίηση πρέπει να είναι ταυτόχρονα τόσο δημοκρατικό στοιχείο δοσο και δργανο οικονομικής πολιτικής.

Συμμετοχή των εργαζομένων στη λήψη αποφάσεων

Η οικονομική δημοκρατία απαιτεί λαϊκισμό συντοχή και τεκμηριωμένη σύμπραξη των εργαζομένων και των εργατικών τους συνδικάτων κατά τη λήψη οικονομικών και κοινωνικών αποφάσεων

στον τόπο εργασίας κατά τη διεκπεραίωση της εργασίας, κατά τη σύλληψη των ιδεών, των σχεδιασμών και την εισαγωγή νέων τεχνικών ή νέων μορφών οργάνωσης,

στο εργοστάσιο, όταν πρόκειται να ληφθούν αποφάσεις για τις εργασιακές συνθήκες, την εργασιακή οργάνωση, την προστασία της εργασίας και της υγείας, τα προσόντα και τη μετεκπαίδευση, για την εφαρμογή νέων τεχνικών, αλλά και για προϊόντα και παραγωγές,

σε δλες τις μεγάλες επιχειρήσεις και το συγκροτήμα με ισότιμη εκπροσώπηση της εργασίας και του κεφαλαίου και με τεκμηριωμένη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων στα εποπτικά συμβούλια,

σε ευρεα πλαίσια απ' αι' του εργοστασίου σε οικονομικές και κοινωνικές επιτροπές, στις οποίες πρέπει να εκπροσωπηθούν τα συμφέροντα των γυναικών και ανδρών εργαζομένων και δια αφορά το περιβάλλον και τους καταναλωτές,

με πανευρωπαϊκή συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων και διεθνείς ρυθμίσεις για τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων σε πολυεθνικές εταιρείες.

Η οικονομική δημοκρατία μπορεί ν' ανθίσαι μόνο πάνω στη βάση ενός αντιμονο-

πωλιακού δικαίου που να λειτουργεί, μιας αποσύνδεσης τραπεζών και μεγάλων επιχειρήσεων και μιας αναμόρφωσης των καταστατικών των επιχειρήσεων για ενίχυση των δικαιωμάτων ελέγχου και αποφάσεων των οργάνων όπου συμμετέχουν οι εργαζόμενοι στη λήψη των αποφάσεων. Η μετεξέλιξη των δικαιωμάτων των οργάνων επιπτείας και αποφάσεων πρέπει διατηρώντας την ισότιμη εκπροσώπηση των κεφαλαιούχων και των εργαζομένων να επιτρέψει για πρώτη φορά την εκπροσώπηση κοινωνικών συμφερόντων.

Για την οικονομική δημοκρατία είναι εντελώς απαραίτητη προϋπόθεση η αυτονομία στις διαπραγματεύσεις για την κατάρτιση συλλογικών συμβάσεων εργασίας. Η ισορροπία μεταξύ των συμβαλλούμενών στις συλλογικές συμβάσεις απειτεί ν' απαγορευθεί με νόμο η ανταπεργία (lock-out).

Συμμετοχή των εργαζομένων στα παραγωγικά μέσα

Στοιχείο της οικονομικής δημοκρατίας μπορεί να είναι και η συμμετοχή των ανδρών και γυναικών εργαζομένων στα παραγωγικά μέσα. Ετοι οι εργαζόμενοι μετέχουν στα κέρδη και την αύξηση του κεφαλαίου στην οποία έχουν συμβάλλει κι' αυτοί, χωρίς να μειώνονται τα κονδύλια για τις αναγκαίες επενδύσεις. Αυξάνεται έτσι το ποσοστό κατά το οποίο οι εργαζόμενοι και οι εκπροσωπήσεις τους έχουν στη διάθεσή τους τα ίδια τους τα παραγωγικά μέσα.

Θέλουμε να επομάσουμε το θεσμικό πλαίσιο, με το οποίο οι συμβαλλόμενοι στις συλλογικές συμβάσεις να μπορούν να συμφωνήσουν για υπερεργοστασιακά ταμεία συμμετοχής των εργαζομένων στα παραγωγικά μέσα.

Δίκαιο του εδάφους

Το έδαφος και το υπέδαφος είναι μέρος της φύσης και σημαντικό θεμέλιο της ζωής μας. Ικανοποιούν στοιχειώδεις αν-

θρώπινες ανάγκες όπως η διατροφή, η αναψυχή και τη κατοικία. Το έδαφος και το υπέδαφος είναι μη ανανεώσιμα και μη πολλαπλασιάσιμα. Αυτό τα έκανε ανεκίμενο περιουσιακής τοποθέτησης και κερδοσκοπίας.

Εμείς θέλουμε ένα δίκαιο του εδάφους με το οποίο στην τοπική και περιφερειακή χωροταξία να μπορούν να επιβληθούν οικολογικοί και κοινωνικοί στόχοι. Είναι αναγκαίος για την κατασκευή και τη διαμόρφωση του οικισμού περιβάλλοντας. Προς τούτο χρειαζόμαστε:

απλούστερο δίκαιο απαλλοτρίωσης και αποζημίωσης,

προνομιακό δικαίωμα αγοράς από τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης που να περιορίζει τις τιμές

αντισταθμιστική εισφορά για την αξιόποιοτη συμμετοχή

φόρο υπεραξίας εδάφους

προβάδισμα του εμπράγματου δικαιώματος συνιστάμενου στην οικοδόμηση ή διατήρηση κτίσματος πάνω σε κάποιο αείνητο κατά τη διάθεση του ακινήτου.

Συμμετοχή των καταναλωτών

Η οικονομική δημοκρατία πρέπει να επιβάλει και τα δικαιώματα των καταναλωτών:

προστασία της υγείας,

προστασία από οικονομική ζημιά,

δικαίωμα επανόρθωσης,

δικαίωμα πληροφόρησης,

δικαίωμα εκπροσώπησης,

δικαίωμα σ' ένα υγειές περιβάλλον.

Δημοσιονομία

Σταυρδαίο άργανο διοίκησης της οικονομίας είναι η δημοσιονομία. Φόροι και κρατήσεις, προϋπολογισμοί και οικονομικά κίνητρα, κρατικές παραγγελίες και επεν-

δύσεις, πολιτική χρήματος και πίστης πρέπει να αλληλορυθμίζονται έτσι ώστε να υιοφετούν πολιτικούς στόχους.

Μόνο οι πλούσιοι μπορούν να ανεχθούν φτωχό το κράτος. Αυξανόμενα και νέα κρατικά καθήκοντα προς τα συμφέρον άλλων μάλλον δεν αφήνουν περιθώριο για ελάττωση των ουνολικών φορολογικών βαρών, ακόμη και με αυστηρότατη οικονομικότητα και φειδωλή διαχείριση. Θέλουμε να καταργήσουμε δαπάνες που δεν στηρίζονται πλέον σε τεκμηριωμένες ανάγκες.

Οι δημόσιες επιχορηγήσεις επιτρέπεται να παρέχονται μόνο με την επιβολή συγκεκριμένων δρών και σχετικό αποτελεσματικό έλεγχο για την επιτυχία τους.

Οι δημόσιες επενδύσεις πρέπει να βελτιώνουν την υποδομή μας, να ξεκινούν την οικολογική ανανέωση, να δημιουργούν θέσεις εργασίας και να φροντίζουν για περισσότερη ποιότητα ζωής σε όλες τις περιφέρειες. Πέρα απ' αυτό πρέπει να προσφέρονται: περισσότερες δημόσιες υπηρεσίες. Η δημοσιονομική πολιτική πρέπει να σταθεί αντάξια της ευθύνης της για απασχόληση. Σ' εποχές ύφεσης της οικονομικής δραστηριότητας δεν επιτρέπεται να μειώνονται οι δαπάνες. Η συνέχεια των δαπανών πρέπει να σταθεροποιήσει την οικονομική ανάπτυξη, ακόμη κι' αν αυτό απαιτεί την ανάληψη πιστώσεων. Καταργούνται επιχορηγήσεις, που δεν δικαιολογούνται από το συμφέρον ολόκληρης της κοινωνίας.

Δημόσια προγράμματα για σημαντικούς αναπτυξιακούς τομείς που χρηματοδοτούνται αποκλειστικά ή κυρίως από πιστώσεις, μπορούν βραχυπρόθεσμα να μειώσουν τον αντίκτυπο συγκυριακών υφεσεων, να δώσουν ώθηση για οικολογική ανανέωση και να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας. Σκέψη για ευρέα και μακροπρόθεσμα προγράμματα απασχόλησης και ταμεία επενδύσεων μπορεί να γίνει μόνο για ακριβώς καθορισμένους οικολογικούς ή κοινωνικούς στόχους με διαφρωτική σημασία και πρέπει κατά κύ-

ριο λόγο να χρηματοδοτούνται με επιβαρυνση των μη επενδεδυμένων κερδών ή των υψηλοτέρων εισοδημάτων. Νομικές ρυθμίσεις προς τούτο πρόκειται μαζί με τη αναμόρφωση του φορολογικού δίκαιου να προωθήσουν τη σωστή επενδυτική χρήση των κερδών και να παρεμποδίσουν την κερδοσκοπική χρήση.

Το φορολογικό δίκαιο χρειάζεται ριζική αναμόρφωση – “α κατανεμηθούν δικαιότερα τα». Ιτα, θέλουμε να χορηγήσουμε ψυχοαπαλλαγή στο ειδικότερο εισόδημα συντήρησης, να ανακυρωθούμε τα μικρομεσαία εισοδήματα, να αντικαταστήσουμε τις φοροαπαλλαγές τέκνων με επιδόματα τέκνων, να καταργήσουμε τις αδικαιολόγητες φοροαπαλλαγές, να ευνοήσουμε σαφώς τα κέρδη που επανεπενδύονται έναντι των κερδών που διανέμονται, να μην θέσουμε σε καλύτερη μοίρα από φορολογικής άποψης τα δσοδα από χρηματικές επενδύσεις απ'ότι τα δσοδα από εργασία.

Επί πλέον το φορολογικό δίκαιο πρέπει να είναι όργανο οικολογικής ανανέωσης. Θέλουμε να φορολογήσουμε βαρύτερα τα προϊόντα που επιβαρύνουν τα περιβάλλον, προ πάντων να επεκτείνουμε και να αυξήσουμε βαθμιαία τους φόρους ενέργειας, σ' αντάλλαγμα γι' αυτό θα ανακουφίσουμε τα εργατικά εισοδήματα.

5. Δημοκρατία στο κράτος και στην κοινωνία

Η δημοκρατία σαν μορφή ζωής

Παλεύουμε για τη δημοκρατία. Πρέπει να γίνει γενική μορφή της ζωής, γιατί μόνο αυτή εκφράζει το σεβασμό στην αξιοπρέπεια του ανθρώπου και την αυτούπευθυνότητά του.

Η δημοκρατία είναι η μορφή ζωής της ελευθερίας. Η ελευθερία έχει υπόσταση μόνο εκεί που οι άνθρωποι είναι πρόθυμοι και ικανοί να αναλάβουν ευθύνες. Κανείς δεν επιτρέπεται να αποκλείεται στο

κράτος και την κοινωνία από τη συμμετοχή στη δημοκρατία ή να κρατιέται μακριά της με κοινωνικά στεγανά.

Η δημοκρατία αντλεί τη ζωτικότητά της από την κοινωνία και την πολιτική της κουλτούρα. Απειλείται από τη συγκέντρωση δύναμης στην οικονομία ή στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και από τη συσσώρευση κυριαρχικής γνώσης στον ιδιωτικό ή τον κρατικό τομέα.

Το δημοκρατικό κράτος

Το δημοκρατικό κράτος στηρίζεται στα ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις όλων των πολιτισσών και πολιτών του. Δεδομένα του είναι τα θεμελιώδη δικαιώματα σαν δικαιώματα στην ελευθερία και την συμμετοχή και το θεμελιώδεν σαν δεσμευόμενη από αρχές, τάξη πραγμάτων της κοινωνικής ομάδας. Εγγύηση και προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και αποτροπή των κινδύνων είναι τα πρωταρχικά καθήκοντα του δημοκρατικού κράτους.

Το κράτος πρέπει να υλοποιεί τη δημοκρατία και την κοινωνική δικαιοσύνη στην κοινωνία και την οικονομία και να εγγυάται την απαραίτητη προς τούτο δημοσιότητα των διαδικασιών λήψεως αποφάσεων. Δεγ μπορεί όμως να λύσει όλα τα κοινωνικά προβλήματα. Οποιος υπερφορτώνει το κράτος, προκαλεί το θέριεμα της γραφειακρατίας, με πτώση της αποδοτικότητας, απώλεια ελέγχου και αδυναμία κάλυψης των υπέρμερων οικονομικών αναγκών. Είμαστε κατά της κρατικοποίησης της κοινωνίας.

Το κράτος πρέπει να αναλαμβάνει καθήκοντα εκεί, όπου όποια ή ομάδες δεν αναλαμβάνουν από μόνες τους τις κοινωνικές απαιτούμενες υποχρεώσεις ή υπηρεσίες, που είναι αναγκαίες για το κοινό καλό, και δεν μπορούν να παρασχεθούν αλλιώς. Η αρχή της επικουρικότητας, του προβαδίσματος της μικρότερης μονάδας προ της μεγαλύτερης, μπορεί, εκεί που δεν υπερεπεκτείνεται, να περι-

ρισει την εξουσία και να παρακινήσει προς συμμετοχή.

Δίκαιο και πολιτική

Το κράτος δικαίου συνδέει κάθε ασκηση εξουσίας στο δίκαιο και το νόμο. Η δεσμευση στο δημοκρατικό σύνταγμα, στη διάκριση των εξουσιών και στον αμοιβαίο έλεγχο της εξουσίας νομιμοποιεί και την κρατική εξουσιοδότηση και καθήκον για επιβολή της έννομης τάξης και για το μονοπώλιο ασκήσεως βίας. Ζημιά υφίσταται το κράτος δικαίου όχι μόνο από τις νομικές παραβάσεις μεμονωμένων πολιτών, αλλά και από την κρατική κατάχρηση εξουσίας.

Σύγχρονες τεχνολογίες της πληροφορικής μεταβάτετον το κέντρο βάρους περιστέρω πρας όφελος γραφειακρατικών μηχανισμών. Άρα ο εκδημοκρατισμός δεν είναι δυνατός χωρίς εξασφάλιση και επέκταση και τελειοποίηση του κράτους δικαίου.

Πρεσβεύουμε υπακοή στους νόμους ακόμη κι εκεί, όπου απορρίπτουμε ένα νόμο. Για να επιβάλουμε νομικές αλλαγές, παλεύουμε για πλειοψηφίες στα κοινοβούλια. Στην έννομη τάξη ανήκουν δύμας και οι αρχές της στάθμισης των οφελών και της σχετικότητας. Για την επικράτηση και την προστασία δικαίου ανώτερης στάθμης πρέπει κατά τη διαδικασία της υπεύθυνης στάθμισης οφελών να παραγκωνισθεί υποδεεστέρο δικαίο. Σ' αυτό το μέτρο, δεν προσκρούει κάθε νομική παράβαση κατά των αρχών της έννομης τάξης, παρά μπορεί να νομιμοποιείται ακριβώς με την ενέργεια υπέρ του δικαίου ανώτερης στάθμης.

Δημοκρατία και δημοσιότητα

Η δημοκρατία ζει από την αρχή της δημοσιότητας. Το κράτος και η διοίκηση, όχι οι πολίτες πρέπει να είναι κρυστάλλινοι. Οι πολίτες πρέπει να είναι πρόσωπα στη δημοκρατία τους πολίτες.

Όλοι πρέπει να έχουν το δικαίωμα πρό-

οβοσης σε πληροφοριες. Για διαδικασιες που αφορούν το κοινό ή αυτούς τους (ίδιους, οι πολίτισσες και οι πολίτες πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να ενημερώνονται και να μορφώνουν γνώμη. Μόνο τότε μπορούν αυτοί να ελέγξουν την κρατική εξουσία, που ασκείται στο όνομά τους. Γι'αυτό πρέπει να θεσπισθεί νομικό δικαιώμα λήψης γνώσης εγγράφων και πρόσβασης σε δημόσιες τράπεζες δεδομένων, εφ'όσον δεν θίγονται τα συμφέροντα της προστασίας των πληροφοριών και βάσιμα συμφέροντα μυστικότητας.

Η αυτοδιάθεση καθενός στα στοιχεία αυτού του ίδιου είναι θεμελιώδες δικαίωμα. Γι'αυτό πρέπει οι συλλογές στοιχείων να τεθούν κάτω από κοινωνικό έλεγχο, να βελτιώνεται συνεχώς στις δημόσιες και ιδιωτικές υπηρεσίες η προστασία στοιχείων που αφορούν το άτομο. Οι συλλογές στοιχείων και η δικτύωσή τους πρέπει να περιοριστούν στο άκρως απαραίτητο.

Η ελευθερία του τύπου και της ραδιοτηλεόρασης χρειάζεται και εσωτερική ελευθερία του τύπου. Θα εξασφαλίσουμε το δικαίωμα της ελεύθερης έκφρασης γνώμης, της διαδήλωσης, του συνεταιρίζεσθαι και της συγκέντρωσης.

Αρθρωτή συγκρότηση των κράτους

Η καθημερινή ζωή και συμβίωση και η ταύτιση των πολιτισσών και πολιτών με το κοινωνικό σύνολο καθορίζονται ουσιαστικά από τις ενέργειες της τοπικής αυτοδιοίκησης. Γι'αυτό θέλουμε να ενισχύσουμε και επεκτείνουμε την εγγυημένη από το σύνταγμα τοπική αυτοδιοίκηση. Μια ισχυρή τοπική αυτοδιοίκηση χρειάζεται μοντέρνα διοίκηση κάτω από πολιτική ηγεσία και έλεγχο. Το μερίδιο του δημόσιου τομέα στο εθνικό προϊόν πρέπει να προσδιορίζεται ανάλογα με τα καθήκοντα που του ανατίθενται. Η ανάπτυξη των δημοσίων εσόδων πρέπει να οκολουθεί την ανάπτυξη των καθηκόντων - και στην κατανομή τους στα περιφερειακά δρյανα. Γι'αυτό απορρίπτουμε

την ανάθεση καθηκόντων απην τοπική αυτοδιοίκηση χωρίς σχετικές χρηματοδοτικές ρυθμίσεις. Η οικονομική αποδοτικότητα των δήμων και κοινοτήτων πρέπει να βελτιωθεί. Πρέπει να μπορούν αυτόνομα να αποφασίσουν για τα έσοδα του προϋπολογισμού τους. Καμμιά αντισταθμιστική παροχή δεν μπορεί να αναπληρώσει τους αυτοτελείς δημοτικούς φόρους. Το προβλεπόμενο από το σύνταγμα περιθώριο χειρισμών της τοπικής αυτοδιοίκησης πρέπει να διευρυνθεί. Στην περίπτωση αποφάσεων που αφορούν τους δήμους και τις κοινότητες, πρέπει να τους εξασφαλισθούν νομικά δυνατότητες συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων.

Ο φεντεραλισμός απέδειξε την αξία του. Θέτει όρια στην κρατική εξουσία, πράγμα το πλησίασμα στον πολίτη και την περιφερειακή ποικιλία. Πρέπει να εξακολουθήσει να εξασφαλίζεται η συνταγματική και οικονομική ελευθερία ενεργειών της ομοσπονδίας, των κρατίδων και της τοπικής αυτοδιοίκησης. Ο φεντεραλισμός πρέπει να αποτελέσει πρότυπο και για τη διαμόρφωση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Με την υπεράνω συνόρων συνεργασία μεταξύ περιοχών διαφόρων εθνικών κρατών μπορούν γδινιμες παραδόσεις να αποδώσουν καρπούς για φερέλπιδες ενέργειες.

Θέλουμε να μετεξελίξουμε την Ευρωπαϊκή Κοινότητα σε Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης. Με τη μεταβίβαση των κυριαρχικών δικαιωμάτων στην ΕΟΚ σύμφωνα με το άρθρο 24 του συντάγματος έχει ήδη συμπληρωθεί η συνηθισμένη συγκρότηση του κράτους. Οι πολίτες και οι πολίτες της Κοινότητας πρέπει να μπορούν να συμπράττουν στις αποφάσεις της. Από Οικονομική Κοινότητα πρέπει να γίνει Ευρώπη των Πολιτών, στην οποία η υπηκοότητα να παίζει πλέον δευτερεύοντα ρόλο. Στόχος μας είναι ένας καταστατικός χάρτης για την Κοινότητα, που να συνδυάζει την δημοκρατία με τις θεμελιώδεις αρχές του κράτους δικαίου και κράτους προνοίας.

Κοινοβουλευτική δημοκρατία και αρχή της πλειοψηφίας

Ασπαζόμαστε την κοινοβουλευτική δημοκρατία. Σ'αυτήν οι ελεύθερες εκλογές παρέχουν ελεγχόμενη πολιτική εξουσία επί προθεσμία.

Η εξουσία της πλειοψηφίας χρειάζεται αυτοσυγκράτηση. Οι πλειοψηφίες πρέπει να ανέχονται το διαρκή διάλογο με τους κριτικούς τους, και εκτός κοινοβουλίου. Καθώς και οι πλειοψηφίες μπορεί να αφάλλουν, πρέπει οι αποφάσεις της πλειοψηφίας να μπορούν να ανακληθούν, προ πάντων εκεί, όπου θίγονται τα φυσικά θεμέλια της ζωής και διακυβεύεται το συμφέρον των επερχομένων γενεών. Αυτές πρέπει να έχουν οι ίδιες τη δυνατότητα να αποφασίσουν για τις βιοτικές τους συνθήκες.

Η κοινοβουλευτική δημοκρατία δεν ελαττώνει ούτε αναπληρώνει την ευθύνη των πολιτισσών και πολιτών. Γι'αυτό θέλουμε να διευρύνουμε τη συμμετοχή των πολιτών και να διαμορφώσουμε αποτελεσματικότερα το δίκαιο προσφυγής. Εντός ορίων θεσπιστέων με νόμο, πρέπει λαϊκά αιτήματα και λαϊκές αποφάσεις στην τοπική αυτοδιοίκηση, τα κρατίδια και την ομοσπονδία να συμπληρώνουν τις κοινοβουλευτικές αποφάσεις. Οι συνταγματικά κατοχυρωμένοι περιορισμοί της εξουσίας της πλειοψηφίας ισχύουν και για την άμεση συμμετοχή των πολιτών.

Πρέπει να ενισχυθεί ο ρόλος των κοινοβουλίων και των βουλευτών στην πολιτική διαδικασία μόρφωσης βούλησης. Γι' αυτό οι βουλευτές πρέπει να ανεξαρτητοποιηθούν από πληροφορίες από την κυβέρνηση. Πρέπει να αποκαλύψουν τους οικονομικούς δεσμούς τους. Γυναίκες και άνδρες πρέπει να εκπροσωπούνται στα κοινοβούλια ανάλογα με το ποσοστό τους στον πληθυσμό.

Η κοινοβουλευτική δημοκρατία είναι αδιανόητη χωρίς κόμματα, που καθιστούν συνεχώς δυνατή τη δημοκρατική διαμόρ-

φωση βούλησης. Για να υλοποιηθεί η αποτελεσματική πολιτική συμμετοχή των πολιτισσών και πολιτών χρειάζεται εσωκομματική δημοκρατία και διαφάνεια των εσωκομματικών διαδικασιών διαμόρφωσης βούλησης. Η κομματική διαμόρφωση βούλησης, η κομματική συμπεριφορά και η κομματική οογάνωση πρέπει να αντιστοιχούν στους ριζικούς αναμορφωτικούς στόχους μας και να ανταποκρίνονται στα νέα κοινωνικά αιτήματα για περισσότερη συμμετοχή του πληθυσμού στις αποφάσεις.

Η δημοκρατική διαδικασία διαμόρφωσης βούλησης ζωγονείται από τις πρωτοβουλίες πολιτών και τα κοινωνικά κινήματα, στα οποία κατασταλάζει μια διαφορετική συνείδηση. Ακόμη κι αν συχνά εκπροσωπούν μόνο μερικά ζυμφέροντα, επιβάλλουν τη συζήτηση σπουδαίων θεμάτων, ζωγονούν τη δημοκρατία μας με νέες μορφές πολιτικής διαμόρφωσης βούλησης και πλουτίζουν την πολιτική μας κουλτούρα. Μπορούν και πρέπει να αποτελούν συνεχή πρόκληση για τα κόμματα, δεν μπορούν όμως να τα αναπληρώσουν.

Οι σύνδεσμοι είναι θεμιτή έκφραση των κοινωνικών συμφερόντων. Οπου προσανατολίζονται στο δημόσιο συμφέρον, εγκητούμε να συνεργαστούμε μαζί τους. Όπου θέλουν αδιασώπητα να επιβάλουν μερικά συμφέροντα, αντιτίθεμεθα σ' αυτούς.

Συνδικάτα

Χωρίς ελεύθερα εργατικά συνδικάτα δεν υπάρχει δημοκρατία. Μαζί τους μας συνδέουν κοινή ιστορία και καινοί στόχοι. Αυτά τα ίδια καθαρίζουν τα καθήκοντά τους. Η ελεύθερη δραστηριότητά τους είναι για μας απαραβίαστη. Οπουδήποτε θίγονται τα συμφέροντα των εργαζομένων, πρέπει τα εργατικά συνδικάτα να συμπράττουν στα κοινωνικά και πολιτικά καθήκοντα. Σεβόμαστε την ανεξαρτησία τους από τα πολιτικά κόμματα.

Υποστηρίζουμε τα συνδικαλιστικά αιτή-

ματα για δίκαιο μερίδιο των εργαζομένων στο προϊόν της εργασίας τους, για συμμετοχή στη λήψη των οικονομικών αποφάσεων και για ενεργητική συμμετοχή στην κοινωνική ζωή. Υπολογίζουμε στη συνδρομή τους για τον εκδημοκρατισμό της οικονομίας και της κοινωνίας.

Το ενιαίο εργατικό συνδικάτο, βγαλμένο από πικρή πείρα, το εγκρίνουμε και το υπερασπίζουμε σαν ένα από τα σπουδαιότερα επιτεύγματα της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας.

Η αυτονομία στις διαπραγματεύσεις για συλλογικές συμβάσεις είναι κεντρικό συστατικό της δημοκρατίας. Θα την υπερασπίσουμε ενάντια σε κάθε επίθεση. Συλλογικές συμβάσεις που να εξασφαλίζουν και ενισχύουν τη νομική θέση των μεμονωμένων εργαζομένων, απαιτούν δυνατά εργατικά συνδικάτα ικανά για απεργία. Η οργανωτική ελευθερία και το δικαίωμα στην απεργία είναι εντελώς απαραίτητα.

Γίνεται έκκληση στους σοσιαλδημοκράτες εργαζόμενους στα εργοστάσια και τις διοικητικές υπηρεσίες να συμμετάσχουν δραστήρια στη συνδικαλιστική εργασία.

Έκκλησης και θρησκευτικές κοινότητες

Το σοσιαλδημοκρατικό κόμμα αναγνωρίζει την ίδιαίτερη σημασία και νομική υπόσταση που το σύνταγμα παραχωρεί στις εκκλησίες και τις θρησκευτικές κοινότητες. Στο κήρυγμα, την ποιμαντική και τη διακονεία οι εκκλησίες και οι θρησκευτικές κοινότητες είναι αυτοτελείς και δεν υπόκεινται στην επιρροή του κράτους.

Υπερασπίζουμε την ελευθερία της σκέψης, της συνείδησης, της πίστης και του κηρύγματος και χαιρετίζουμε την επίδραση των εκκλησιών και των θρησκευτικών κοινοτήτων, εκκλησιαστικών ομάδων και μεμονωμένων πιστών με κριτική, παράτρυνση και πράκτικη συνεργασία στη διαμόρφωση του κοινωνικού και

πολιτικού βίου και έτσι και την υποβολή τους στην κριτική της κοινής γνώμης. Αυτό το θεωρούμε σαν σημαντική συμβολή στον κοινωνικό και πολιτικό διάλογο, στον οποίο πρέπει να αποδείξουν την αξία τους η ανεκτικότητα και ο σεβασμός αυτών που έχουν διαφορετικές πεποιθήσεις. Γι'αυτό οι σοσιαλδημοκράτες επιζητούν και από μόνοι τους τη συζήτηση και, οπουδήποτε αμφότερες οι πλευρές αντιμετωπίζουν κοινά καθήκοντα, τη συνεργασία με εκκλησίες, θρησκευτικές κοινότητες και εκκλησιαστικές ομάδες.

Όποιος δεν ασπάζεται κάποιο θρήσκευμα, δεν επιτρέπεται να παραγκωνίζεται. Τα γενικά ισχύοντα δικαιώματα των εργαζομένων πρέπει να είναι εγγυημένα και στα ιδρύματα των εκκλησιών, θρησκευτικών και κοσμοθεωριακών κοινοτήτων.

Διοίκηση κοντά στον πολίτη

Χρειαζόμαστε μια αποδοτική διοίκηση κοντά στον πολίτη. Απαλλαγμένη από παραδόσεις του κράτους-δυνάστη πρέπει να παρέχει διαφάνεια και δυνατότητα ελέγχου σε όλα τα επίπεδα. Πρέπει όχι να αποθαρρύνει αλλά να ενθαρρύνει την αυτοβοήθεια, την υπευθυνότητα και τη συμμετοχή των πολιτών.

Τασσόμαστε υπέρ μιας πρωτιμής και ευρείας συμμετοχής των πολιτών στους προγραμματισμούς της διοίκησης. Η δικαστική νομική προστασία ενάντια στις αποφάσεις της διοίκησης πρέπει να εξασφαλιστεί και με την εισαγωγή της συλλογικής αγωγής να επεκταθεί. Όποιος αισθάνεται ότι κατατρέχεται, πρέπει να μπορεί να απευθυνθεί σε κάποιον «ομπούνταρμα» (Σημ.τ.Μετ.: λέξη σουηδικής προέλευσης που σημαίνει εντελέμονος για την επίλυση προβλημάτων του πολίτη σε σχέση με το κράτος).

Οι νομικές σχέσεις των απασχολουμένων στο δημόσιο τομέα πρέπει να ρυθμίστούν κατά ενιαίο τρόπο. Σ'αυτό συμπεριλαμβάνεται το δικαίωμα της προσωπικής εκπροσώπησης. Αυτό πρέπει να περι-

λαμβάνει το δικαίωμα απεργίας. Απαιτησεις πιάστης στο σύνταγμα πρέπει να ερμηνεύονται από την άποψη του φιλελεύθερου πνεύματος του συντάγματος. Θέλουμε να ξεπεράσουμε το πνεύμα και την πρακτική του διατάγματος για την πάταξη της τρομοκρατίας.

Δίκαιο και δικαιοσύνη

Στο δημοκρατικό κράτος δικαίου μπορεί να υπάρξει μόνο εξουσία που νομιμοποιείται και οριοθετείται από το δίκαιο. Η απόδοση δικαιοσύνης πρέπει να υπηρετεί την ανάγκη για δικαιοσύνη. Θέλουμε να χρησιμοποιήσουμε το δίκαιο για την υλοποίηση των θεμελιωδών αξιών μας, ιδίως για την προστασία των ασθενεστέρων και για τη διατήρηση των φυσικών θεμελίων της ζωής.

Τα δικαστήρια πρέπει να είναι προστά σε όλους, το ίδιο. Θέλουμε πολίτισσες και πολίτες να μπορούν να βρουν το δίκιο τους σε εύλογο χρόνο. Οι δικαστικές αποφάσεις είναι δεομευτικές. Όποιος πρέπει να δικάσει, πρέπει να είναι ανεξάρτητος. Πρέπει να ενισχυθούν οι δυνατότητες σύμπραξης των επίτιμων δικαστών γυναικών και ανδρών. Γυναίκες και άνδρες δικαστές των συνταγματικών δικαστηρίων της ομοσπονδίας και των κρατιδίων, των ανωτάτων ομοσπονδιακών δικαστηρίων και των ανωτάτων δικαστηρίων των κρατιδίων πρέπει να εκλέγονται μετά από δημόσιες ακροάσεις σε διαφανή διαδικασία από δημοκρατικά νομιμοποιημένα δργανα της Ομοσπονδιακής Βουλής και του Ομοσπονδιακού Συμβουλίου ή των Κρατιδιακών Βουλών με τεκμηριωμένες πλειοψηφίες.

Κατά την εκπλήρωση της αποστολής, να προστατεύει τις πολίτισσες και τους πολίτες, να διώκει τα ποινικά αδικήματα και να εξασφαλίζει το κράτος δικαίου, η αστυνομία έχει ανάγκη από βοήθεια και κριτική από τους πολίτες και τους κρατικούς θεσμούς. Οι πολιτικές διαμάχες δεν επιτρέπεται να διεξάγονται στη ράχη της.

Και το ποινικό δίκαιο και η έκτιση ποινών υπηρετούν την ειπιβολή της τάξης του κράτους δικαίου μας. Σκοπός τους είναι η προστασία των πολιτών και της κοινωνίας και η επανένταξη στην κοινωνία των παραβατών του νόμου, όχι η εκδίκηση. Στα θύματα εγκλημάτων πρέπει να παρασχεθεί ιδιαίτερη φροντίδα από την κοινωνία.

Η πολιτική μεταρρυθμίσεων στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας

Το σύνταγμα είναι πρόταση και καθήκον. Πάνω στα θεμέλια του εμείς, μαζί και σε συναγωνισμό με άλλα κόμματα, οικοδομήσαμε την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Αισθανόμαστε υπεύθυνοι γι'αυτήν. Ως εδώ αυτή είναι η δημοκρατία μας. Εχει πολλά ελαττώματα. Γι'αυτό θέλουμε να προσεγγίσουμε την πραγματικότητά της στο συνταγματικό πρότυπο. Σ'αυτή τη δημοκρατία εισφέρουμε το δημοκρατικό σοσιαλισμό, για να γίνει αυτή αυτό που πρέπει να γίνει αύμφωνα με το σύνταγμά της: Ένα δημοκρατικό κοινωνικό κράτος. Προς τούτο χρειάζονται συνεχείς μεταρρυθμίσεις. Εμείς είμαστε το κόμμα των μεταρρυθμίσεων.

Η μεταρρυθμιστική εργασία συντελείται συχνά με μικρά βήματα. Περισσότερο από το μέγεθος των βημάτων προσέχουμε την αναγνώριση της κατεύθυνσης.

Η μεταρρυθμιστική εργασία πρέπει να ξεπεράσει την αντίσταση πανίσχυρων ειδικών συμφερόντων. Δεν είναι υπόθεση μόνο των κυβερνήσεων, των κοινοβουλίων και των κομμάτων. Σημαντικές μεταρρυθμίσεις μπορούν μόνο να πετύχουν, αν στο διάλογο των πολιτών κερδηθεί η ενεργητική υποστήριξη της πλειοψηφίας.

Πολιτική κουλτούρα

Η πολιτική είναι αδιανότητη χωρίς πάλη. Στον τρόπο με τον οποίο παλεύουμε πρέπει να διαφαίνονται οι στόχοι για τους οποίους παλεύουμε. Και στην πάλη για

την εξουσία ο σκοπός δεν πυγάζει τα μέσα.

Πάλη χωρίς βασική συναίνεση οδηγεί σε πνευματικό εμφύλιο πόλεμο. Εγκρίνουμε τη βασική συναίνεση με όλες εκείνες τις κοινωνικές δυνάμεις που ασπάζονται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τους θεμελιώδεις κανόνες του συντάγματος. Αυτή η συναίνεση πρέπει να παραμένει ορατή στις μορφές της διαμάχης.

Η πολιτική κουλτούρα χαλαρώνει χωρίς την ένταση ανάμεσα στα σχέδια για το μέλλον και την πραγματικότητα. Τα σχέδια για το μέλλον πραγματοποιούνται μόνο, όταν εκατομμύρια συνειδητοποιούνται πολιτισμών και πολιτών αναγνωρίζουν εκεί μέσα τις ελπίδες τους.

Μόνο εκεί που οι άνθρωποι μπορούν υπεύθυνα να συμβάλουν στη διαμόρφωση της πολιτικής και να την βιώσουν, όπου μπορούν να συνεισφέρουν τις απόψεις τους απρόσκοπτα στην πολιτική, απελευθερώνονται οι δυνάμεις που χρειάζεται η πολιτική κουλτούρα στην αλληλέγγυα κοινωνία. Μόνο τότε μπορεί η πολιτική να ξεφύγει από φαύλους κύκλους, μόνο τότε μπορεί να κινήσει ότι πρέπει να κινηθεί, μόνο τότε να επιβάλει ζωτικές μεταρρυθμίσεις.

V. Ο δρόμος μας προς το μέλλον

Η ελπίδα δεν προκύπτει από τα παραμέρια κινδύνων, αλλά από τη διαφώτιση στα πλαίσια ανοικτού διαλόγου.

Η πολιτική των μεταρρυθμίσεων ποντάρει απην ελπίδα. Όπου μάλιστα το διατηρητέο μπορεί να διαφυλαχθεί μόνο με τη μεταρρύθμιση, τότε η μεταρρυθμιστική εργασία γίνεται η μονη αναληπτέα πολιτική.

Το σχέδιό μας για το μέλλον είναι μια πρόταση για μια μεταρρυθμιστική συμμαχία των παλαιών και των νέων κοινωνικών κινημάτων. Πυρήνας αυτής της συμμαχίας παραμένει η συνεργασία με τα εργατικά συνδικάτα. Πρέπει όμως να περιλαμβει και όλους, δύοι από εμπειρίες στον καθημερινό τους βίο ή από την ένταξή τους σε νέα κοινωνικά κινήματα πεισθήκαν για την ανάγκη ριζικών μεταρρυθμίσεων.

Χρειαζόμαστε μια πλατιά μεταρρυθμιστική συμμαχία με δύο το δυνατόν περισσότερες ομάδες και δυνάμεις, γιατί πρέπει να υπερνικήσουμε την αντίσταση εκείνων που ονομάζουν πρόσδοτο κάθε τι που ωφελεί τις προσδοκίες τους για κέρδη, την οικονομική ή την πολιτική τους δύναμη. Ενάντια στην υπεροχή των λίγων βοηθάει μόνο η κοινή βαύληση των πολιτών και η διαφώτιση για το πώς τα ιδιαίτερα συμφέροντα βλάπτουν το κοινό καλό.

Δεν υποσχόμαστε τον επίγειο παράδεισο. Άλλα από κοινού μπορούμε να αποτρέψουμε απειλές, να μειώσουμε τους κινδύνους και να πετύχουμε μια νέα, καλύτερη τάξη πραγμάτων:

μια δημοκρατική κοινωνία των λαών, που αναλαμβάνει από κοινού ευθύνη για ένα μέλλον της γης με ευημερία, μια ανθρωπότητα, που απελευθερώνται από την παραφροσύνη του πολέμου,

και του ανταγωνισμού των εξωτερικών διεκπεραιώνει τις διαιρέσες χωρίς τη χρήση βίας και εισοφέρει τις δυνάμεις της για διαφυλαξή της φυσικής και υπερνίκηση της πείνας. μια κοινωνία όπου τα εισοδήματα καπανέμονται δικαιούχοι, οι εργαζόμενοι αυξάνουν το μεριδιό τους στο παραγωγικό κεφάλαιο και η κοινωνική ασφάλιση παραμένει αξιοπιστη.

μια οικολογικά και κοινωνικά ανανεωμένη οικονομία, που χρησιμοποιεί φυσιδάλια ενέργειες φιλικές στο περιβάλλον και αποδομεί το κληρονομικό βάρος της πυρηνικής εποχής,

μια κοινωνία, που με χαμηλότερα ποσοτά ανάπτυξης, λιγότερη βιοποριστική εργασία και περισσότερη ατομική εργασία πολλαπλασιάζει την ευημερία της, βελτιώνει την ποιότητα ζωής με υγιεινότερο περιβάλλον, λιγότερο άγχος, ανθρωπινότερο εργασιακό περιβάλλον και περισσότερο διαθέσιμο χρόνο,

μια κοινωνία με αξιοπρεπή εργασία για όλους, που κατανέμει δίκαια μεταξύ των φύλων τη βιοποριστική εργασία και την οικιακή και οικογενειακή εργασία, προάγει τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων και την αυτοδιάθεση στην εργασία,

μια κοινωνία ισότητας και αλληλεγγύης μεταξύ γυναικών και ανδρών, νέων και γέρων, γερμανών και αλλοδαπών,

μια κοινωνία, στην οποία πολίτες και πολίτες, οπουδήποτε έχουν τη γνώμη ότι τους αφορά, να μπορούν ισότιμα να λάβουν και να υλοποιήσουν αποφάσεις.

Το πρόγραμμά μας μπορεί να υλοποιηθεί μόνο με κριτικά διάλογο. Καλούμε όλους, δύοι θέλουν να μας βοηθήσουν σ' αυτό, με τη συνεργασία τους, την αλληλεγγύη τους, την κριτική και την φαντασία τους να παροτρύνουν και να ενισχύσουν το Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα της Γερμανίας.